

Adalet Mülkün Temelidir

Giresun Barosu

Bülteni

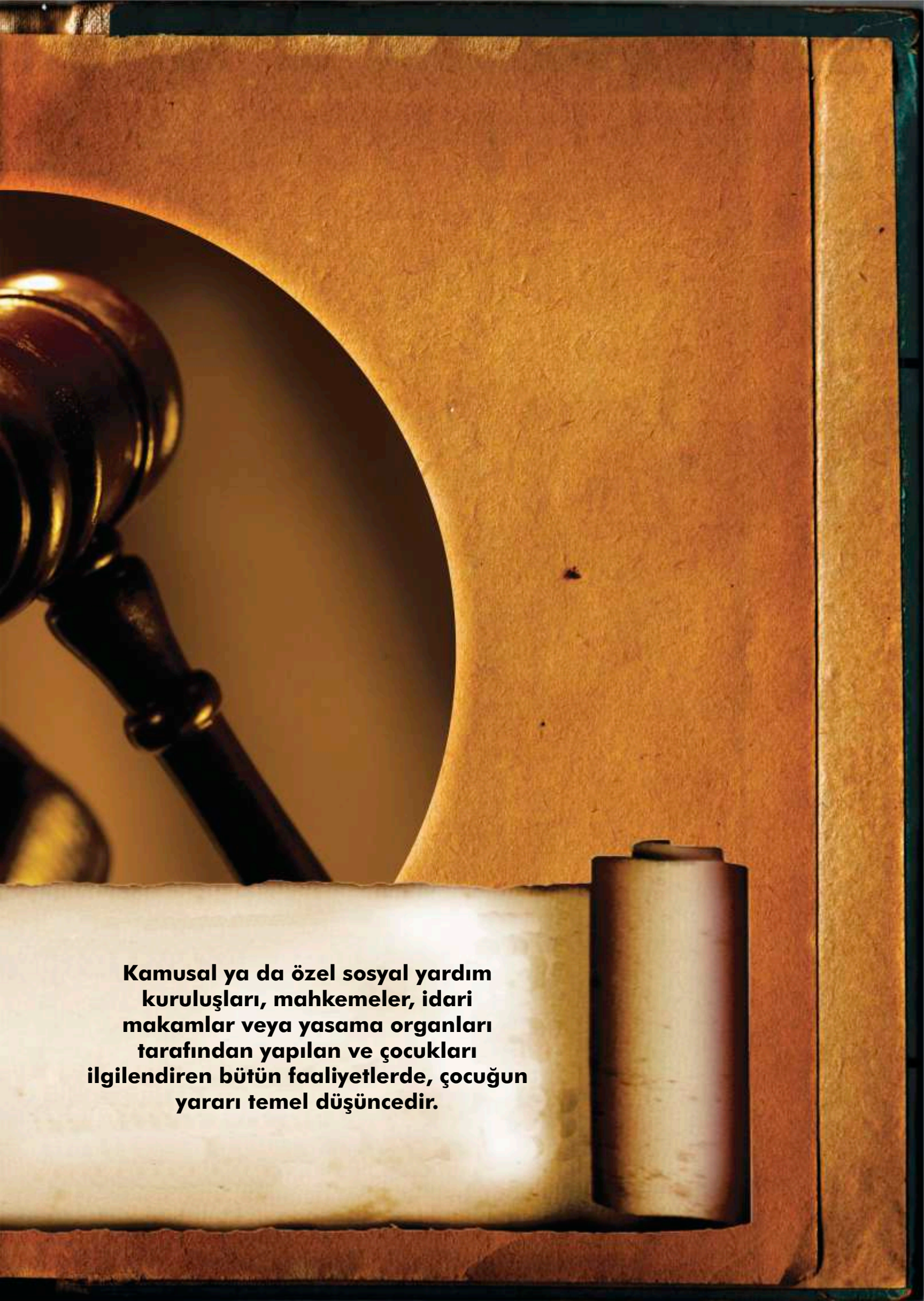

**Çocuk Hakları Sözleşmesi
Madde 3**

Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, çocuğun yararı temel düşüncedir.

Yıl : 7 Sayı : 12
20 Mart 2017

Giresun Barosu Adına Sahibi
Baro Başkanı
Av. Gültekin UZUNALIOĞLU

Sorumlu Yazı İşler Müdürü
Av. Soner KARADEMİR

Dergi ve Yayın Komisyonu
Koordinatörü
Av. Murat BEKTAŞ

Yayın Kurulu
Av. Burcu OCAK ÖĞÜTÇÜ
Av. Mehmet GÜVEN
Av. Aydan KÜÇÜK
Av. Pelin VAYNI
Stj. Av. G. Merve KURUCA
Stj. Av. Başak UZUNALIOĞLU
Stj. Av. Osman Kaan KURT
Stj. Av. M. Yunus KURUCA

Editör
Av. Murat BEKTAŞ

Röportajlar
Av. Mehmet GÜVEN

Yönetim Yeri
Giresun Barosu
Adliye Sarayı/Giresun
Tel (0454) 215 76 57
Faks (0454) 215 76 58

www.giresunbarosu.org.tr

 @giresunbarosu28

 /giresunbarosu

 giresunbarosu@gmail.com

Baskı

Yeşilgiresun
GÜNLÜK SİYASİ TARAFSIZ GAZETE 1925

Ofset Baskı Tesisleri

Tel.: (0454) 216 71 45
e-posta: iletisim@yesilgiresun.com.tr

4 başkandan
Av. Gültekin
UZUNALIOĞLU

12 söyleşi
Av. Şenel UYANIK
İle Söyleşi

26 makale
Çocuğa Yönelik Aile
İçi Fiziksel İstismar

44 tanıtım
Aile ve Sosyal Politikalar
İl Müdürlüğü' müzü
Tanıyalım

54 bizden
Bizden Haberler

75 panel
Anayasa Değişikliğini
Tartışıyoruz,
HMK CMK Uygulamaları,
Tazminat ve Aktüerya
Konulu Paneller

80 yargıtay kararları
Av. Talih UYAR'dan
İçtihatlar

96 bulmaca
kare bulmaca

genel kurul
2016 Yılı Olağan
Genel Kurulumuz **6**

makale
Çocuk Gelinler **21**

makale
Türk İş Hukukunda
Çocuk İşçi Çalıştırma **34**

makale
Çekin Ellerinizi
Çocukların Üzerinden **50**

etkinliklerimiz
Geziler - Bowling,
Tavla ve Satranç
Turnuvaları **71**

kültür sanat
Film Günlerimiz,
Mitolojiden Hukuka
Themis **78**

ruhsat alanlar
Aramıza Katılanlar **94**

KOMİSYONDAN

Herkese Merhaba...

Bu sayımızda son yıllarda sıkça karşılaştığımız toplumsal bir yaraya, çocuğa karşı fiziksel ve ruhsal şiddet konusuna değinmeye çalıştık.

Dergimizde 08 Ekim 2016 tarihinde gerçekleştirdiğimiz Olağan Genel Kurul ve sonrasında oluşan kurullarımızdan haberleri, Av. Şenel UYANIK ile yaptığımız söyleşiyi, Baromuzdan haberleri, etkinliklerimizi, aramıza yeni katılan meslektaşlarımızı bulabilirsiniz.

Yine değerli meslektaşımız Av. Talih UYAR tarafından gönderilen Yargıtay Kararlarına da dergimizde yer vermeye çalıştık.

Dergimize gönderdikleri makale ve içtihatlarla katkıda bulunan yazarlara ve alıntıladığımız makalelerin izin sürecinde emeği geçen herkese teşekkür ediyor, çocuklarımız için daha aydınlık bir gelecek hayalimizi okurlarımızla paylaşıyoruz.

Dergi ve Yayın Komisyonu

Av. Gültekin UZUNALIOĞLU

GİRESUN BAROSU BAŞKANI

Sevgili meslektaşlarım,

Giresun Barosu Dergimizin 12.sayısına ulaşmasının mutluluğunu yaşıyoruz. Giresun Barosu Dergi ve Yayın Komisyonumuz son derece kısıtlı imkânlarına rağmen özverili ve amatörce çalışmaları ile profesyonel dergileri aratmayacak kalitedeki bu dergimizi bize ulaştırdı. Kendilerine şahsım ve Baromuz adına sonsuz teşekkürler ediyorum.

Giresun Barosundaki meslektaşlarıma şahsım ve arkadaşlarıma verdikleri destek için bir kez daha teşekkür ediyorum bu yeni dönemimizde de sizlerin desteğine layık olmaya çalışacağız.

Bu dergimizin konusu toplumumuzun kanayan yaralarının birisi olan çocuk istismarıdır. Bu istismarlar çoğu kez iradeye aykırı eylemlerle meydana geldiği gibi asla kabul etmediğimiz çocuk gelinler olayları ile karşımıza gelmektedir. 27 Ocak 1995 tarihinde Resmi Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe giren ve Anayasamızın 90. maddesi uyarınca kanun hükmünde bulunan Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinin 1. maddesi uyarınca da; "Bu Sözleşme uyarınca çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır. "Türk Medeni Kanununun 11. maddesine göre; "Erginlik on sekiz yaşın doldurulmasıyla başlar." Küçük yaşta bir çocuğun henüz çoğu kavramı algılama yeteneği olmadığından, evliliğinin gündeme getirilerek suistimali de hukukumuzda ayrı bir suç olarak tanımlanmıştır. Çocuğun cinsel istismarı olarak tanımlanan bu suç kavramı, Dünya Sağlık Örgütü'nce de "çocuğun sağlığını, fiziksel ve sosyal gelişimini olumsuz yönde etkileyen bir yetişkin, toplum veya ülke tarafından bilerek ve bilmeyerek yapılan davranışlar" olarak ifade edilmektedir.

Çocuk istismarının önlenmesi devletimizin ekonomik ve eğitim alanında bu konuda çalışmalar ve yatırımlar yapması ile insanların beyinlerine istismarın insanlık dışı bir eylem olduğunu yerleşmesi ile mümkün olacaktır. Devletin yetkili kurumlarının çocuk ihmalini ve istismarını önleme konusunda ulusal eylem planı olmalı, başta devlet kurumları olmak üzere denetleme, izleme mekanizması olmalıdır. Çocuk odaklı, eşit, bilimsel, laik politika yapılmasını teşvik ederek koruyucu, önleyici, destekleyici çalışmalar sürdürmelidir.

Hepinize sağlıklı, başarılı ve mutlu günler diler, saygılarımı sunarım.

Av. Gültekin UZUNALIOĞLU
GİRESUN BAROSU BAŞKANI

OLAĞAN GENEL KURUL TOPLANTISI

Baromuz Olağan Genel Kurul Toplantısı 08 Ekim 2016 Cumartesi günü New Jasmin otelde yapıldı. Av. Erhan Şansal DİKMEN'in Başkan, Av. Sevil GÖKSÜZOĞLU'nun Başkan Yardımcısı, Av. Cahide NAKİPOĞLU ve Av. Pelin VAYNİ'nin Yazman olarak görev yaptığı Divan Yönetiminde, 192 meslektaşımızın katılımının yanında misafirlerimiz Milletvekili Av. Sabri ÖZTÜRK, Görele Belediye Başkanı Av. Tolga ERENER, Giresun Üniversitesi Genel Sekreteri Av. Kadir AYDIN, Trabzon Baro Başkanı Av. Sibel SUIÇMEZ'in ve Trabzon Barosu Yönetim Kurulu Üyeleri'nin de ziyaretiyle gerçekleştirilen Genel Kurul'da, Baro Başkanı Av. Gültekin UZUNALIOĞLU açılış konuşması yaptı.

Baro Başkanı Av. Gültekin UZUNALIOĞLU konuşmasında "Güzel ülkemize kasteden darbe girişiminin sarsıntısını henüz atlatamadığımız, her güne terör eylemleri ve şehit haberleriyle uyandırdığımız; hukuk devleti ilkelerinin yıprandığı, yargı bağımsızlığının tartışıldığı, hukuk güvenliğinin büyük ölçüde kaybolduğu olağanüstü bir dönemden geçiyoruz.

Devleti ele geçirmeye, insanlarımızı öldürmeye, Gazi Meclisimizi bombalamaya cüret eden bu hain kalkışmanın tüm sorumlularının ortaya çıkarılmaları ve bir daha hiçbir cemaatin, kişinin, grubun böyle bir çılgınlığı denemeyi aklına bile getiremeyeceği düzeni, hukuk içinde kalarak sağlamak zorundayız. Bunu yaparken, darbe girişiminin ardından on binlerce kişinin, haklarında yargı kararı olmadan "örgüt üyeliği", "örgüte destek" gibi suçlamalarla işlerinden, mesleklerinden, gelirlerinden edilmesi, hukuki bir delile dayanmadan gerçekleştirildiği iddia edilen gözaltı ve tutuklamalar ile birlikte ortaya çıkan mağduriyet iddiaların hassasiyetle araştırılması gerekmektedir. "Kurunun yanında yaş da yanar" önermesinin hukukta, hukuk devletinde yeri yoktur.

Hukuk, kuruyla yaşı, suçluyla masumu ayırmak için vardır. Aksi halde ne insan haklarından ne de hukuk güvenliğinden söz edilebilir.

Bu olağanüstü dönemden en az zararla çıkmak, ülkemizi hepimizin özlemi olan aydınlık bir geleceğe taşımak için hukukun üstünlüğü ilkesine her zamankinden fazla sahip çıkmak, tüm sorunlarımızı bu üstün değerlerin rehberliğinde çözmek zorundayız.

genel kurul

Türkiye Barolar Birliği ve Barolar olarak, yargının kurucu unsuru olan özgür ve bağımsız savunmayı kısıtlamaya, onun temsilcisi avukatı dışlamaya, sindirmeye ve itibarsızlaştırmaya yönelik girişimlerin yanı sıra, bizleri ekonomik olarak da güçsüz kılmaya zemin hazırlayan zorluklarla mücadele içindeyiz.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1990 yılında kabul edilen Havana Kuralları'nın 16 ve 22. Maddeleri arasında yer verildiği üzere, avukatların mesleklerini belli güvenceler altında, hiçbir baskı, engelleme ve müdahaleyle karşılaşmadan icra etmelerini sağlamakla yükümlüdür.

Avukatların mesleki faaliyetlerinden dolayı baskıya, soruşturmaya, ceza davalarına muhatap olmaları kabul edilemez. Herkesin savunma hakkı olduğu unutulmamalıdır. Meslektaşlarımızın, üstlendikleri davalarla özdeşleştirilmeleri, baskıya maruz kalmaları, suçlanmaları, gözaltına alınmaları hak arama özgürlüğüne ve adil yargılanma hakkına en büyük zararı vereceği gibi işkence ve kötü muamele iddialarına da zemin hazırlayacaktır.

18 Ekim 2014 günü bizlere verdiğiniz güven ve desteğinizle yüklediğimiz onurlu görevimizi 2 yıl boyunca yerine getirdik.

Bu süre içinde Giresun Barosunun Bayrağını daha da yükseklere çıkartmak için ben ve arkadaşlarım gecemizi gündüzümüze katarak var gücümüzle çalıştık. Bu dönemimizde yine ilkleri yaşadık.

Baromuzun Stajyer Avukatları Stj.Av. Aydan KÜÇÜK, Stj.Av.Ayşe YANIKOĞLU, Stj.Av. Seda Safınaz EKER ve Stj.Av. Fikriye ATAR'dan oluşan çalıştırıcılığını meslektaşımız Av. Ufuk KILIÇ'ın yaptığı Kurgusal Duruşma Baro takımımız önce 29-30 Mayıs 2016 tarihlerinde Ordu'da yapılan müsabakalar sonucunda Karadeniz Bölgesi şampiyonu oldu. Daha sonra 24-25 Eylül 2016 tarihinde Ankara'da yapılan Türkiye Şampiyonasında da Türkiye 3. oldu. Bizlere bu gururu ve onuru yaşattıkları için kendilerine Baromuz adına ayrı ayrı sonsuz teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunuyorum.

Bu dönemimizde Denizbank ile 4 yıl çalışma karşılığında yaptığımız anlaşma gereği 100.000,00 TL. bağışın baromuz bütçesine yatırılmasını sağladık.

KTÜ Sürekli Eğitim Merkezi ile anlaşmamız gereği Giresun'da yapılan eğitimlerle 50 Meslektaşımızın Arabuluculuk eğitimi almasını sağladık. Yazılı sınava katılan tüm meslektaşlarımız başarılı olmuşlardır. 3 Kasım'da yapılacak mülakatta tüm meslektaşlarıma başarılar diliyorum.

genel kurul

Giresun Baro Başkanı sıfatı ile TBB. Avukatlık Kanunu Hazırlama Komisyonu Karadeniz Bölgesi Baroları temsilcisi seçilmemizde Baromuzda diğer Barolarımızın verdiği desteği ve güveni göstermektedir. Bir önceki Genel kurulumuza sunduğumuz toplam tahmini bütçeyi aktif anlamda artırarak tahmini bütçenin yaklaşık % 50 fazlalığı ile Baromuzda ekonomik anlamda daha güçlendirerek bu Genel Kurulumuza geldik.

Meslektaşlarımız arasında birlik beraberliğin gelişmesi için çeşitli etkinlikler, geziler, spor turnuvaları ve yemek organizasyonları düzenledik. Çeşitli konularda konferans ve seminerler düzenledik. Birçok ilçedeki baro odalarımızın daha yeni ve çağdaş hale getirmeye özen gösterdik. Türkiye Barolar Birliği'nin organize ettiği çeşitli illerdeki toplantıları baro başkanı düzeyinde ve komisyonlar olarak katıldık.

Ulusal basına ve yerel basına da yansıyan çeşitli konularda basın açıklamalarında bulunduk. Yine dönemimizde çıkmaya başlayan Giresun barosu dergisinin 11. sayısına ulaştık. Önümüzdeki dönemde Giresun Barosunun tarihi ile ilgili yaptığımız çalışmaları kitap haline getirmeyi düşünüyoruz. Baromuz mali ve sosyal açıdan güçlülüğü ile Türkiye'nin ilk sıralarında gelen Barolardandır.

Buradan etkinliklerimize bizlere yardımcı olan tüm komisyonlarımızın başkan ve üyelerine sonsuz teşekkürlerimi borç bilirim. Birazdan arkadaşlarımız sizlere faaliyetlerimizi gösterir geniş çalışma raporunu okuyacaklardır. Ben ve arkadaşlarım baromuzda hizmet etmekten büyük onur ve mutluluk duymaktayız.

1926 yakılan hukuk meşalesi ile bizlere emanet edilen ve her geçen gün güçlenen Giresun Barosu olarak tarafsız ve bağımsız yargı, güçlü ve özgür savunma oluşması için mücadelemizi sürdürüyoruz ve sürdüreceğiz. Bu dönemde verdiğiniz sonsuz güven ve destekten ötürü tüm meslektaşlarıma, komisyonlarımızın başkan ve üyelerine, yönetim kurulu üyelerime, disiplin kurulu üyelerime, denetleme kurulu üyelerime ve birlik delegelerime sonsuz teşekkür eder hepinizi ayrı ayrı selamlar, sevgilerimi ve saygılarımı sunarım." diyen Av. Gültekin UZUNALIOĞLU'nun konuşmasının ardından Yönetim Kurulu çalışma raporu Baro Genel Sekreteri Av. Ahmet KÖKSAL tarafından, Bilanço ve Hesap raporu ise Baro Saymanı Av. Soner KARADEMİR tarafından Denetleme Kurulu Raporu ise Divan Başkan Yardımcısı Av. Sevil GÖKSÜZOĞLU tarafından okunarak Genel Kurul üyelerinin bilgisine sunuldu. Okunan raporların oybirliği ile ibra edildiği görüldü.

genel kurul

Dilek ve görüşlerini bildirmek üzere meslektaşlarımız Av. Mehmet TURAN, Av. Şenel UYANIK, Av. Elvan ŞAHİN, Av. Haydar AKKAYA, Av. Ömer Çağatay KINALI ve Av. Ünal EROĞLU söz alarak düşünce ve temennilerini Genel Kurul üyeleri ile paylaştılar.

Seçim usulünün oybirliği ile kabul edilmesinin ardından, Baro Başkanlığı, Yönetim, Denetim ve Disiplin Kurulu üyeliği ile TBB Delegeliği için aday isimler Genel Kurul Başkanlık Divanına Sunuldu.

Yapılan seçimler sonucunda Baro Başkanlığına Av. Gültekin UZUNALİOĞLU, Yönetim Kurulu Üyeliğine Av. Tuncer KORKMAZ, Av. Güngör KOZLUCA, Av. İlknur CİVELEKOĞLU, Av. Soner KARADEMİR, Av. Necmeddin KESİK, Av. Murat TURAN, Av. Murat BEKTAŞ, Av. Ayşegül ÇAKIR, Av. Mustafa GÜRSOY, Av. Emrah ÖZDEMİR seçildiler. Disiplin Kurulu üyeliklerine Av. Bülent AYDIN, Av. Orhan TOZLU ve Av. Necati KÜÇÜKALİOĞLU, Av. Elvan ŞAHİN, Av. Fırat İMAT, Denetleme Kurulu üyeliklerine Av. Arzu KURT, Av. Barış DURAN, Av. Ufuk KILIÇ, TBB Delegatesi olarak Av. Uğur KÖSE ve Av. Ahmet KÖKSAL seçildiler.

YÖNETİM KURULUMUZ

Başkan
Av. Gültekin UZUNALIOĞLU

Başkan Yardımcısı
Av. Soner KARADEMİR

Genel Sekreter
Av. Murat BEKTAŞ

Sayman
Av. İlknur CİVELEKOĞLU

Üye
Av. Tuncer KORKMAZ

Üye
Av. Güngör KOZLUCA

Üye
Av. Necmeddin KESİK

Üye
Av. Murat TURAN

Üye
Av. Ayşegül ÇAKIR

Üye
Av. Mustafa GÜRSOY

Üye
Av. Emrah ÖZDEMİR

DİSİPLİN KURULU

Av. Orhan TOZLU

Av. Bülent AYDIN

Av. Necati KÜÇÜKALIOĞLU

Av. Elvan ŞAHİN

Av. Fırat İMAT

DENETLEME KURULU

Av. Arzu KURT

Av. Barış DURAN

Av. Ufuk KILIÇ

TBB DELEGELERİ

Av. Uğur KÖSE

Av. Ahmet KÖKSAL

Avukat Şenel UYANIK ile Söyleşi

Öncelikle kendiniz ve tahsil hayatınızdan bahsedermisiniz?

1 Mayıs 1942 yılında, Giresun ili Bulancak ilçesi, Şeymusa köyünde dünyaya gelmişim. İlkokulu adı geçen köy ilkokulunda bitirdim. O zamanlar, okulumuz ile evimiz arasında yaklaşık 45 dakikalık mesafe olduğu, dönüşümüz de hesaba katılırsa, her gün yaya olarak okula gidip gelmemiz bir buçuk saate yakın bir zamanımızı alıyordu. Yöremizin iklim ve yol özellikleri de düşünülürse, o yaştaki bir çocuk için, bu durumun pek de kolay olmadığı tahmin edilebilir sanıyorum.

O zamanlar köylerimizde elektrik olmadığından, geceleri derslerimize gaz lâmbasının ışığı altında çalışmak zorundaydık. Bu imkân ve şartlar altında ilk öğrenimi bitirdim. Ancak yıllar sonra Şeymusa köyünden ayrılmakla köyümüzün ismi Yeşilköy olarak değişti.

Orta okul tahsilime, Bulancak orta okulunda devam etmem ve oraya geçici olarak yerleşmem imkânlarımıza en uygunu idi. Bu okula kaydımı yaptırıp eğitim amacıyla Bulancak ilçe merkezine yerleşmek, köy yaşamından kasaba yaşamına başlamama neden olmuş idi. Ama ne var ki, köy yaşantısına alışmış kimse için, daha değişik özellikler arz eden kasaba hayatına uyum ve alışmak benim için pek kolay olmadı. Burada meskenimiz değil, sokaklar dahi elektrikle aydınlanıyor ben ise geceleri geç saatlere kadar öğrenci olduğumu ve ders çalışmak zorunda olduğumu unutarak, sokak lambalarının ışığı altında henüz yeni tanıştığım mahalle arkadaşlarımla oynamaktan kendimi alıkoyamıyordum. Derken 1.nci sınıf birinci dönem bitmek ve karnelerimiz dağıtılmak üzere iken, öğrenci arkadaşlarım "Şenel'in dokuz zayıfı olduğu" söylentisi

doğrusu beni endişelendirse de, benim adımla taşıyan başka arkadaşlarımın da olduğunu düşünerek ben üstüme almak istememiştim. Ne varki karnelerimiz dağıtılınca o acı gerçekle yüz yüze geldim. Çünkü o kişi benmişim.

Resim 1) Resimde Bulancak orta okulunda öğrenci arkadaşlarımla oluşan karenin soldan ikincisi benim.

Orta okul hayatımın başlarında karşılaştığım bu olumsuz durum, beni çok etkilemişti. Belki de tahsil hayatımdaki başarımla, o yaşadığım olayın utancı ile kazandığım ivme bu yüzündendir diyebilirim. Bu acı gerçekten aldığım ders ile, muntazam bir öğrenci olarak, orta okulu bitirip Giresun Lisesine kaydoldum.

Lise tahsilimi, Giresun Lisesi'nde tamamladıktan sonra, sıra üniversiteye gelmişti. O zaman her fakültenin ayrı ayrı giriş sınavları vardı. Şimdi ise Üniversiteye giriş sınavı (YGS) tamamen farklı konumdur.

söyleşi

Resim 2) Resimde lise son sınıf arkadaşlarımdan bir kesit.

Hukuk fakültesinde okumak istemiştim. O dönemde biri İstanbul, diğeri Ankara olmak üzere sadece iki hukuk fakültesi vardı. Şimdi ise yanılmıyorsam 35 tanesi devlet üniversitesi olmak üzere 84 adet hukuk fakültesi bulunmaktadır. İstanbul Üniversitesi Hukuk fakültesine ilâveten İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk dili ve edebiyatı bölümünü dahi kazanmıştım. Hukuk Fakültesini tercih edip kaydımı yaptırdım. Böylece istediğim fakültenin öğrencisi olmanın mutluluğunu yaşıyordum.

Resim 3) İstanbul Üniversitesi

Bidayette Fatih/İstanbul Akdeniz caddesinde de bulunan Giresun yüksek öğrenim yurduna yerleştim. Ancak burada kalmam uzun sürmedi. Çünkü kısa bir süre sonra, Fatih'de bulunan Vakıflar öğrenci yurduna yerleştim. Bu yurt, Fatih camisinin her iki yanında, yani hemen ön kısmında Akdeniz, arka kısmında ise Karadeniz bloğu olmak üzere iki bloktan oluşuyordu. Burası özel yurtlara nazaran, disiplin, ders

çalışma ve gerekse öğrenci lehine taşıdığı sair mali imkânları ile daha uygundu. Ayrıca Beyazıt'ta bulunan hukuk fakültesine de yakın idi.

O dönemlerde, fakülte'deki eğitim hayatımız hiç de kolay olmayıp, şimdikinden çok farklı ve ağırdı. Birçok derslerin pratik çalışmaları, seminerleri, bunlara devam ve başarı zorunluluğumuz vardı. Her sınıfta en az üç dersten yazılı vize imtihanı yapılırdı. Vizeleri alamadınız mı, sözlü sınava giremezsiniz. Yazılı sınavda başarılı olduğunuz dersin sözlü sınavından da 65 puandan fazla alınması lâzımdı. Aksi taktir de kazandığınız yazılı sınav hakkımızın da bir yararı olmuyordu. Yani sil baştan.

Hiç unutmam. 1967 senesinde son sınıfta iken, alt sınıfta bulunan öğrenci kardeşlerimiz, ağır sınav hükümleri içeren yönetmeliği protesto etmek için derslere boykot başlatmışlardı. Fakülte dekanımız Prf.Dr. Reha POROY idi. Ben ve sınıf arkadaşlarımdan Adil KÜÇÜKAY, M.Necati ÇETİNKAYA, Niyazi AYDIN, İbrahim SERDAROĞLU ve birçok arkadaşlarımız, Reha POROY'un da desteği ile son sınıf olarak boykot kırıncılarından olduk ve boykota katılmadık. Bunun faydasını da, meşhur Kara Ticaret Hukuku sınavlarında gördük. O dönem son sınıf olarak yazılı sınavda başarı oranı yüzde 60 a çıktı. Diğer dönemlerde yüzde yirmiyi geçmezdi. Yönetmeliğin sınavlarla ilgili ağır hükümleri nedeniyle, Üniversite eğitim dönemimizin pek de kolay geçmediğini söyleyebilirim.

Öğretim görevlilerimiz (hocalarımız) kendi alanlarında temayüz etmiş, kendilerinden birçok Avrupa hukuk fakültelerinde söz ettirmiş, görüşlerinden istifade ettirmiş çok değerli insanlar idi. Hepsini bu vesile ile rahmetle anarken hatırlayabildiğim birkaç hocamızdan bahsetmeden geçemeyeceğim.

Medenî hukuk dalında hocamız Ord.Prof Dr. Hıfı Veldet VELİDEDEOĞLU, Anayasa hukuku dalında Ord.Prof.Dr. Hüseyin Nail KUBALI, İdare hukuku dalında Ord Prf.Dr. Sıddık Sami ONAR, Ceza hukuku dalında Ord.Prof Dr. Sulhi DÖNMEZER, İcra hukuku dalında Prof.Dr.İlhan Edip POSTACIOĞLU ve daha niceleri. Bizler böyle otorite ve alanlarında derya deniz olan hukuk hocalarına talebelik yaptık ve pişip kavrulduk.

Hepsi ile ilgili o kadar anılarımız var ki, meselâ Ord.Prf.Dr. Sıddık Sami ONAR ile ilgili bir anımı aktarmaya çalışır isem; Bir dersimizde kesin hükme karşı iade-i muhakemenin önem ve gereğini anlattığı bir anımı halen unutmmuş değilim. Şöyle ki, Şeyhin birisi, müritlerinden birini görev icabı bir yere gönderirken, kendisine yolda karşılaşılabileceği hiçbir şeyle ilgilenmemesini tembihlemiş.

Resim 4) Resimde öğretim görevlilerinden değerli hocamız Ord.Prf.Dr. Hıfzı Veldet VELİDEDEOĞLU ve Mezuniyetimizi müteakip sevgi gösterimizden bir kesit.

Ne var ki müridi giderken bir kişinin canlı canlı defnedilmeye çalışıldığını, kazıkla öldürülmeye çalışıldığını, o kişinin ise buna karşı koyup direndiğini görünce, buradaki insanlara ne yaptıklarını sorduğunda, insanlar ise ayan; Mahkeme yıllarca uğraştı didindi az çaba sarf etmedi neticede bu kişinin öldüğüne karar verdi. Şimdi ise bu kişi çıkmış ölmediğini iddia ediyor. Biz ise mahkemenin kararını infaz etmeye çalışıyoruz cevabı ile karşılışır.

İade-i muhakemenin (kaziye-i muhakeme) gerekliliğinin böylece yararlı ve gerekli olduğunu anlatırken böyle bir olayı dersinin birinde aynen nakletmişti.

Yine, icra iflas hukuku hocamız Prf.Dr. İlhan POSTACIOĞLU, yazılı sınav kâğıdını boş verip, karşılığında sıfır puan verdiği bir arkadaşımıza, muziplik olsun diye geçer puan verip sözlü sınava katılıp katılmayacağını merak eder. Arkadaşımız ise bunun üzerine sözlü sınava katılmış. Sözlü sınav esnasında ise, kendisine sorulan soru ile hiçbir alakası olmayan, tamamen palavra olarak tabir ettiğimiz sözleri susmadan nakletmeye devam ettiği sırada, bir de bakmış ki hocamız karşısında yani kürsüde değil. Bu esnada palavrasına ara verip, şaşkın şaşkın etrafına bakınırken, gaipten bir ses "Aynen at evlâdım at bana isabet etmiyor. Bitince haber ver de kürsünün altından çıkayım." şeklindeki sözleri dönemimizde nakledilmiş idi.

Bu değerli bilim adamlarımızın görüş ve yorumlarından hep istifade ettik ve onların Adalet anlayışını şiar edindik. Bu esnada 1967 yılı son sınıfta, 3 dersten 1968 şubat dönemi için ikmale kalmıştım. Bu imtihanlarımın yaklaştığı esnada, yaşamının dokuzuncu yılında, kalp rahatsızlığına yakalanan, kız kardeşimin tedavisi için, tüm gayret ve çabalarda bulunmamıza rağmen, henüz hayatının 17.nci baharında onu kaybetmiştik. Bu acı içersinde 1968 yılı

şubat ayında sınavlara katılmak istemiyordum. Çünkü bu acı ve elem ortamında ne ders çalışabilir ve ne de gireceğim sınavlarımdan başarı bekleyebilirdim. Ancak ailemin ısrarı ile sınavlarım için tekrar kalmakta olduğum vakıflar öğrenci yurduna döndüm. Ancak şubat dönemi olduğu için, arkadaşlarım tatile gittiklerinden odamda yalnız kalmak zorundaydım. Odamdaki bu yalnız ortam ise , kaybettiğim kız kardeşimin acılarını daha da artırıyor geceleri akıttığım göz yaşlarım yastığımın her iki yönünü de ıslatıyor, bu acı ve elem içerisinde bırakın ders çalışmamı uyuyabilmem dahi mümkün olmuyordu. Çok büyük bir teselliye bu amaçla arkadaş desteğine ihtiyacım vardı. Bu ortamda beni kim ve nasıl teselli ederdi. Bu durum karşısında aklıma ilk gelen isim, son sınıf arkadaşlarımdan Erzincan sıkı yönetim komutanlığı savcılığı, Konya devlet güvenlik mahkemesi savcılığı vb. görevlerde bulunmuş olan sınıf arkadaşım Adil KÜÇÜKAY geldi. Hemen kendisinin isteği ve yurt müdürümüzün müsaadeleri ile, adı geçen dönem sınavlarım esnasında, aynı odayı beraber paylaşmakla, bana çok önemli manevî desteği sağlamıştır. Bu vesile ile kendilerine şükranlarımı sunuyorum. Nitekim adı geçen dönem tüm sınavlarımı başarı ile sonuçlandırıp mezun oldum.

Askerlik ve anılarınızdan söz etmek ister misiniz?

1968 şubat döneminde fakülte mezuniyetimi müteakip yedek subay olarak vatanî görevimi yapmak hususunda gerekli işlemlerin ikmalini müteakip Polatlı top ve füze okuluna yedek subay eğitimi için katıldım. Burada öyle anılarım var ki aradan geçen yıllar dahi unutturmaya muktedir olamadı. Burada fakülte arkadaşlarımdan halen emekli olan Hakim İbrahim SERDAROĞLU ve Niyazi AYDIN ile yukarıda kendisinden bahsettiğim emekli Savcı Adil KÜÇÜKAY ile tesadüfen burada beraberdik. Henüz ikinci günümüz idi. Askeri eğitim elbiselerimizi giymiş Niyazi Aydın İbrahim Serdaroğlu ile berber barakalar kenarındaki taş duvarda oturmakta iken birden hurcunu kucağına almış kepini başına geçirmiş vaziyette taş kaldırımlardan aşağı inmekte olan arkadaşlarımızdan halen emekli Savcı arkadaşımız Adil KÜÇÜKAY'ı fark ettik.

Bunun üzerine biz tam Adil yanımızdan geçmek üzereyken, tanınmamak için keplerimizi gözümüze indirdik ve "çık...çık...çok" diye kuş sesleri çıkardık. Adil bir duraladı, etrafına bakındı, bizi tanıyamadı. Yoluna devam etmek istedi. Biz gene "Cıkkk...Cıkk...Cık..." sesleri ile kuş taklidi yaptık. Yani sanki bir gün önce gelmekle ustalaşmıştık da ona "Acemi...Kuş!..." demek istiyorduk. Sonunda Adil Niyazi'nin kepini kaldırdı ve tanıdı. O sırada birbirimize bir sarılışımız ve sevincimiz oldu ki, o anıları o esnadaki duygularımı ifade edebilmem imkânsız.

söyleşi

Resim 5) Resimde askerlik yıllarımdan bir kesit.

Yedek subay eğitimimiz çok sıkı emir ve disiplin içerisinde bilhassa matematik ağırlıklı olarak geçti. Yaz dönemi idi. Sınıfta uyumamak için kendimi zor tutuyor ve bu nedenle çoğu zaman toplu iğneye dahi başvurduğum olmuştu.

Evliydim. Bu esnada bir çocuğum dünyaya gelecek idi. Bu nedenle ailemden her hafta perşembe günleri mektup geliyordu. Yine bir Perşembe günüydü. Öğle yemeği için yemekhaneye yürüyüş halinde iken hemen gizlice sıradan ayrıлып, posta mahalline koşup, gelen mektubumu merakla açıp, henüz okuyamamıştım ki bu esnada Yalçın isimli arkadaşımın bana hitaben "Bak halen salataları servis yapmamış mektup okuyor." şeklindeki sitemkâr sözüne dayanamamış ve o bahsettiği salata tepsisini tam kafasına indirecekken arkadaşlarımın mani olduğu anı unutamam. Ne zaman ki bir oğlumuzun sağlıklı biçimde dünyaya geldiği haberini okuyunca o arkadaşımın sevincimden ve mutluluğundan nasıl sarıldığını ifade edemem. Arkadaşımın da beni anlaması karşısında hemen masadan kalkmadan o karşılıklı özür dileyişlerimiz halen gözümün önünde. O zaman dünyaya gelen evlâdımız bugünkü Cengiz UYANIK isimli oğlumuz idi.

Yedek subay okulunu, yemin merasimini müteakip sadece hafta sonu izinleri kullanarak sıkı bir eğitim ve disiplinle tamamladık. Artık sıra kıta hizmetimiz için kura çekimine gelmişti. Mevcudumuz 790 kişi idi. Kurada ise sadece 7 adet denizci kurası vardı. İstisnasız herkes denizci olmayı istiyordu ama şans oranı yüzde birden de az idi. Kurada sıra bana geldiğinde aynen "Akdeniz bölge komutanlığı" cümlesini gördüğüm andaki duyduğum mutluluğumun tarifi imkansız idi. İskenderun'da bir yıl az teğmen ve 6 ay da teğmen olarak toplam 24 ay vatani görevde bulundum.

Vatani görevimi müteakip Giresun Adliyesi'nde avukatlık stajına başladım. Bu esnada bir gün Avukat stajyeri Aslan Yılmaz HERKLIÖĞLU, Hasan ERDEM ve ben, sahil yolunun Giresun girişinde yürüyüş yaparken önümüzde bir otobüs durdu. Yolcuların inme ve binmeleri esnasında bir de baktık ki arkadaşımız Adil KÜÇÜKAY otobüste. Nereye gittiğini sorduk. Zonguldak adliyesine, avukatlık stajına gidiyormuş. Yaka-paça zorla indirip Giresun Adliyesine getirdik. Oraya kaydını yaptırdık ve Giresun'da hep beraber stajımızı tamamladık. Staj esnasında Giresun Atatürk lisesinin ilk Tedrisat yılı olan 1970-1971 eğitim döneminde ücretli öğretmen olarak çalıştım. Bu vesile öğretmenlik mesleğine olan tutku ve idealimi bir nebze dahi olsa tatmin etme fırsatını da bulmuş oldum.

Resim 6) Bu esnada dahi beni yalnız bırakmayan vefalı müşfik eşimle.

Meslek hayatınızdan bahseder misiniz?

Mesleğime, meslekî dayanışma, meslekî saygı ve sevgimizin mayası olarak kabul ettiğim, ismini rahmetle andığım Av. Ahmet ERSÖZ'ün Baro Başkanlığı dönemimde 1971 yılında başladım. Hiçbir meslekî kuruluşun sahip olmadığı çok mükemmel bir meslekî dayanışmamız sayesinde bugün de olduğu gibi usule dair hiçbir zaman sıkıntı yaşamadan bugüne kadar mesleğimi sürdürdüm ve sürdürmekteyim.

Bidayette her meslekte ve herkeste olduğu gibi benim de birçok müşkülâtlarım oldu. Ancak Giresun Barosu olarak meslekî dayanışma ve karşılıklı saygı ve sevginin istenilenden de fazla düzeyde olması nedeniyle tüm ağabeylerimden gördüğüm ilgi ve yardımları sayesinde tüm müşkülâtlarımı yendim.

Resim 7) Avukatlık stajıma müteakip, Giresun merkezde ofisimi açıp Serbest Avukat olarak 29 Haziran 1971 tarihinde mesleğe başladım.

Bu vesile ile o zamanlar ofislerimizin yakın olması nedeniyle Av.Recai YANIKÖMEROĞLU ağabeyimizden gördüğüm yakın ve sıcak ilgi ve yardımlarından dolayı kendilerine teşekkür ve saygılarımı sunarken kendileriyle olan bir anıma kısaca değinmeden de geçmek istemiyorum.Şöyle ki ;

Henüz stajyer avukat iken bir gün benden Giresun Asliye Hukuk (kadastro mahkemesi sıfatıyla) görülmekte bulunan bir dosyasını davalı vekili olarak tetkik etmemi istemişti. O zaman fotokopi ve sair hiçbir teknik imkânımız olmadığından bir haftaya yakın bir süre adliyeye gidip gelip dosyanın özetini çıkarmıştım. Dava konusu ise usulsüz yapılan kadastro tespiti ile ilgili tapu iptali ve tescile ilişkin idi. Müteakiben dosyayı ofislerinde birlikte tetkik ettiğimizde tespit tutanağının kesinleşme şerhindeki tarih ile davanın açıldığı tarihlere dikkatimi çekerek 10 yıllık sürenin kat edildiğini dolayısı ile bu süreden sonra umumî mahkemelerde dahi böyle bir davanın zaman aşımı nedeniyle açılmayacağını dolayısı ile bu davanın red olunacağı söylemine karşı hiç unutmam "Abi dosyayı baştan değil sondan tetkik etmemi isteseydin. Bir hafta çektiğimi Allah bilir." sözümü halen unutmamış değilim.

Bidayette hiçbir teknik imkanlarımız yoktu. Sadece merkezde olmak üzere çok ilkel bir fotokopi makinamız vardı. Belge önce balmumu gibi bir A-4 kağıdına işlenir bilahere bu süreçten sonra tekrar o ilkel makinadan geçirilerek her an silinme yok olma özelliği ile fotokopi işlemi gerçekleşmiş olurdu. Bunları o zamanlar Giresun 1'inci Asliye Hukuk kaleminde Zabıt kâtipi iken emekli olunca Baromuzda da uzun bir süre kâtip olarak çalışmasını sürdüren İbrahim IŞIK yapardı.

Yine kadastro tespit çalışmaları neredeyse hiçbir köyde yapılmamış olduğundan bilhassa tapu iptali ve men-i müdahale davalarında mahkemelerce "G.D. dava konusu gayrimenkulün ilk tesis tarihinden

itibaren tüm tedavülleri ile çıkartılarak mahkememize gönderilmesi hususunda tapu sicil müdürlüğüne müzekkere yazılmasına" dair ara kararına uygun olarak tüm sayfaları birbirine yapıştırılmış olarak gönderilen ve 'çarşaf gibi' olarak nitelediğimiz kayıtların uzunluğu çoğunlukla bugünkü adliyemizden denize kadar uzanırdı. Tabiki ilk tesisinden itibaren nereye ve nasıl ve kime intikal etmiş. Tabi ki iktisap sebepleri gösterilmek suretiyle çıkartılır idi. Bu işlemler müstakil tam mülkiyet için biraz kolay olsa da genel olarak müşterek mülkiyet söz konusu olunca yani hisse ve hissedarlar söz konusu olunca işin zorluğu da o derece artıyor. Bunlar neyse aşabileceğimiz anlayabileceğimiz hususlardı. Lâkin fotokopisini çıkartamadığımız yukarıda değindiğim gibi çarşaf gibi olan tüm bu kayıtların yazılı olarak not alınması büyük bir işkence idi. Çünkü yukarıda değindiğim gibi çok ilkel fotokopi makinamız var o da sadece merkez adliyemizde mevcut olup ilçe adliyelerimizde hiç yoktu. İhtiyaçlarımızı da çok ilkel biçimde karşılayabiliyordu. Şimdi ise imkânlarımızın beklentilerimizin de üstünde olduğu söylenebilir. Bu hususta ayrıntıya girmeye gerek görmemiş dahi olsam da Ulusal Yargı Ağı sistemimizden bir cümle dahi olsa söz etmeden geçemeyeceğim. Her zaman ve her yerde takip etmekte bulunduğunuz tüm dava ve icra dosyalarınızı tetkik edip, gereksinim duyduğunuz dosyalardan istediğiniz belgelerin çıktılarını alabilip bu sistem üzerinden dava ikamesi ve her türlü lâyiğa gönderilmesi karşısında geçmişteki ektiğimiz sıkıntı ve çilelerimizi daha iyi anlıyorum. Yine tele konferans sistemi ile savunma ve ifade tespitleri, yargı mercileri arasındaki gerek talimatlar gerekse belge ve bilgi iletişimleri ve sonucu olarak yargıya kazandırdığı sürat. Geçmişin olumsuzluklarını yaşamış bir Avukat olarak teknolojinin yargı ve mensuplarına sağlamış bulunduğu bu imkânlardan bahsetmeden geçemez idim.

Av. Ahmet ERSÖZ'ün Baro Başkanlığı döneminde Yönetim Kurulunda uzun zamanlar görevde bulundum. Adli müzaheret görevi uhdeme tevdi olunmuş, maddi gücü olmayıp yararlanmak için şartları oluşmuş kişilere bila ücret gerekli adli yardımlarda bulundum. Baro Başkanımız Av. Ahmet ERSÖZ aynı zamanda gazeteci olup her sene avukatlar gecesine münhasır olmak üzere gazete çıkarır ve burada her meslektaşımızla ilgili gerekli espriyi yapmadan geçemez idi. Bu cümleden olarak bir defasında benden bahis ile aynen;

"Adliyeye gelir vatandaş bağı yanık.

Hemen imdadına yetişir bizim UYANIK."

Dizesini unutmamış değilim. Yine müteakiben Av.Şansal DİKMEN kardeşimizin Baro Başkanlığı esnasında "Baro Başkan Yardımcısı olarak, müteakiben Baro disiplin kurulu üyeliği gibi meslekî kuruluşumuzun değişik kademelerinde görevlerde bulundum. Bu esnada birçok kardeşlerimiz stajını yanımda tamamladı.

söyleşi

Bunlardan bir çoğu bilahare Hakimlik stajına müteakip hakim olarak aramızdan ayrıldı. Bu kardeşlerimizden sonuncusu olan Av.Tevfik ÖKSÜZ'ün araştırmacı, mesleğin tüm inceliklerini öğrenme arzusunda sarf ettiği gayret ve çabalarından, meslekî çalışmalarımnda bulunduğu katkıdan övgü ile bahsetmek istiyorum.

O dönem, Türkiye Elektrik Kurumu Giresun müessese vekili olarak yaptığım görevlerim esnasında, gerek dava ve gerekse icra ve ceza takiplerinde çok büyük yardımlarda bulunmuştur. Bu vesile ile burada kendilerine teşekkür ediyorum.

Meslekte 40.ncı yıl plâketimi 03.04.2013 günü o dönem ve şu anda da Baro Başkanımız olan Sayın Av. Gültekin UZUNALIOĞLU ile bizzat Çankaya/Ankara'da bulunan Av. Özdemir ÖZOK kongre merkezinde TBB Genel Başkanımız Vedat Ahzen COŞAR'ın elinden aldım. Katılım tahminen 1000 kişinin üzerinde idi. Plaket alma sırası bana geldiğinde o ortamda salondaki meslektaşlarıma Giresun Barosu mensubu olarak baromuzdan ve güzel Giresun'umuzdan övgü ile söz etmeden nasıl geçebilirdim. Genel başkanımızın müsaadelerine müteakip kürsüye geçip, Giresun ve Giresun Barosunu övücü hitabımın ardından o heyecanla salona doğru hareket ettiğimi gören Genel başkanımız aynen "dur plâketini al" uyarısına karşı geri dönerek durumu kurtarmak amacıyla aynen "Sayın Genel Başkanım, Giresun ve Giresun barosundan söz edilince insanın aklında plâket mi kalır." şeklindeki tavrım, halen unutamadığım bir anımdır.

Resim 8) Genel Başkanımız Vedat Ahzen COŞAR'ın elinden plaketimi alırken çekilen bir resim.

Karakteriniz hakkında bir değerlendirmede bulunur musun?

Nefes almadan hemen dürüstlük (iyi niyet) diyeyim. Biraz ayrıntıya girmem istenirse ; 743 sayılı mülga Medeni kanunumuzun 3.maddesinde yer alan 'Bir hakkın doğumu için kanunen hüsnüniyet şart kılınan hallerde asıl olan onun vücududur. "Yani asıl olan hüsnüniyettir tabirini, yaşamızda değil, içimizde ve vicdanımızda arayıp bulmalıyız diye düşünüyorum. Bu özelliğime fakülte son sınıf albümümüzde dahi aynen yer vermiş idim. Bu tabir tamamen özümle bütünleşmiş bir mütemmim cüz'üm haline gelmiştir.

İlaveten önemle belirtmek istediğim bir özelliğim ise gerek şahsıma ve gerekse başkasına yapılan bir haksızlık karşısında hareketsiz kalamam. Aksi takdirde günlerim huzursuz, gecelerim uykusuz geçer. Bunu yapan kişi ile ilk fırsatta temas kurar, tatlı ve , usul-ü lisan ve güzel bir ifade ve tevazu ile bu yaptığının yanlış olduğunu anlatır ve bir özür dilemesini sağlamaya çalışırım. Çok az istisna ile bu hususta amaçlarıma hep ulaşmışımdır. Hatta bilahere bu vesile ile dostluk ve arkadaşlık ilişkilerine dönüşen çok arkadaşlarım olmuştur.

Sosyal paylaşım sitelerinde dahi gerçek ve samimî bulmadığım çok açık ve bariz olarak haksızlık olarak nitelediğim yorum ve görüşlere karşı dahi sessiz kalamıyorum. Burada dahi aynı biçim ve güzellikte meselâ derin hoşgörünüze sığınarak sözlerimle başlayıp gerekli eleştiriri ve uyarıyı yapmadan geçemiyorum, son cümlemi ise aynen, **EĞRİYE EĞRİ DOĞRUYA DOĞRU** saygılarımla olarak bitiriyorum.

Bencillikten nefret ederim. Kendimden ziyade içinde bulunduğumuz toplumumuzun huzurunu isterim. Toplumun huzuru olmadıkça onun bir ferdi olan bireyin de mutlu olamayacağına inanmaktayım. Doğayı, küçük çocukları, tüm hayvanları bilhassa köpekleri ne kadar sevdiğimi ifade edemem. Gerektiğinde sahibi için canını verebilecek böyle bir dost nasıl sevilmmez ki.

Küçük çocuklara, hayvanlara karşı olan sevgi ve tutkumun nedeni hususunda yıllarca önce kendimi analize ettiğimde şu gerçeğe ulaştım. Gerek küçük çocuklarımızın ve gerekse hayvanların kalplerinde, beyinlerinde hiçbir kötülük duygusu ve düşüncesinin olmadığı gerçeği idi. Masumiyet karinesi deriz ya, onlar bırakın karineyi, masumiyetin bizzat kendisidirler. Çünkü karine aksi ispat oluncaya kadar geçerlidir.

Mesleğinizde beklentilerinizi ne kadar gerçekleştirdiniz?

Benim beklentim, zalimin mazlumu ezmemesi, haksızlık karşısında hakkın galip gelmesi, haksızlığın izalesidir. Hukuk savaşçısının mücadelesinin amacı bu ve buna benzer ilkeler olunca, bunlardan gerçekleştirilen oranda mutlu olur. Bu uğurda verdiğim mücadelelerimde beklentilerimin büyük oranda gerçekleşmiş olup, maalesef mevcut yargı sistemimizde vaki birtakım noksanlıklar, yargıçlarımızın özgür ve vicdani kanaatleri

ile baş başa bırakılmadığı hallerin mevcudiyeti gibi durumlar her hukukçuyu olduğu kadar beni de etkilemediğini söyleyemem. Bu nedenle manevi olarak beklentilerimi tamamen gerçekleştirdiğim söylenemez. Ne var ki, mesleki çalışmalarımda ilkelerimin ışığı altında çalışmalarımı sürdürdüğüm inancı ile çok huzurlu ve mutluyum. Maddi anlamda ise, büyük beklentilerim ve ihtiraslarım olmadığı için asıl zenginliğin vicdan ve huzur rahatlığı olduğu inancı ile mutlu ve mütevazı bir yaşam için beklentilerimin gerçekleştiğini söyleyebilirim.

Mesleğinizle ilgili unutamadığınız anlarınızdan bir kaçını anlatmanızı istesem.

Giresun Ağır Ceza mahkemesinde kasten adam öldürme davasında sanık vekiliyim. Ölen gencin babası Ahmet dayı, davaya müdahil olarak katılmış, evladının öldürülmesi nedeniyle, üzüntüsünden yıkılmış, perişan bir görünüm içerisinde duruşma günleri davaya katılıyor, bu nedenle kendisiyle mahkeme salonunda ve duruşmalarda karşılaşırız. Yargılama aşamasında olayın aydınlatılması için, olay tarihi ve saati itibarıyla mahallinde vaki keşif talebim, mahkeme heyetince kabul edilmiş, keşfin ise Espiye Asliye Ceza Mahkemesince istinabe yoluyla yapılmasına karar verilmiş idi. Ben keşif günü keşif saatinden çok önce, keşfe katılmak için, Espiye adliyesinde sanığın şimdi hatırlayamadığım bir yakını ile hazır bulunuyordum. Keşif gece saat 01.00 de başlayacak idi.

Keşifte bana refakat edecek olan bu kişi, mahkeme heyetinden önce olay yerine gidip, gerekli incelemeyi mahkeme heyetinden önce yapmamızı istiyor, ben ise ne olur ne olmaz düşüncesi ile mahkeme heyeti ile birlikte gitmeyi düşünüyordum. Bu nedenle bu kişiye deneyimli olduğumuzu, olay yerine vardığımızda bu amaçla alacağım 5-10 dakikalık sürenin yeterli olacağını söyleyerek kişiyi ikna etmeye çalıştımsa da kişi aynen "Yoksa korkuyor musun" demesi üzerine, hemen savcıya çıkıp olay yerine önceden gitmemde can güvenliğim açısından bir sakınca olup olmadığını sordum. Savcının, "jandarma tarafından gerekli tedbir alınmıştır." demesi üzerine ben, sanık yakını ile olay mahalline hareket ettik. Olay yerine vardığımızda vakit gece, etraf karanlık ve yağmurlu dolayısıyla ortam çok kasvetli idi.

Bu esnada bir kalabalık lüks lambası ışığında bize doğru geliyorlardı. Hemen araç şoförümüze sağa çekip durmasını söyleyip araçtan dışarı çıktığımda, maktulün babası Ahmet dayı, o kalabalığın arasından çıkıp bana yaklaştı ve hoşladı. Ben de bu vesile tekrar baş sağlığında bulunup büyük bir tevazu içerisinde kendine "ne yapalım görev" dediğimde bana hitaben "Gelmenizin sebebini biliyorum. Ancak bizde bir usul vardır. Yöremize gelen her yabancıya önce yemek verir ve doyururuz. Endişe etmeyin. Bu yemek ne benim evimde, ne de sanığın evinde değil, köy

öğretmenimizin evinde verilecektir." Demesi üzerine ben de "bu saatte buraya aç gelinmez tokum" dememe rağmen engel olamadım. Köy öğretmeni ve eşi misafir olarak beni çok iyi karşılayıp ağırladılar. Onların bu sıcak ilgileri beni çok duygulandırmıştı. Öyle ya sanık vekili idim. Bana genç yaşta bir cinayete kurban giden bu nedenle de o davada müşteki –müdahil konumunda bulunan kişi, sanık vekili olarak benim için böyle bir organizasyon yapıp ne olursa olsun misafir ağırlamanın inceliklerini sunmuştu. Elbette ki dava konusu olay ne denli acı idiyse de, Ahmet dayının bu inceliği de unutulmayacak bir anı idi. Bu hüsnü muameleyi şaşırtıcı buldum ve hiç unutamadım.

Yine sene 1974. Yakın bir akrabam bir şufa davası vermişti. Davayı açıp ilk duruşmasına katıldığımda, davalıyı Av.E.Şansal DİKMEN kardeşimizin temsil ettiğini gördüm. Bizler ilk celsede dava dilekçemizi tekrar ettiğimizi beyan etmemiz üzerine davalı vekili Av. Şansal bey kardeşimiz cevap olarak davanın 1 aylık hak düşürücü sürenin kat edildikten sonra açıldığından bahis ile, davanın reddini talep etmesi üzerine, o an dikkatle dilekçemi incelediğimde arkadaşımın o an haklı olduğunu anladım. Gerçekten dava dilekçemde satış işlemine ittila (öğrenme) tarihi olarak 7.nci ay yazacakken dilekçemde her nasılsa hata ve zuhul eseri 6.ncı ayı belirtmişim. O esnada müteakbil cevap olarak 7.nci ay yazacakken hata ve zuhul eseri olarak 6 yazdığımı belirtmem üzerine değerli kardeşim Av. Şansal bey aynen "Avukat hata yapmaz" demesi üzerine üzerimdeki cübbemi çıkartmaya çalışırken, duruşma hakimi şaşırmış biçimde bana hitaben "hayrola noluyor" demesi üzerine bu cübbeyi avukatların giyebileceğini, arkadaşımın beyanına göre avukatın hata yapmayacağı doğru ise, ben de hata yaptığıma göre avukat sayılmayacağımdan cübbemi onun için çıkartmaya çalışıyorum diye cevap vermişim. Davanın neticesi ise maddi hatanın tespiti davası nedeniyle biraz uzamasına rağmen lehimize sonuçlandı.

Genç meslektaşlarınızı nasıl buluyor ve tavsiyeleriniz nelerdir.

Bidayette Giresun barosu olarak, mevcudumuz çok az idi. Hatta öyle bir zaman yaşadık ki, neredeyse Avukat olarak neslimizin kesileceği kaygısı yaşadığımızı söyleyebilirim.

Ancak ne var ki, bilahere yeni üniversitelerimizle birlikte hukuk fakültelerimizdeki artış nedeni ile ki, bugün itibarıyla 35 tanesi devlet üniversitesinde olmak üzere 84 adet hukuk fakültesi bulunmaktadır. Bu durum, elbette ki Giresun Barosu olarak mevcudumuzun artmasını sağlamış oldu. Baromuzda kaydolun tüm genç meslektaşlarımız, sanki yılların verdiği tecrübe, deneyim, bilgi birikimi, mesleki saygı ve dayanışma gibi, mesleğin tüm özellikleri ile donanımlı olduklarını görmekten ve bu vesile bunları ifade etmekten mutluluk duymaktayım.

söyleşi

az önce de değindiğim gibi, genç meslektaşlarımız mesleğin tüm gerekleri ile donanımlı görmekten dolayı mutluyum. Bilhassa usule müteallik işlemlerde mesleki dayanışmanın üst seviyede olduğunu memnuniyetle müşahade etmekteyim. Kendilerinden gördüğüm saygı ve sevgiden memnuniyetimi belirtmeden geçemeyeceğim. Bu tutum ve davranışlarını devam ettireceklerinden kuşkuym olmadığı için kendilerine tavsiye edeceğim bir hususun kalmadığını söyleyebilirim.

Bu vesile ile, özellikle Av. Kadir MADEN kardeşimizin bizzat ve ısrarla, şahsımdan iyi bir avukat olmak için nelere dikkat etmesi hususunda tavsiyelerime başvurmuş olmasından duyduğum memnuniyetimi, Ayrıca gerek stajyer iken ve gerekse meslekî hayata henüz başladıklarında, Avukat arkadaşarımdan Av. Mustafa TOSUN ile Av. Cem TURAN'ın birçok hususlarda bilgi görüş ve mütalâalarına başvurmuş bulunmalarından dolayı memnuniyetlerimi de belirtmeden geçmek istemedim. Mesleğe başladığımdan bu zamana kadar, yargı merciine vaki başvuru ve lâyhalarımın tüm başlıklarında istisnasız, sayın kelimesine yer vermediğimi hatırlamıyorum. Örneğin' ASLİYE 1.NCİ HUKUK MAHKEMESİ SAYIN HAKİMLİĞİNE...GİRESUN 'vb. Burada benim için önemli olan lâyhmanın muhatabının hakim veya savcı olmayıp temsil ettikleri yargı makamıdır. Bir hukukçu olarak, bu makama öncelikle bizlerin saygı duymamız gerektiği düşüncesinden hiçbir ödün vermediğimi memnuniyetle ifade edebilirim. Bu hususu tüm meslektaşlarımla riayet etmeler naçizane bir tavsiyem olmalıdır.

Mesleki uğraşınız dışında uğraşlarınız oldu mu?

Bidayette, değerli meslektaşımız sayın Av. Nihat YANIKOĞLU'nun başkanlığında Giresun Gençlik ve Spor il müdürlüğü disiplin kurulu üyesi olarak, bilahre bu kurulun başkanı olarak yıllarca aynı kurulda hizmette bulundum. İlaveten, başta Giresun Çınarlar mahallesinde bulunup, o zamanlar Cumhuriyet ilk okulu, Giresun Endüstri meslek Lisesi ve Giresun Atatürk lisesi okul koruma derneklerinde başkan olarak, yıllarca görevlerde bulunup daha kaliteli ve sağlıklı eğitim için okul ve öğrencilere katkıda bulunmaya çalıştım. Siyaset yaşamımı, Doğru Yol partisi Giresun il yönetim kurulunda yıllarca sürdürdüm. Ancak ortam ve o günün şartları partinin iktidarını sürdürmesine imkân tanımayıp Genel Başkanımız sayın Prf.Dr.Tansu Çiller genel başkanlıktan ayrılınca, fiilen siyasetten ayrılmayı uygun buldum. Şimdi ise görüş ve düşünceme göre doğru neredeyse orda olmaya çalışıyorum.

Görüş ve düşüncelerime göre, bu güne kadar, maalesef siyasilerimizde hoşgörü, konsensüz, ve katlanma noksanlığı olduğunu düşünüyorum. Oysa ki

bu unsurlar demokrasimizin olmazsa olmazlarıdır.

Özel hayatınızdan bahsetmenizi istesek?

Liseyi bitirince, eşim FAİKA ile nişanlanmıştık. Fakülte 3.ncü sınıftayken evlendik. Eşimle, gerek öğrenim, gerekse mesleki çalışmalarım, gerekse yaşamımız süresince hep bir bütünü oluşturduk. Üniversite öğrencisiyken, ben yorulduğumda kocaman hacimli ders kitaplarımı eşim okur, ben dinlerdim. Evliliğimi müteakip sene veya sömestr kaybım olmadan fakülteyi bitirdim. Eşim hayatımda, maddi desteğine ilaveten devamlı biçimde pozitif anlamda hep manevi destek ve moral kaynağım olmuştur. Ne kadar övgü ile bahsetsem, kendisini ifade edemem. Bu vesile ile, teşekkür ederken kendisine olan sevgimin devamlı biçimde katlanarak arttığını ve onu ifade edemeyeceğim kadar çok sevdiğimi gururla belirtmek istiyorum. Bu evliliğimizden iki kızım ve bir oğlum var. Kızlarımdan Şenay Karadeniz üniversitesi Fizik bölümünü bitirip bir dönem Giresun lisesinde fizik öğretmenliğini müteakip evlenerek Kanada'ya yerleşti. Diyer kızım Ayşe ise Yıldız Teknik üniversitesi elektrik elektronik bölümünü bitirip işi nedeniyle İstanbul'a yerleşti. Oğlum Cengiz ise, lise tahsilini ve askerliğini müteakip çalışma yaşamına atılmış, bir müddet mahalli televizyon kanallarımızdan kanal G de ve yine Tempo TV de genel yayın yönetmeni olarak çalışmış olup, şimdi ise bir arkadaşının iş yerinde Yurt dışı nakliye ve ticari işletmenin sevk ve idaresini yürütmektedir. 7 torunum bulunup hepsinin apayrı sevgileri bize güç kuvvet veriyorlar.

Son olarak söylemek istedikleriniz var mı ?

Öncelikle Baro başkanımız sayın Av. Gültekin UZUNALIOĞLU ve YÖNETİM KURULU üyelerimizin, meslekî çalışmalarımıza yardımcı olacak tüm imkânları hizmette sınır tanımayan prensibi ile sunmuş ve sunmakta bulunmalarına ilâveten, baromuzu her yerde ve her zaman en üst düzeyde temsil etmiş bulunmalarından, dolayı kendilerine ayrı ayrı teşekkür ediyorum. İlaveten Baro sekreteryamız personellerini her türlü mesleki sorunlarımızda başucumuzda gördüğümüz için hepsine ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Meslekte kırk yılın kat edilmesi elbette ki kolay olmadı. Kaldı ki meşakkati fazla olan bu meslekte, ne var ki mesleki çalışmalarım süresince, tüm adliye çalışanlarının yardım ve muavenetleri sıcak ve samimi davranışlarının katkısını asla inkâr edemem. Hepsi ayrı ayrı aldığım nefes gibi, değerli insanlardır. Bu nedenle ilerleyen yaşıma rağmen onlardan dolayısı ile adliyeden kopamıyorum. Onların her birine bu vesile ile ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Yine bu derginin hazırlanması ve bizlere böyle fırsat vermiş olmalarından dolayı **DERGİ YAYIN KOMİSYONU** 'na ayrıca ve özellikle şükranlarımı sunarken, tüm meslektaşlarıma sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Çocuk Gelinler

Child brides

Doç.Dr. Perran BORAN

Uzm.Dr. Esra DEVECİOĞLU

Prof.Dr. Emine Gülbin GÖKÇAY

Dr. Tijen EREN

ÖZET

Onsekiz yaş altında evlenme olarak tanımlanan erken evlilik, okulu bırakma nedeniyle düşük eğitim seviyesi, adolesan gebelik, anne ve bebek mortalite ve morbiditesinde artış, yoksulluk gibi çeşitli olumsuz sonuçlara yol açmaktadır. Bu olumsuz sonuçlar sadece kişileri değil, onların çocuklarını ve toplumu da etkileyebilme potansiyeline sahiptir. Bu derleme yazıda, ülkemizde ve dünyada çocuk gelinler konusundaki durumun incelenmesi ve erken evliliğin önlenmesine yönelik önerilerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Yoksulluk ve düşük eğitim seviyesi çocuk evliliğine katkıda bulunan en önemli faktörlerdir. Erken evliliklerin önlenmesinde en etkin çözüm, kızların eğitimine odaklanan ve sosyal eşitsizliğin azaltılmasını hedef alan program stratejileri olarak görülmektedir. Anahtar kelimeler: Erken evlilik, Çocuk gelinler, Adolesan, gebelik

Giriş

Bu yazıda, ülkemizde ve dünyada çocuk gelinler konusundaki durumun incelenmesi ve önlenmesine yönelik önerilerin değerlendirilmesi amaçlandı. Çocuk evlilikleri, diğer adıyla erken evlilik, 18 yaş altında, çocuğun fiziksel, fizyolojik ve psikolojik olarak evlilik ve çocuk sahibi olmak gibi sorumlulukları taşımaya hazır olmadan yapılan evlilik olarak tanımlanmaktadır [1-4]. Erken evlilikler erkeklerden çok kızları etkilediğinden, daha çok çocuk gelinlerle karşılaşılmaktadır. Erkeklerin sadece %5'inin 19 yaşına gelmeden evlendiği görülmektedir [2, 3]. Oysa bu oran kızlarda %35-60 arasında değişmektedir [2, 3]. Ülkemizdeki hukuk sisteminde Türk Medeni Kanunu, Türk Ceza Kanunu ve Çocuk Koruma Yasasına göre çocuk gelin kavramı için sırasıyla 17 yaşını doldurmamış, 15 yaşını doldurmamış ve 18 yaşını doldurmamış kızlar olarak farklı tanımlara rastlamak mümkündür.

Dünya'da erken evlilikler

Tüm dünyada 20-24 yaş arası kadınların %36'sının 18 yaşına ulaşmadan evlendiği belirtilmektedir [5]. Erken evliliklerin en sık görüldüğü Güney Asya'da, 15-24 yaş arası kişilerin %48'inden fazlasının 18 yaşına gelmeden evlendiği saptanırken [3], Afrika'da bu oranın %42 (Doğu ve batı Afrika'da %60'lara varan oranlar bildirilmektedir.) Latin Amerika ve Karayibler'de ise %29 civarında olduğu bilinmektedir [3]. Orta doğu'da erken evliliklerin sık görüldüğü Yemen ve Filistin'de, 18 yaş altındakilerin yaklaşık %50'sinin evli olduğu saptanmıştır [6]. Hindistan'da ise kız çocuklarının %40-60'ını çocuk gelinler oluşturmaktadır. Afganistan'da kızların %54'ü, Bangladeş'te ise %51'i 18 yaşına gelmeden evlenmektedir [7].

Ülkemizde erken evlilikler

Erken evlilikler, genellikle herhangi bir evlilik töreni yapılmaksızın resmîyetin söz konusu olmadığı ve yasal anlamda bağlayıcı hakları beraberinde getirmeyen dini evlilikler biçiminde gerçekleşmektedir [8]. Erken evliliklerin gerçek sıklığının belirlenmesi resmi olmayan evliliklerin kayıt dışı olması ve evlenme istatistiklerini belirlemek için kullanılan veri toplama yöntemleri sebebiyle mümkün değildir. Ankete dayalı bir çalışma olan, Aile Yapısı Araştırması 2006 verilerine göre, ülkemizde evlenen bireylerin %2'sinin 18 yaş altında evlendiği tespit edilmiştir (kentte %17, kırsal bölgelerde %24,8). Yine aynı çalışmada kadınlar arasında 18 yaş altı evlenme oranı %32 olarak erkeklere göre (%7) daha yüksek bulunmuştur [8]. Aile Yapısı Araştırması 2011 verilerine göre ise, 18 yaşından küçük evlilikler %18,2 olarak saptanmış, erkeklere göre kadınların küçük yaşlarda daha fazla (%29,2) evlendikleri görülmüştür [9]. Kadınlarda 2006-2011 döneminde ilk evliliklerini yapan kadınların yüzdesi 7,6 olarak

görülmektedir [9]. Türkiye İstatistik Kurumu'ndan (TÜİK) istenilen son 10 yılı içeren verilere göre, kadınlar arasında 18 yaş altı evlenme oranları, ilk evlenme yılına göre 2002'de %7,3 iken bu oran 2011 yılında %7,2 olarak hesaplanmaktadır. Bu oranlar sadece resmi evlilikleri kapsamakta olup, kayıt dışı ve dini nikahları kapsamamaktadır. Ülkemizde TÜİK evlenme istatistikleri verilerine göre ortalama ilk evlenme yaşı kadınlar için 2001 yılında 22,2 iken, 2010 yılında 23,2'ye yükselmiştir [9]. Erkekler için ise aynı dönemde, 25,5'den 26'5'e yükselmiştir. Ortalama evlenme yaşı artıyor gibi gözükmeyle birlikte, bu durumun toplumun bazı kesimlerinin erken evlilik yaşlarını maskeleyebileceği unutulmamalıdır [10].

Türk Medeni Kanununa göre ergin olma ve evlenme yaşı

Medeni Kanuna göre fiil ehliyeti, bir kimsenin kendi fiil ve işlemleriyle kendi lehine haklar ve aleyhine borçlar yaratabilme iktidarı olarak tanımlanır [11]. Bu ehliyete sahip olabilmek için bir kimsenin kanunun belirlemiş olduğu yaş sınırını aşmasına ergin olmak ve bu yaşa da erginlik yaşı denir [11]. Her devlet, kendi toplumunun şartlarına göre erginlik yaşını belirler. İsviçre'den aldığımız Medeni Kanunda erginlik yaşı yirmi yaştan, iki yaş küçültülmek suretiyle on sekiz yaşın tamamlanması olarak belirlenmiştir [11]. Bazı özel durumlarda kişi onsekiz yaşını doldurmamış olmasına karşın ergin sayılabilir, bunlardan biri evlenme ile ergin olma, diğeri ise ergin kılınmadır. Medeni Kanun madde 11/II'ye göre evlenme kişiyi ergin kılar [12]. Hakim, olağanüstü hallerde ve önemli bir sebepten dolayı onaltı yaşını doldurmuş erkeğin veya kadının evlenmesine izin verebilir, bu yaşa da olağanüstü evlenme yaşı denir [12]. Kanunun yürürlüğe girdiği 1926 yılında normal evlenme yaşı erkek ve kadın için sırasıyla onsekiz, onyediyi olarak farklı belirlenirken, 1938 yılında yapılan bir değişiklikle evlenme yaşı indirilmiş, erkek için onyediyi, kadın için onbeş yaşın bitirilmesi olarak belirlenmiştir. Bu uygulama 2002'ye kadar devam etmiş ve Yeni Medeni Kanunla, normal evlenme yaşı kadın erkek farkı ortadan kaldırılarak her iki cins için de onyediyi yaşın doldurulması olarak belirlenmiştir [12]. Olağanüstü evlenme yaşı ise eski Medeni Kanunda ana, baba veya vasinin dinlenmesi şartıyla erkek için onbeş, kadın için ise ondört yaş olarak belirlenmişken, Yeni Medeni Kanunda bu yaş olanak buldukça karardan önce anne ve baba veya vasinin dinlenmesi şartıyla her iki cins için onaltı olarak belirlenmiştir [12]. Olağanüstü sebeplere, evlenecek kızın gebe kalmış olması, kimsesiz ve bakımsızlık içinde bulunması, erkeğin ölüm tehlikesiyle karşı karşıya bulunması örnek gösterilmiştir [12].

Türk Ceza Kanunu'na göre cinsel istismar

Türk Ceza Kanunu 103. Maddesinde çocukların cinsel istismarı onbeş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olanlara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış olarak tanımlanmıştır [13]. Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olanla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikayet üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır [13].

Ülkemizde çocuk hakları konusundaki diğer yasal düzenlemeler

Çocuk Haklarına dair Sözleşme (ÇHS) (Convention on the Rights of the Child (CRC)), Birleşmiş Milletler Genel kurulu tarafından 1989 yılında kabul edilmiştir. Bu sözleşme Uluslararası planda bütün çocukların yaşama hakkı, eksiksiz biçimde gelişme hakkı, zararlı etkilerden, istismar ve sömürüden korunma hakkı, aile, kültür ve sosyal yaşama eksiksiz katılma hakkını tanımlayan bir sözleşme olup, onsekiz yaşın altında olan çocuk olarak tanımlanmaktadır [14, 15]. Türkiye, 43. Ülke olarak 14 Eylül 1990 tarihinde imzaladığı sözleşmeyi 4 Mayıs 1995 tarihi itibarıyla yürürlüğe sokmuştur. 2005 yılında kabul edilen Çocuk Koruma Yasası, Çocuk Haklarına dair Sözleşme'de yer alan hakların çoğunu içerdiğinden çocuklar açısından Türkiye'deki en ileri yasadır [16]. Bu yasaya göre, çocuk, daha erken yaşta ergin olsa bile, onsekiz yaşını doldurmamış kişiyi ifade eder.

Erken evlilik nedenleri

Çocuk evliliklerinin nedenleri bölgeden bölgeye, topluluktan topluluğa değişiklikler göstermektedir. Düşük eğitim seviyesi: Çocuk yaştaki evlilikler, eğitilmiş kızlarda daha düşük oranda görülmektedir. Aile Yapısı Araştırması'nda 2006 yılında, okur-yazar olmayanların %48'inin 18 yaş altında evlilik yaptıkları, üniversite ve lisansüstü eğitim yapanların ise sadece binde 6'sının, 18 yaş altında evlilik yaptığı görülmektedir [8]. Eğitim düzeyi ve ortanca ilk evlenme yaşı arasında da pozitif bir ilişki saptanmıştır. Lise ve üzeri eğitim almış kadınlar için ortanca ilk evlilik yaşı 24,1 olarak bildirilmektedir. Bu değer ilköğretim ikinci kademeyi tamamlamış kadınların ortanca yaşından 3 yıl, eğitimi olmayan veya ilkokulu bitirmemiş kadınların ortanca yaşından ise 5 yıl fazla olduğu

görülmüştür [8]. Eğitim düzeyi ile erken evlilik ilişkisi dünyada da farklı değildir. UNICEF'in çalışmasında 47 ülkede 15-19 yaş arası kızlarda eğitim seviyesi daha yüksek olanlarda evlilik oranının da düşük olduğu saptanmıştır [5].

Tablo I. Erken evliliklerin çocuk, aile ve toplum üzerine etkileri

Çocuk	Aile/toplum
<ul style="list-style-type: none"> • İnsan hakları ihlali (çoğu zaman kendi rızası olmadan) • Çocuk olma ihlali • Çocukluğun, ergenliğin ve kişisel özgürlüklerin yok sayılması	<ul style="list-style-type: none"> • Binyıl hedeflerine engel • Aşırı yoksulluk ve açlığın yok edilmesi • Evrensel ilköğretim • Cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlendirilmesi • Çocuk ölüm oranlarının azaltılması • Anne sağlığının iyileştirilmesi • HIV/AIDS, sıtma ve diğer cinsel yolla bulaşan hastalıklar
<ul style="list-style-type: none"> • Beden sağlığı üzerine etkileri • Fiziksel olarak evliliğe ve çocuk doğurmaya hazır değil • Doğumda ölmese bile idrar/dışkı kaçırmayla sonlanan obstetrik fistül gibi kronik komplikasyonlar sık • Cinsel yolla bulaşan hastalıklar açısından riskli • Erken ve sık gebelikler • Anne ölüm hızı: Doğum sırasında anne ölüm riski yüksek • Bebek ölüm hızı: Düşük doğum ağırlıklı bebek • Eğitim: Eğitim ve sosyal gelişimden yoksunluk, okulu bırakma • Yoksulluk: Ekonomik olarak bağımlı, işsizlik ve aile gelirine katkıda bulunamama • Ruh sağlığı üzerine etkileri: • Bilişsel ve psikolojik olarak evliliğe ve çocuk doğurmaya hazır değil • Aile içi şiddet sık • Fiziksel ve cinsel şiddete maruziyet • Sosyal destekten yoksun • Evde tek başına, mutsuz, kendine güveni olmayan kadın ve anneler	<ul style="list-style-type: none"> • Toplum kadınların ve onların çocuklarının entelektüel ve finansal olarak katkısından yoksun, yoksulluk döngüsünün devamı, daha çok çocuk ancak gelir yok • Eğitimsiz, genç annelerin çocukları da daha eğitimsiz oluyor kısıtlı imkânlar • Erkekler üzerine ekonomik sorumluluk yükü, onlar da eğitimden mahrum • Cinsiyet eşitsizliği, kadınların tüm özgürlüklerinin elinden alınarak güçsüzleştirilmesi • Çocuk ölüm oranlarında artış • Anne sağlığının bozulması • Cinsel yolla bulaşan hastalıklarda artış

Yoksulluk: 2006 Aile Yapısı Araştırması'nda, en yüksek refah düzeyindeki kadınların, en düşük refah düzeyindeki kadınlardan üç yıl daha geç evlendikleri görülmüştür (sırasıyla 22,5 ve 19,2). Ayrıca geliri 400 TL'den az olanların %22'sinin 18 yaş altında evlilik yaptığı görülmüştür [8]. Erken evlilikler sıklıkla yoksul ailelerde ekonomik olarak refaha erme yolu, sosyal ve ekonomik destek, aynı zamanda kız çocuklarını bir çeşit koruma yolu, yoksulluk, savaş gibi aşırı baskı altındaki toplumlarda dengenin sağlanması amaçlı bir kaçış yolu olarak görülmektedir [7]. Tercihler sıklıkla aile reisi veya ebeveynler tarafından yapılmakta, evlilik kişisel tercihlerden ziyade bir çeşit ekonomik ayarlama olarak görülmektedir. Kızların cinsel istismara açık olduğu veya ekonomik yük olarak görüldüğü toplumlarda, erken yaşta evliliklerle cinsel istismara maruziyetleri ortadan kaldırılmakta ve ekonomik yük bir başkasına devredilmektedir. Aileler düzenli bir erkek hakimiyetine girerek kız çocuklarının korunacağına inanmakta, evlilik cinselliğin önlenmesinin bir yolu olarak görülmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde, evlilik sosyal statü, zenginlik, diğer aile bireylerinin güvenliğinin sağlanması için gerekli bir kurum olarak karşımıza çıkmaktadır [7]. Erken evlilikler bir nevi ailenin ekonomik kurtuluşu olarak görülmektedir. Birçok toplumda uygulanan başlık parası bunun bir örneğidir. Ülkemizde Aile Yapısı Araştırması'nda başlık parası verilme oranı 2006 verilerine göre %17,6 olarak bildirilmiştir (kentte %14, kırsal bölgelerde %24) [8]. Alt gelir grubu ve alt öğrenim düzeyindeki bireyler arasında uygulama en yüksek saptanırken, yaş küçüldükçe başlık parasıyla evlenenlerin oranının azaldığı görülmektedir [8]. Sonuç olarak düşük eğitim seviyesi ve yoksulluk erken evliliklerde en önemli nedenler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Erken evliliklerin etkileri

Erken evliliklerin çocuk, aile ve toplum üzerine olan olumsuz etkileri Tablo I'de özetlenmiştir [1-7, 18-20]. Erken evlilikler, kızlarda iç güveysi olarak girdikleri ailelerde bir çeşit köle olarak kullanılmaları ile sonuçlanmaktadır. Evlilik bireyin seçim yapabileceği bir durumken, erken evlilikler bireyin seçim hakkını elinden almaktadır. Çocukluk çağındaki evlilikler insan hakları ihlalinin bir çeşidi olup, özellikle kız çocuklarında görülen cinsel istismarın en sık görülen biçimidir. Erken evliliklerde sıklıkla kadının eşi birkaç yaş, bazen iki kat yaşında olabilmektedir. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA)-2008 verilerine göre eşler arasındaki yaş farklılıklarına bakıldığında ortalama yaş farkının en büyük olduğu grubun özellikle 20 yaşın altındaki (6,6 yıl) genç kadınlar olduğu saptanmıştır [17]. Kanun karşısında erişkin bir erkeğin reşit olmayan bir kızla birlikteliği suç teşkil ederken, evlilik içinde bu tip davranışlar normal sayılmaktadır.

Erken evlilikler, evlenen kişinin kocasının ve ailesinin yanına taşınarak, kayınvalidesinin yardımcı rolünü üstlenmesi, eşlerin büyükler tarafından görücü usulüyle seçilmesi, kadının ev dışında bir görevinin olmaması, anne ve evde yardımcı olması dışında bir kimliğinin olmamasıyla sonuçlanmaktadır. Erken evliliklerde çocuk yaşta gelin, ailesi ve yakın çevresinden uzaklaştırılmakta, okuldan alınarak eğitim şansı elinden alınmakta ve kendi yaşlarıyla iletişim özgürlüğü engellenmektedir. Erken evliliklerde aile içi şiddet de daha fazla görülmektedir. Özellikle 15-19 yaş arası genç kızlarda, eğitim düzeyi düşük olanlarda eş tarafından fiziksel ve cinsel şiddet görme riski daha yüksek saptanmıştır [3]. Bangladeş'in kırsal bölgesinde 15-19 yaş arası kızların %48'i son 12 ay içerisinde eş tarafından fiziksel, cinsel veya her iki şiddete maruz kaldığı belirtilmiştir [18]. Erken yaşta evlilikler o toplumun kalkınmasında en büyük hedefleri olan yoksulluğun azaltılması, eğitimin yaygınlaştırılması, cinsiyet eşitliğinin sağlanması, çocuk yaşamlarının korunması ve sağlığın geliştirilmesinde bir engel olarak ortaya çıkmaktadır. Erken gebelik, cinsel yolla bulaşan hastalıklara maruz kalma diğer sağlık risklerini oluşturur.

Adölesan annelik

TNSA-2008 verilerine göre, ortanca ilk doğum yaşı son beş yılda artış göstererek 21,8'den 22,3'e yükselmesine karşın, adölesan dönemde olan kızların %6'sının çocuk doğurmaya başladığı görülmektedir [17]. Adölesan annelik, kırsal yerleşim yerlerinde %9 oranla, kentsel alanlara (%5) göre daha yaygındır [17]. TNSA-2008 verilerine göre, adölesan annelik, eğitim düzeyi düşük kadınlar arasında eğitilmiş kadınlara göre daha sık görülmektedir [17]. Refah düzeyine göre bakıldığında, en yüksek refah düzeyine sahip hanelerde adölesan annelik % 2, refah düzeyi düşük olanlarda ise oran % 8-11'e yükselmektedir [17]. Çocuk evlilikleri adölesan dönemde çocuk doğurmaya neden olduğundan çoğunlukla erken ve sık gebeliklere yol açmakta ve anne ve çocuk ölüm riskini artırmaktadır. Gebelik ve ilk bebekte anne yaşının küçülmesiyle birlikte cinsel yolla bulaşan hastalıklara yakınlık aynı oranda artmaktadır. 15-19 yaş arası kızlarda gebeliğe bağlı ölümler bu yaş grubunda ki en sık ölüm nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır [3]. Onbeş yaş altı gebeliklerde ölüm riski yirmili yaşlara göre 5 kat daha fazladır [3]. Adölesan annelerin, özellikle de 18 yaşından genç olanların, daha ileri yaşlarda anne olan kadınlara göre, düşük veya ölü doğum yapmaları veya anne ölümlülüğü riskine maruz kalmaları daha olasıdır [7, 19]. Fiziksel olarak olgun olmamaları, vezikovajinal veya rektovajinal fistül riskinin yüksekliği mortalite ve morbidite nedenleri arasında gösterilmektedir [19]. Anne yaşının 18 yaş altı olması durumunda, bebeğin ilk bir yılda ölme riski, geç yaşta annelere göre %60 daha fazladır [7]. Ayrıca daha erken yaşlarda evlenen kadınlar ortalama olarak daha uzun süre gebelik riski altına girmekte, bu da genellikle yaşam boyunca daha fazla sayıda doğuma yol açabilmektedir. Adölesan annelerin topluma ve ailesine ekonomik olarak katkısı olamamakta, bebeği de bu yoksulluk döngüsünün bir parçası olmaktadır. Erken evlilikler, özgürlüklerinin kısıtlanması, kişisel gelişim şansının alınması, sağlık ve eğitim hakkının elinden alınması, adil, erkeklerle eşit bir çalışma ortamından mahrum bırakılma ve erken gebeliklerle sonuçlanmaktadır. Sonuç olarak erken evlilikler bebek ve anne ölüm oranlarının artışına yol açmakta dolayısıyla toplumun geleceğini olumsuz yönde etkilemektedir.

Erken evliliklerin önlenmesi

Uluslararası Kadın Araştırmaları Merkezi (International Center for Research on Women (ICRW)) tarafından 2011 yılında, erken evliliklerin engellenmesine yönelik müdahale programlarının derlendiği makalede 5 ana amaç belirlendiği görülmüştür [20]. Kız çocuklarının bilgi, beceri ve destek ağlarıyla güçlendirilmesi, ebeveyn ve toplumun bireylerinin eğitilmesi ve harekete geçirilmesi, kız çocukları için örgün eğitim kalitesi ve erişebilirliğin artırılması, kız çocukları ve aileleri için ekonomik desteğin sunulması, yasal çerçevenin etkinleştirilmesi bu programların hedeflerini oluşturmaktadır [20]. Bu stratejiler içerisinde erken evliliğin önlenmesinde kızların eğitimi en güçlü müdahale yöntemi olarak ortaya çıkmıştır. Kızların okulda olması onların halen çocuk olarak görülmesine yardımcı olmakta, dolayısıyla evlenilebilir olmaktan çıkarmakta, aynı zamanda kız çocuklarının okuldaki eğitimle bilgi ve becerilerini arttırmaları, sosyal ağlarını geliştirmeleri kendi çıkarları için en iyisine karar vermelerini sağlamakta, kaliteli ve ileri eğitimle sağladıkları ekonomik gelir aileleri ve topluma faydalarının daha görünür olmasını sağlamaktadır [20]. Eğitimle paralel olarak ilk evlenme yaş ortalamasının arttığı görülmektedir [9]. Ülkemizde de Milli Eğitim Bakanlığı ile UNICEF arasında imzalanan protokolle başlatılan kız çocuklarının okullulaşmasına destek ve cinsiyete dayalı her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılması amaçlı "Haydi kızlar okula", ilköğretim/lise kız öğrenci bursları, "Baba beni okula gönder" gibi projelerin çocuk gelinlerin önlenmesi açısından önemlidir [21, 22]. Sonuç olarak, toplumda çocuklar ekonomik bir yük olarak değil, toplumun değerli bireyleri olarak görülmelidir. Önce ailede daha sonra toplumda, özellikle kız çocuklarının eğitimi için olanak sağlanmalı, kadının iş yaşamındaki yerini alması özendirilmelidir. Çocuk gelinlerin önlenmesinde en önemli koruyucu faktörler tüm çocukların, özellikle kız çocuklarının eğitiminin sağlanması

kadının iş yaşamındaki yerini alması özendirilmelidir. Çocuk gelinlerin önlenmesinde en önemli koruyucu faktörler tüm çocukların, özellikle kız çocuklarının eğitiminin sağlanması ve sosyal eşitsizliklerin en aza indirilmesidir.

Bu makale Marmara Üniversitesi'nce yayınlanan "Marmara Medical Journal" (2013; 26:58-62) adlı dergiden alınmıştır.

Kaynaklar

1. Mathur S, Greene M, Malhotra A. Too young to wed: The lives, rights, and health of young married girls, Washington: International Centre on Research on women, 2003.
<http://www.icrw.org/files/publications/Too-Young-to-Wed-the-Lives-Rights-and-Health-of-Young-Married-Girls.pdf> (erişim 24.8.2012)
2. Nour NM. Child marriage: a silent health and human rights issue. Rev Obstet Gynecol 2009; 2: 51-6.
3. International planned parenthood federation (IPPF) and the forum on marriage and the rights of women and girls. Ending child marriage-a guide for global policy action 2006.
http://www.unfpa.org/upload/lib_pub_file/662_filename_endchildmarriage.pdf (erişim 1.8.2012)
4. United Nations. Assessing the status of women: a guide to reporting under the Convention on the Elimination of all forms of Discrimination against Women. General recommendation 21, 2000. New York.
<http://www1.umn.edu/humanrts/iwraw/assessing-english%201.pdf> (erişim 8.8.2012)
5. United Nations Children's Fund, the State of the World's Children 2006, UNICEF.
http://www.childinfo.org/files/The_State_of_the_Worlds_Children_2006.pdf (erişim 7.8.2012)
6. United Nations Children's Fund, Early Marriage: A harmful traditional practice: A statistical exploration, UNICEF, New York, 2005: 12-13.
http://www.unicef.org/publications/files/Early_Marriage_12_lo.pdf (erişim 1.8.2012)
7. Early marriage: Child spouses. Florence, Italy: UNICEF inndig, 2001.
<http://www.unicef-irc.org/publications/pdf/digest7e.pdf> (erişim 1.8.2012)
8. T.C Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Aile yapısı araştırması 2006; Ankara 2010: 21-41.
http://www.athgm.gov.tr/upload/athgm.gov.tr/mce/eskisite/files/kutuphane_60_Aile_Yapisi_Arastirmasi.pdf (erişim 16.8.2012)
9. Türkiye'de aile yapısı araştırması 2011. TC Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Ankara.
http://www.athgm.gov.tr/upload/athgm.gov.tr/mce/2013/taya_kitap_butun.pdf (erişim 25.02.2013)
10. İstatistiklerle Kadın 2011, TÜİK.
http://www.tuik.gov.tr/IcerikGetir.do?istab_id=238 (erişim 3.8.2012)
11. Akıntürk T, Karaman DA. Gerçek kişinin ehliyetleri. Medeni Hukuk. İstanbul:Beta Basım, 2012; 118-37.
12. Akıntürk T, Karaman DA. Evlenme. Medeni Hukuk. İstanbul:Beta Basım, 2012; 236-44.
13. Yurtcan E. Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar. Yeni Türk Ceza Kanunu. İstanbul Barosu Yayın Kurulu 2005; 176-81.
14. Çocuk haklarına dair sözleşme. UNICEF Türkiye 2004.
http://www.asayis.pol.tr/belge/cocuk_haklari_sozlesmesi.pdf (erişim 1.8.2012)
15. TBMM İnsan haklarını inceleme komisyonu. Çocuk haklarına dair sözleşme, 137-160.
<http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/137-160.pdf> (erişim 9.8.2012)
16. Çocuk koruma kanunu. Resmi gazete 15.7.2005; sayı:25876,
http://oges.meb.gov.tr/doc2012/5395_SAYILI_COCUK_KORUMA_KANUNU.pdf (erişim 9.8.2012)
17. T.C Sağlık Bakanlığı, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2008.
<http://www.hips.hacettepe.edu.tr/TNSA2008-AnaRapor.pdf> (erişim 16.8.2012)
18. World Health Organization. WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women: initial results on prevalence, health outcomes and women's responses: summary report. Geneva 2005: 8.
http://whqlibdoc.who.int/publications/2005/9241593512_eng.pdf (erişim 4.8.2012)
19. UNFPA. State of world population 2003: Making 1 billion count: investing in adolescents' health and rights, New York.
http://www.unfpa.org/webdav/site/global/shared/documents/publications/2003/swp03_eng.pdf (erişim 08.08.2012)
20. Malhotra A, Warner A, McGonagle A, Lee-Rife S. Solutions to end child marriage, what the evidence shows. International Center for Research on Women 2011.
<http://www.icrw.org/files/publications/Solutions-to-End-Child-Marriage.pdf> (erişim 14.01.2013)
21. <http://haydikizlarokula.meb.gov.tr/organizasyon.php> (erişim 22.02.2013)
22. <http://www.cydd.org.tr/sayfa.asp?id=53> (erişim 21.02.2013)

ÇOCUĞA YÖNELİK AİLE İÇİ FİZİKSEL İSTİSMAR

Doç.Dr. Sefa BULUT
Öğr. Betül PELENDECİOĞLU

"Çocuk istismarı ve ihmali"nin dünyada problem olarak algılanması ve buna yönelik çalışmaların başlaması, ancak 100 yıllık bir geçmişe sahiptir. Ancak insanlık tarihine bakıldığında çocuk istismarının insanlık tarihi kadar eski olduğu görülmektedir (Polat, 2007). Eski çağlara bakıldığında çocukların mal gibi görülüp kötüye kullanıldığı, öldürüldüğü, kurban edildiği, köle olarak satıldığı görülmektedir. Çin, Hindistan, Meksika ve Peru gibi ülkelerde bebeklerin nehre atılması; meşru ve güçlü iseler yaşamaya hakları olduğu, su üzerinde kalmayı başaramazlarsa ölmeyi hak ettiklerinin düşünülmesi, Roma' da babalara çocuklarını öldürme, satma, terk etmeye kanunun izin vermesi ve eğer çocuk sağlamsa ve çalışabilecekse yasama sansına sahip olması (Kozcu, 1991), islamiyet öncesi Arap toplumunda kız çocukların utanç vesilesi olarak görülüp diri diri toprağa gömülmesi, çeşitli medeniyetlerde ilk çocuğun tanrıya kurban olarak sunulması bu duruma örnek olarak verilebilir. Bu durumlarda kültürün, inanışların etkili olduğu görülmektedir. Bu çalışmada çocuk istismarının bir türü olan fiziksel istismar (aile içi fiziksel istismar) konusu ele alınmaya çalışılmıştır.

Genel olarak "çocuğun sağlığını, fiziksel gelişimini, psikososyal gelişimini olumsuz yönde etkileyen, yetişkin, toplum ya da devlet tarafından bilerek ya da bilmeyerek yapılan hareket ya da davranışlara "Çocuk istismarı"(child abuse) denilmektedir (WHO, 1985, Akt. Siyez, 2003). İstismar tanımının anahtar kelimeleri "tekrar etmesi, kasıtlı olması, çocuğun fiziksel, zihinsel, psikososyal gelişimini ve sağlığını olumsuz etkilemesi"dir. "Çocuk ihmali" (child neglect) de istismar davranışı kadar önem taşımaktadır. Çocuk ihmali (child neglect) çocuğa bakmakla yükümlü kişilerin çocuğun bakım, korunma, beslenme, giyim, eğitim, sağlık gibi gereksinimlerini yeterince yerine getirmemesi, çocuğu tek başına bırakması olarak tanımlanabilir. İhmal ve istismar arasındaki fark için ihmal pasif davranışlardan, istismar ise aktif davranışlardan oluşur diyebiliriz. İhmal fiziksel, cinsel ve duygusal ihmal olarak üç ana başlıkta toplanabilir. Çocuğa sosyal olarak mevcut kaynakların sunulmaması, çocuğun yoksun bırakılması fiziksel ihmale, cinsel sömürüye karşı korunmaması, cinsel gelişimine gereken önemin verilmemesi cinsel ihmale, çocuğun sevilmemesi, yakınlık gösterilmemesi ise duygusal ihmale örnek olabilir (Aral, 2001).

Çocuk istismarı da; fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar, ekonomik istismar olarak farklı boyutlarda ele alınmaktadır. Ayrıca istismarı yapan kişilere göre aile içindeki istismarlar "ebeveyn tarafından istismar" (Parental Abuse), okul, yuva, yetiştirme yurdu, kamp gibi kurumlarda yönetici veya öğretmenler tarafından uygulanan istismar olayları da "kurumda istismar" (Institutional Abuse) olarak adlandırılmaktadır (Polat, 2001).

Günümüzde "çocuk istismarı" tanımlamasında zorluklar gözlenmektedir. Bunlardan biri kültüre ve topluma bağlı olarak oluşan zorluklardır. Ülkelerin kendilerine has uygulamaları, gelenekleri ve inanışları vardır ve bu uygulamalar başka kültürler için çocuğa şiddet uygulandığı şeklinde algılanabilir. Örneğin ülkemizdeki "bebeklerin kundaklanması, erkeklerin sünnet edilmesi" gibi uygulamalar. Bunun dışında tanımlamadaki diğer zorluk ise disiplinler arası odak noktalarının farklı olmasıdır. Örneğin bir hukukçu çocuk istismarını tanımlarken, istismar edenin niyetine dikkat çekerken, bir sağlık personeli istismarın sonuçlarına ağırlık vermektedir (Kozcu, 1991). Bu durumlar da yapılan davranışın normal, ihmal veya istismar olarak değerlendirilmesinde farklılıklara yol açabilmektedir (Topbas, 2004).

Fiziksel istismar tanımının tarihine göz atarsak ilk kez 1860 yılında Tardieu, Paris Tıp Akademisinde çocukların fiziksel ve cinsel istismarına değinmiştir (Akt. Yasar ve Akduman, 2007). Röntgen uzmanı Caffey 1946 yılında düştüğü söylenen çocukların röntgen filmlerinde düşme veya tek çarpma ile açıklanamayacak kırıklar olduğunu fark etmiştir. 1962 yılında Kepme, Silverman, Steele'nin yayınladığı "Örselenmiş Çocuk Sendromu (Battered Child Syndrome)" adlı makale ile konuya verilen ilgi ve önem artmıştır. Oluşan toplumsal duyarlık sonucu 1974 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde "Çocuk ihmali ve istismarını önleme ve tedavi yasası" çıkarılmıştır (Empati, 2002). Birleşmiş Milletlerce 1989 da kabul edilen "Çocuk Hakları Sözleşmesi"nde konuya yer verilmiş ve 19. maddede "çocuğun, bakımıyla sorumlu olan kişilerden gelecek her türlü kötü muameleye karşı korunmasının sözleşmeyi imzalayan devletlerin yükümlülüğünde olması" koşulu belirtilmiştir. Türkiye'de istismar ve ihmali önleme çalışmalarının başlangıcı ise çok yenidir. Daha çok adli tıp, sosyal pediatri, çocuk ve ergen ruh sağlığı uzmanlarının öncülüğünde çalışmalar yapılmaktadır. 1991 yılında kurulan "Çocuğu istismardan Koruma ve Rehabilitasyon Derneği (ÇKORED) ile "Çocuk İstismarı ve İhmali Önleme Derneği" bu konuda çalışmalar yapan derneklerdir (Kara, Biçer ve Gökalp, 2004). Çocuğu istismarını önleme ve istismara uğramış çocuğu koruma görevi "Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) tarafından yürütülmektedir.

Ülkemizde 1998 yılında Başbakanlık Aile araştırma Kurumunun yaptığı çalışmaya göre çocukların %46'sının, Bulut (1996)'un Türkiye genelinde yaptığı çalışmada ise %45'nin ihmal ve istismara maruz kaldığı görülmüştür. En fazla görülen istismar türü ise fiziksel istismardır. Çocukların %65,72'si fiziksel istismara maruz kalmaktadır (Çocuk ve Gençlik Merkezi, 2006). Bu oranlara bakıldığında ki bu oranlar açığa vurulan istismar vakalarından derlenmiştir, saklanan olaylar eklenince oran daha da yükselecektir durumun ciddiyeti görülmektedir. Ülkemizde fiziksel istismar oranının yüksek olmasının nedenlerinden biri ülkemizde dayanın disiplin yöntemi olarak kullanılması olabilir. Çocuğu dayakla cezalandırma, disipline etme düşüncesi ülkemizde o kadar kanıksanmıştır ki bununla ilgili deyişler bile göze çarpmaktadır. "Kızını dövmeyen dizini döver", "Dayak cennetten çıkmadır", "Annenin/ öğretmenin/ babanın vurduğu yerde gül biter" gibi. 1995 ve 1998 yıllarında Türkiye genelinde T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı tarafından yapılan araştırmalarda; çocuğu olan kişilerin çocuğun yaramazlıkları karşısında uyguladıkları yöntemler arasında ilk sırada "açıklama ve ikna etme" yer almakta, onu "azarlama, utandırma", "cezalandırma ve yoksun bırakma" ve "korkutma" izlemektedir. Evde çocukların hiç dövülmediğini söyleyen aileler %55; çocuklarını ayda birden fazla ve çok şiddetli dövdüklerini söyleyenler %3, yılda 1 ile 10 arası çok şiddetli dövdüklerini söyleyenler %1,5 oranındadır. Ailelerin %40'ı ise çocuklarını hafif şiddette dövdüklerini belirtmişlerdir. Şimdiki ebeveynlerin fiziksel şiddete maruz kalmış olma oranı %70'i geçmektedir. Araştırmadaki diğer dikkate değer sonuç ise evde çocuk dövmeyi daha çok annelerin üstlendiği, kızların daha çok annelerinden, erkeklerin hem anne hem babalarından dayak yedikleri şeklindedir. Bu veriler kocalar eşlerini, eşler çocuklarını, anne babalarından dayak yiyen çocuklar ileride kendi çocuklarını dövmektedir ve bu döngü bu şekilde devam etmektedir.

Fiziksel İstismar

Fiziksel istismar; 18 yaşından küçük çocuk ya da gencin anne, babası ya da bakımından sorumlu başka kişi tarafından sağlığına zarar verecek biçimde fiziksel hasara uğratılması, yaralanması ya da yaralanma riski taşımasıdır. Bu hasar elle ya da bir nesneyle vurularak, itilerek, sarsılarak, yakılarak ya da ısırılarak olabilir (Kaplan, 1996, Akt. Taner ve Gökler, 2004). Kısaca "çocuğun kaza dışı yaralanması" denilebilir. Kaza dışı yaralanmalar genelde anne-babanın çocuğu cezalandırmak istediğinde ya da anne babanın kontrolünü kaybettiğinde ortaya çıkar. En sık olarak dövme şeklinde görülür (Kara ve Ark, 2004). Fiziksel istismar en kolay belirlenen istismar türüdür. Aral(2001) yaptığı çalışmada çocukların %65,72'sinin anne ya da babası tarafından fiziksel istismara uğradıklarını belirlemiştir.

Fiziksel istismarda cinsiyetler arası belirgin farklar görülmemesine rağmen, ergenlik çağında kızların daha çok fiziksel istismara uğradığı (Taner ve Gökler, 2004), fiziksel istismarın en çok 4- 8 yaşlarında görüldüğü, yas artıka fiziksel istismara uğrama oranının azaldığı (Kaplan, Pelcovitz ve Labruna, 1999), aile içinde çocuklara daha çok anneler tarafından şiddet uygulandığı (Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1998; Güler, Uzun, Boztaş ve Aydoğan, 2002) gözlenmektedir. Bulut (1996)'un genç anneler üzerinde yaptığı çalışma da bu bulguyu destekler niteliktedir. Çalışmaya göre annelerin %78 i çocuklara fiziksel istismarda bulduklarını söylemektedir. Bunun yanında Polat (2001) her iki ebeveynin kendi cinsiyetindeki çocuğa karşı, babaların daha çok büyük yastaki çocuklara, annelerin ise daha çok küçük yastaki çocuklara fiziksel istismarda bulunduğunu belirtmektedir. Fiziksel istismara uğrama açısından risk faktörlerine baktığımızda anne – babadan kaynaklanan, çocuktan kaynaklanan ve durum nedeniyle olmak üzere üç baslık altında toplanabilir. Anne- babadan kaynaklanan durumlar; anne, babanın genç ve deneyimsiz olması, çocuk gelişimine ve yetiştirmeye ilişkin bilgilerin yetersiz olması (Wang, Baz ve Bechtel, 2007), kendi çocukluk dönemine ait istismar öyküsünün olması (Bulut, 1996; Küpeli, Kanbur ve Derman, 2003), alkol ya da madde bağımlısı olması (Hancı, 2002, Adalı, 2007). Kendi kişisel memnuniyetini çocuğunkinden üstün tutmaları, çocuktan gerçekçi beklentilerinin olmaması, duyguların kontrol edememeleri (Kara ve ark, 2004), düşük eğitim düzeyi (Zeytinoğlu ve Kozcu, 1990; Oral, 1993; Kara ve ark, 2004) kişilik bozuklukları, psikolojik hastalıklar (Wang, Baz ve Bechtel, 2007), duygusal sorunlar (Strausm, 2000), esle ve evlilikle ilgili sorunlar (Yavuzer, 2001) sayılabilir. Çocuktan kaynaklanan risk faktörleri ise, istenmeyen gebeliklerden doğması (Yavuzer, 2001), anne –babanın istediği cinsiyette doğmaması (Kara ve ark, 2004), hiperaktif, akut ya da kronik hastalığa sahip olma, zihinsel ve fiziksel hastalıkları olması (Küpeli, Kanbur ve Derman, 2003), prematüre (Oral, 1993), kötü fiziksel görünüm (Erdener, 2008; Küpeli ve ark., 2003), davranış bozukluğu göstermesi, engelli olması, huysuzluk, aşırı ağlama, uyku düzensizliği olmasıdır (Kara ve ark, 2004). Durumdan kaynaklanan etkenler, ekonomik sıkıntılar (Straus, 2000; Yavuzer, 2001), partnerin ölümü ve çocuğa tek basına bakma (Kara ve ark, 2004), boşanma (Hancı, 2002), aile içi şiddet (Ayan, 2007), göç olgusunun varlığı, çok çocuk sahibi olma, geniş aile yapısı (Polat,2001), işsizlik, kriz içeren durumlar (Kara ve ark, 2004; Armağan, 2007) sayılabilir.

Tüm istismar türleri gibi fiziksel istismar da çocuğu fiziksel, psikolojik, sosyal yönlerden etkilediği gibi ölüm ve sakatlanmaya kadar varabilen ciddi sonuçlar doğurabilmektedir. Fiziksel istismarın çocuklar üzerindeki kısa dönem etkileri; alt ıslatma, parmak emme (Kulaksızoğlu, 2004), gelişimsel bozukluk, uyku bozukluğu, yeme bozukluğu (Gershoff, 2002), öğrenme güçlüğü, konuşmada gecikme, okul başarısızlığı (Şahin, 2001) yakın ilişki kurmakta güçlük, öfke içeren ilişkilerdir (Yıldız,2007). Uzun dönemdeki etkileri ise saldırgan ve suça yönelik davranım, duygusal bozukluklar (Kulaksızoğlu, 2004), akranlarına göre daha erken alkol kullanmaya başlama (Rothman, Edwards, Heeren ve Hingson, 2008), alkol ve madde bağımlılığı, depresyon (Afifi, Brownridge, Cox ve Sareen, 2006), intihar düşünceleri ve girişimleri (Hardt, Sidor, Nickel ve Kappis, 2008), halüsinasyonlar, şizofreni, düşünce bozuklukları, deliryum (Read, Agar, Argyle ve Aderhold, 2003), disosiasyon (Zoroğlu ve ark, 2004) ve ağır fiziksel istismar vakalarında travma sonrası stres bozukluğu görülebilmektedir (Kara ve ark, 2004).stismarın sekli, şiddeti, oluş sıklığı hastalığın uzun dönemli etkilerinde önemlidir (Post, Weiss, Gabriele, 1992). Thomas, Hyppönen, Power (2008) yaptıkları çalışmada fiziksel istismarın yetişkinlikteki obezite ve 2. tip diyabet riskini artırdığını gözlemiştir.

Ülkemizde Fiziksel stismar Kapsamında Yapılan Araştırmalar

Ülkemizde çocuk istismarı konusunu ilk çalışanlar hukukçular ve sosyal hizmet uzmanlarıdır ve özellikle fiziksel istismar konusuna yönelik çalışmışlardır. Oskay (1985, Akt. Ayan, 2007) dayak konusunda ana baba ve ergenin tutumu konusunda 1978-1979 ders yılında lise 2. sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada ergenlerin dayanın normal olmadığı görüşünde birleştiklerini, erkeklerin kızlara oranla anne-babasının kendini dövmesini normal karşıladığını ve tüm ergenlerin babanın dövmesine karşı daha fazla tepki gösterdiklerini, anne-babanın ise kızlarını erkek çocuklarına nazaran daha az dövdüklerini, bunun yanında annelerin babalara oranla daha az dövme eğilimi gösterdiklerini gözlemiştir. Zeytinoğlu ve Kozcu (1990), fiziksel istismarla ilgili bazı tutumları incelemek ve istismarcının bazı özelliklerini belirlemek amacıyla 1988-1989 yılları arası Ege bölgesi şehirlerinde yaşayan 767 kişi üzerinde yaptıkları çalışmada elde edilen bulgular: 18-22 yas arası deneklerin %88'i dövmeğe karşı olduklarını, daha küçük yastakiler ise yetişkinlerin bu hakka sahip oldukları düşüncesinde olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca olaya tanıklık edenler olaya müdahale ettiklerini söylemişler ancak %5 olayda resmi kurumları bilgilendirdikleri görülmüştür. Diğer bir bulgu da kadınların dayanın kimi zaman çocuk için yararlı olduğunu daha fazla oranda düşündüklerini belirtmeleridir. İstismar edenlerin %63'ünün çocuğun anne babasının olduğu, düşük eğitim düzeyine sahip oldukları, istismar edilen çocukların %72 sinin erkek çocuklar olduğu, 0-3 yas grubu çocukların %76'sının anneleri tarafından istismar edildiği, dövmenin elle vurma (%71), tekmeleme (%28) ve yumruklama (%19) olarak görüldüğü belirtilmiştir.

Bilir, Arı, Dönmez ve Güneysu (1991) sekiz ildeki (Malatya, Nevşehir, Afyon, Ağrı, Giresun, Trabzon, Rize ve Ankara) 4-12 yaşları arası 16100 çocuğu kapsayan, fiziksel ve duygusal olarak örselenen çocuk oranlarını belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada iller arası oran farklılıkları olduğu dikkati çekmektedir. En fazla örselenme oranı Malatya'da (%54), en az oran Afyon'da (%13,9) görülmüştür. Diğer illerin oranları Ankara %23,1, Ağrı %27,8, Giresun %30, Trabzon %35,6, Rize %40,6, Nevşehir %41,9. Diğer bulgular; yaş artıkça örselenmenin azaldığı, en fazla kız çocuklarda örselenme gözütüğü, anne ve babanın eğitim düzeyi artıkça örselenmenin azaldığı, yaş olarak bakıldığında genç yastaki anne babaların çocuklarını daha çok örselediği, çocuk sayısı artıkça örselenme oranının da arttığı göze çarpmaktadır. Zoroğlu ve ark. (2001) çocuklukta meydana gelen istismar ve ihmal yaşantıları ile ergenlikteki kendine fiziksel zarar verme, öz kıyım girişimi ve dissosiyatif gösteren, deneklerin geçmiş yaşantılarında %16,5'i ihmal, %15,8'i duygusal istismar, %13,5'i fiziksel istismar, %10,7'si cinsel istismara maruz kaldıkları belirtilmiştir. Bu ergenlerde kendine fiziksel zarar verme sıklığı %21,4, öz kıyım girişimi %10,1 olarak bulunmuştur. Travma yaşantısı belirtenlerin, belirtmeyenlere göre daha yüksek dissosiyatif belirti gösterdiği, daha sık kendine yönelik fiziksel zarar verdiği gözlenmiştir. Güler ve ark. (2002) annelerin çocuklarına uyguladıkları fiziksel ve duygusal istismar davranışları ve bunları etkileyen etmenleri araştırdığı çalışmada, annelerin %87,4'ünün çocuklarına fiziksel istismar, %93'ünde duygusal istismar uyguladıkları, annenin bu davranışlara başvurmasında ailedeki çocuk sayısının fazla olması, esin madde kullanımının, eğitim düzeyi düşüklüğünün ve esi tarafından şiddet görmenin etkili olduğunu belirtmiştir. İzmir'de beş eğitim hastanesinde, çocuk istismarı tanısı alan 32 olguyla ilgili İzmir çocuk istismarı araştırma grubu tarafından on sekiz ay süren araştırmada, fiziksel istismarla ilgili sonuçların bu şekilde olduğu görülmüştür: Olguların %85'inde psikolojik, %66'sında fiziksel, %38'inde cinsel istismar, %16'lık diliminde saf fiziksel istismar, %3,8'lik diliminde hem fiziksel hem de psikolojik istismar olguların olduğu görülmüştür. 12 Ensest olgusu, 1 ağır aşığılama olgusu, 1 cinsel pazarlama olgusu, 4 boğma olgusu, 4 ağır fiziksel ihmal olgusu, 3 kırık olgusu, 3 zehirleme olgusu, 2 yakma olgusu, 2 beyin kanaması olgusu, 2 yumuşak doku lezyon olgusu tespit edilmiştir. İstismarcı olarak %72'sinde baba, %34'ünde anne, %6'sında üvey baba, %6'sında ailenin yakını, %3'ünde hala, %3'ünde teyze, %3'ünde üvey anne ve %19'unda birden fazla aile bireyi olarak belirlenmiştir. Çocuk istismarı ile ilişkili risk faktörlerinden en sık saptananlar sırayla: Düşük eğitim düzeyi %75, anne/babada ruhsal sorun %69, aile içi şiddetli geçimsizlik %66, aile içi şiddet %59, düşük sosyo-ekonomik düzey %56, anne/babada alkol kullanımı %47, işsizlik %44 ve parçalanmış aile %44 ve %94'ünde üç ve daha fazla çocuk istismarı risk faktörü saptanmıştır. Olguların %72'si Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'ne bildirilmiş ve bunların %52'si izlenebilmiştir. Genel sonuç olarak %56'sı normal uyum ve sağlığına kavuşmuş, %13'ü ölmüş, %31'i izlem dışı kalmıştır. 5 olgu anne ve kardeşleriyle sığınma evine alınmış, daha sonra anneye iş bulunarak aile yeni bir uyum sağlamıştır. 5 olgu ise Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'nün koruma kararı ile çocuk yuvasına alınıp aileden uzaklaştırılmıştır (Hancı, 2008). Yıldız (2007) ilköğretim II. kademe öğrencilerinin duygusal istismar, fiziksel istismar, ihmal ve ekonomik istismar düzeyleri ile saldırganlık, benlik saygısı ve depresyon düzeyleri arasındaki ilişkiyi ve istismar ve ihmal düzeylerinin demografik değişkenler açısından değerlendirdiği çalışmasında istismar/ihmal ile saldırganlık ve benlik saygısı düzeyleri arasında negatif yönlü, depresyon ile pozitif yönlü bir ilişki olduğu, ailedeki çocuk sayısı, babanın öğrenim durumu, annenin is durumu fiziksel istismara risk faktörü olduğu görülmüştür.

Başka bir çalışmada Çağlarımak (2006) Çocuk istismarı ile sosyal destek arasındaki ilişkiyi incelemiş sosyal destek kaynaklarının kısıtlı olduğu düşünölen asker ailesi çocuklarıyla sivil aile çocuklarını karşılaştırmış, asker ailesi çocuklarının, sivil aile çocukları kadar sosyal destek imkanına sahip olduklarını ve sivil aile çocuklarından daha az istismara maruz kaldıklarını, sosyal destek ile çocuk istismarı arasında ters ilişki olduğunu gözlemiştir. Ayan (2007) ailenin sosyo-kültürel, ekonomik, psikolojik ve iletişimsel özelliklerinin çocuğa yönelik şiddet olaylarının yaşanmasında ne derece etkili olduğunu ve şiddete uğrayan çocukların saldırganlık eğilimlerini incelediği çalışmasında, çocuğun aile içinde şiddete uğramasında etkili olan faktörlerin; anne için; ailede yaşayan birey sayısı, annenin eğitim düzeyi, annenin mesleği, ailenin gelir düzeyi, anne baba arasında şiddetin var olması; baba için ise çocuğun cinsiyeti, anne baba arasında şiddetin var olması ve babanın çocuğa davranış biçimi olduğu, ayrıca şiddete uğrayan öğrencilerin saldırganlık eğiliminin diğerlerine göre fazla olduğu ve saldırganlık ölçüğü puanları ailede yaşayan birey sayısı ve annenin davranış tarzına göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgularına ulaşılmıştır.

Araştırmalara genel olarak baktığımızda; dayağa karşı tutum (Oskay, 1985), istismarcının özellikleri (Zeytinoğlu ve Kozcu, 1990), yaygınlığı (Bilir ve ark, 1991; Hancı, 2008), etkisi (Zoroğlu ve ark, 2001; Yıldız, 2007), risk faktörleri (Güler ve ark, 2002; Hancı, 2008) konularında çalışmaların olduğu görölmektedir.

Fiziksel İstismarda Tanılama

Fiziksel istismarın vücut üzerindeki bulguları sıyrıklar, kırıklar, yanıklar ve lezyonlardır. Genellikle fiziksel istismara uğrayan çocuklar olaydan uzun süre sonra durumunun kötüye gitmesi ve ailenin bundan korkması

nedeniyle ilk olarak acil servise getirilirler. Genelde fiziksel istismar olaylarında doktorlara söylenenler, çocuğun kendisinin düştüğü, kaza olduğu ya da kardeşinin duruma sebep olduğu şeklindedir. Kazaya bağlı yaralanmaları ile istismara bağlı yaralanmaları ayırmak önemlidir. Bunun için öykü alınmalı, öykünün doğruluğu, güvenilirliği denetlenmeli, yaraların, ekimozların, lezyonların sayısı, oluş şekli ve vücuttaki yeri dikkatle gözden geçirilmeli, resmi kayıt tutulmalıdır. Emin olunamıyorsa başka servisteki uzmanlardan yardım alınmalıdır (Polat, 2001). İlk Görüşme ve Öykü Alınması: Doktor hem anne- babadan, hem anlatabilecek yaştaysa çocuktan ayrı ayrı öykü almalıdır. Çocuk tek şahittir. Ancak bazen çocukların hayal gücünün geniş olması nedeniyle anlattıkları kuşkuyla karşılanmaktadır. istismara uğrayan çocuklarda ise konuşmama eğilim ya da söylediklerini sonra inkar etme görülür (Polat, 2001). Öykü alınırken mümkünse çocukla yalnız görüşülmeli, sorular ve cevaplar teybe kaydedilmelidir. Eğer durum adli boyut alırsa çocuğun tekrar şahit olarak dinlenmesi gerekebilir. Bu şekilde çocuğun tekrar örselenmesi önlenmiş olur. Çocuğa görüşmenin amacı onun anlayacağı bir dille anlatılmalı, çocuğun gözüyle aynı hizaya gelecek şekilde oturmalı, açık uçlu sorular sorulmalıdır. Bu durumda istismarın kimin, neden yaptığı soruları sadece çocuğa zarar verir, bu nedenle bu sorulardan uzak durulmalıdır. Çocuğun söyledikleri yanında beden diline, söylemediklerine de dikkat edilmelidir (Kara ve ark, 2004). Şu faktörler çocuğun cevaplarını etkileyebilir: olayın üstünden zaman geçmesi, her şeye rağmen anne-babasını korumak istemesi. Bu durumlar da göz önüne alınmalıdır. Aynı şekilde anne ve babanın da olayla ilgili öyküsü ayrı ayrı olarak alınmalıdır (Tıraşçı ve Gören, 2007). Öyküde anlatılanla çocuğun gelişim düzeyi gereği o davranışı yapabilme kapasitesine dikkat edilmelidir. Örneğin yataktan yuvarlanarak yere düştüğü söylenen 3 aylık bir bebek geldiğini düşünelim. Bir bebeğin yuvarlanabilmesi için en az 4 aylık olması gerekir. 3 aylık bir bebeğin motor yapısı o kadar gelişmemiştir. Bu durumda istismar düşünülebilir. Anlatılan öyküdeki davranış ile çocuğun onu yapıp yapamama düzeyi karşılaştırılmalıdır. Ayrıca öyküdeki şu durumlar istismarı düşündürmelidir: çocuğu hastaneye getirmeden önce açıklanamayan gecikme, öykünün çelişkili olması, fiziksel bulgulara uymayan öykü, ana babanın kazayı kişiye ya da kardeşe yüklemesi, çocuğun ana babayı suçlamasıdır (Polat, 2001). Yara, ekimoz ve lezyonların durumu: Yaralanmanın ne zaman olduğunu gösteren önemli fiziksel bulgudur. Ekimoz; alttaki bir kanama nedeniyle cildin morarmasıdır. Lezyon; Genel anlamda henüz tam olarak niteliği tespit edilmemiş bozukluktur. Başlangıçta yaralanma olduğunda kırmızı renkte ekimoz oluşur. Zamanla mora, yeşile ve sarıya dönüşerek kaybolur. Uzmanlar bu renklere göre olayın zamanını tespit edebilirler. Ayrıca kaza sonucu yaralanma olduğunu düşünürsek tüm ekimozlar aynı renkte olur. Ama gelen bir olayda farklı renkteki ekimozlar mevcutsa, farklı zamanlarda oluşmuş demektir ve akla istismarı getirir. Ayrıca bazı lezyonlar da istismarı düşündürülebilir; Örneğin; halka şeklinde ekimozlar (kablo ile dövülmeye bağlı), ellerde halkasal yanıklar (sigaraya bağlı), sıcak suya batırmaya bağlı yanıklar, bileklerde boyunda ip kullanmaya bağlı yaralar, ellerde kollarda ekimozlar, ısırık izleri, çatlak dudaklar, yırtık kulak vs (Wang, Baz ve Bechtel, 2007). Yaranın vücuttaki yeri: Çocuklar genellikle önlerinde olan şeyleri merak edip öne doğru hareket ederler. O yüzden çoğu kazalara bağlı yaralanmalar alın, burun, çene, bilek, dirsek bölgeleridir. Fiziksel istismara bağlı yaralanmalar en çok göğüste, sırtta, genital bölgelerde, üs kolda, yüzde, üst dudak ve damak ile gözlerde görülür (Polat, 2001). Fiziksel istismar en çok deri, iskelet ve merkezi sinir sistemi bulguları ile ortaya çıkar. Kol ve bacaklardaki ekimozların özellikle erişkinin çocuğu sallamak amacıyla sıkıca tutması; kalçalardakilerin vurma, dövme sonucu, yüz ve ağız çevresindeki yaraların tokata bağlı, göğüs, karın ve boyundaki yaraların erişkinlerin parmak basısı sonucu oluştuğu görülür (Wang, Baz ve Bechtel, 2007). Bunun dışında istismar olaylarında kafatası kırıkları, kafa travmaları, iç organ yaralanmaları, kaburga kırıkları, karın bölgesi iç kanamaları, zehirli madde alımı, deride morarmalar, ısırık izleri, yanıklar (haşlanma, sıcak metal vs), göz, kulak içi kanamalar görülür (Kara ve ark, 2004) Çocuk istismarına zamanında müdahale edilemediğinde çocuğun gelecekte ölümcül yaralanmalara maruz kalma ihtimali %10'dur. Ölümünün çoğunluğu elle vurma, dövme, sarsma, fırlatma, düşürme, boğma şeklinde olabilmektedir. Bu durumda acildeki doktorlara büyük sorumluluk düşmektedir. Eğer bu olaylar zamanında tespit edilebilirse hem o çocuğun, hem de varsa kardeşlerinin zarar görmesi engellenebilir (Polat, 2001). Ayrıca tartışmalı konulardan olan "Sarsılmış bebek sendromu" (Shaken Baby Syndrome, "Munchausen by proxy sendromu (Polle Sendromu)" da fiziksel istismar kavramı içine alınabilir. "Sarsılmış Bebek Sendromu" nda özellikle 6 aydan küçük bebeklerin kollarından tutunup, sarsılması sonucu beyine giden damarların yırtılması ile beyinde kanama meydana gelmesidir." Münchhausen by proxy sendromu" kavramı çocukları sağlıklı olduğu halde hasta olduklarını ileri süren ve tedavileri için doktor doktor gezen anneler için kullanılmıştır. Anne ya da bakıcı çocukta bir hastalık olmamasına rağmen varmış gibi yapmakta ya da hastalık yaratmakta ve "hasta" çocuğu doktora götürmektedir. Sonuçta, tıbbi öykü, laboratuvar testleri ya da tıbbi tedavi nedeniyle yaralar oluşmaktadır. Anne, sıklıkla zeki ya da sağlıklı ilgili bilgisi bulunan, sevimli, işbirlikçi, iyi tıbbi bakımdan dolayı minnettar ve hastane çevresini süsleyen biri olarak tanımlanır. Bu tip çocuklarda çocukluk ve erişkinlik dönemlerinde güvensizlik, tıbbi tedaviden kaçınma ve posttravmatik stres belirtileri gibi duygusal ve fiziksel sorunlar geliştiği bildirilmiştir (Hancı ve Esiyok, 2000). İstismar olduğu düşünülen bir vaka varsa konuyla ilgili uzmanlar bir değerlendirme yapmalı, çocuğun acil tıbbi sorunları varsa tedavi edilmelidir. Eğer çocuğun durumu iyi ama tekrar istismara uğrama riski altında olduğu düşünülüyorsa,

çocuk hastanede varsa istismar kriz merkezlerinde tutulmalıdır. Aile bu konuda itiraz ederse mahkeme emri çıkarılabilir. Bundan sonra adli rapor düzenlenmeli, gerekli kurumlar (savcılık, sosyal hizmetler kurumu) haberdar edilmeli ve çocuk koruma altına alınmalıdır (Kara ve ark, 2004).

Fiziksel istismarla ilgili Ülkemizdeki Yasal Düzenlemeler

Yasama hakkı, kişinin temel haklarından biridir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 17. maddesinde kişinin yasama hakkı düzenlenmiştir. Bu maddeye göre "herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz" (TC Anayasası, 1982)." Ayrıca Türkiye (1995)'nin de imzasının olduğu, toplam elli dört maddeden oluşan Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989)'nin 19(1)'üncü Maddesi'nde; "Bu sözleşmeye taraf devletlerin, çocuğun ana-babasının ya da onlardan yalnızca birinin, yasal vasi veya vasilerinin ya da bakımını üstlenen herhangi bir kişinin yanında iken bedensel veya zihinsel saldırı, şiddet veya suistimale, ihmal ya da ihmalkar muameleye, ırza geçme dahil her türlü istismar ve kötü muameleye karşı korunması için; yasal, idari, toplumsal, eğitsel bütün önlemleri almaları gerekmektedir" denilmektedir. Bununla beraber ülkemizde çocukların şiddet, suistimal ve ihmale karşı korunması ve mağdurların tedavisi ile ilgili mevzuat Türk Medeni Kanunu (TMK, 2001) ve Türk Ceza Kanunu (TCK, 2004) kapsamında yer almaktadır. TMK 346, 347, 348. Maddeleri çocukların ana babalarından gelebilecek bedensel ve zihinsel tacizden, sömürü ve benzeri diğer tüm muamelelerden korunmasına ilişkin hükümler içermektedir. Velayet hak ve sorumluluğunu düzenleyen kanun hükümleri kamu düzenindedir. Çocuğun menfaati ve gelişmesi tehlikeye düşerse, anne-baba duruma çare bulamazsa, buna güçleri yetmezse, hakim Medeni Kanunun 346. maddesine göre çocuğun korunması için uygun önlemleri alır. Bu önlemler aileye rehberlik, yardım, anne-babaya ihtar, emir veya direktiflerin verilmesi veya denetime tabi tutulmaları, çocuğa kay-yum tayini gibi velayeti anne, babada bırakırken, çocuğun korunması için aileye destek verilmesi sureti ile alınan önlemlerdir. Medeni Kanunun 347. maddesine göre; eğer, çocuğun bedensel ve zihinsel gelişimi tehlikede bulunur veya çocuk manen terk edilmiş bulunursa, çocuğun aile içinde kalması ailenin huzurunu onlardan katlanmalarını beklenemeyecek derecede bozuyorsa ve durumun gereklerine göre başka çare kalmamışsa, hakim ana ve baba veya çocuğun istemi üzerine çocuğu anne-baba yanından alarak bir ailenin yanına veya kuruma yerleştirebilir. Anne-baba ve çocuğun ödeme gücü yoksa bu önlemlerin gerektirdiği giderler devletçe karşılanır. Medeni Kanunun 348. Maddesi ise velâyetin kaldırılmasını düzenlemektedir. Çocuğun korunmasına ilişkin diğer önlemlerden sonuç alınamaz ya da bu önlemlerin yetersiz kalacağı önceden anlaşılırsa hakim ana ve babanın deneyimsizliği, hastalığı, özürlü olması, başka yerlerde bulunması veya benzeri sebeplerle velayet görevini yerine getirememesi, ana-babanın çocuğa yeterli ilgiyi göstermemesi ve ona karşı yükümlülüklerini savsaklaması hallerinde velâyetin kaldırılmasına karar verir. Velâyet ana-babadan her ikisinden de kaldırılırsa çocuğa vasi tayin edilir, kararda aksi belirtilmedikçe velayetin kaldırılması mevcut ve doğacak bütün çocukları kapsar. Bu durumda istismar ve ihmalin Medeni Hukuk açısından sonuçlarını özetlersek; istismar eden anne-baba ise velayetin kaldırılması, vasi ise vâsiliğin iptali, istismar edilen çocuk hakkında koruma tedbirlerini alınması hükmedilebilir, istismar edenin aynı zamanda tazminat sorumluluğu söz konusudur. TCK 477'inci Maddeye göre anne-baba, vasi, koruyucu anne-baba, öğretmen ve esnaflardan (çocuk üzerinde tedip hakkına sahip kişiler) rehberlikleri altındaki kişileri eğitime, terbiye etme, yetiştirme, himaye etme ve koruma görevlerini kötüye kullanarak bu kişilere zarar verenler on sekiz aya kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar. Bu maddeye göre yukarıda adı geçen kişiler yasa ile tanınan terbiye ve disiplin yetkilerini kullanırken serbest değildirler. Türk Ceza Kanununa göre terbiye ve disiplin araçlarının kötüye kullanılarak çocuğun sağlığının bozulması veya yakın bir tehlikeye uğramasına neden olunması bir suç teşkil etmektedir.

TARTIŞMA

Bu çalışmada aile içinde çocuğa yönelik fiziksel istismar konusu ele alınmaya çalışılmıştır. Bu ana başlık altında "istismar kavramının gelişimi, ülkemizde bu konuda yapılan çalışmalar, fiziksel istismarın risk faktörleri, bireylere etkisi, fiziksel istismar durumunda müdahale şekli, ülkemizde bu konudaki yasal düzenlemeler" konuları işlenmiştir. Günümüzde çocuğa yönelik istismar oranları ciddi boyutlardadır. Özellikle son zamanlarda bu olguların arttığı gözlenmektedir. Bunun nedeni olaylardaki artış olduğu gibi artık kişilerin bilinçlenmesiyle gerekli yardımı almak için saklama eğiliminden uzaklaşmaları da olabilir. Maalesef ülkemizde istismar konusunun önemi yeni fark edilmiştir. Bu nedenle gerekli kurumlar azdır. Bu görevi basta sosyal hizmetler kurumu ve özel olarak kurulmuş "Çocuğu istismardan Koruma ve Rehabilitasyon Derneği" (ÇKORED) ile "Çocuk istismarı ve ihmali Önleme Derneği" üstlenmektedir.

"Çocuk ihmal ve istismarını önleme" için gerekli olan koruyucu, önleyici çalışmaların planlanması, organize edilmesi ve uygulanması; özellikle cinsel, fiziksel veya ağır ihmal sonucu travmaya maruz kalan çocuklar ve ailelerine yönelik gerekli tedbirlerin alınmasının sağlanması için yataklı ve ayakta rehabilitasyon hizmeti verebilecek bir merkezin kurulması zorunluluğu ortaya çıkmış; Türkiye'deki ilk ve tek "Çocuk ve Gençlik Merkezi" Aydın'da SHÇEK bünyesinde açılmıştır (Kurtay, 2007). Ancak bu kurumlar da olay olduktan sonra devreye girmektedirler. Olay olduktan sonra yardım hizmeti sunmak, var olan yıkımın düzeltilmesine çalışmak çok emek, zaman, para gerektirir ve maalesef yaşam kaybı gibi olayların da telafisi mümkün değildir. Televizyon ve gazete haberlerine bakıldığında şiddetin, istismarın toplumun her kesiminde, her kurumunda olduğu göze çarpmaktadır. Ancak özellikle aile içinde olması daha trajik sonuçlar doğurmaktadır. Maslow'a (1968) göre insanların "fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması, güvenlik içinde olma, sevmeye, sevilme, saygı duyma" gibi temel gereksinimleri vardır. İnsanlarda bu gereksinimlerin ilk karşılanacağı yer ailedir. İnsanlar doğduklarında çaresizdir, bakımını yapacak başka kişilere muhtaçtır. Genellikle bizim toplumumuzda bu görev annesindedir. Çocuğun ilk ilişki kurduğu kişi bakımını yapan annesidir. Anne-çocuk arasındaki ilişkinin kalitesi çocuğun sonraki yaşamında diğer insanlarla kuracağı ilişkinin niteliğini belirler. Çocuk anneden sonra babayla ve diğer aile üyeleri ile iletişime baslar. Aile çocuk için güven ve korunma alanıdır. Ancak aile bireylerinden gelen bir tehdit çocuğun bu düşüncesini yıkar. Güvenli dünya imajı sarsılır. Çocuk istismarının hangi türü olursa olsun (fiziksel, cinsel, duygusal) çocukta ilk başta psikolojik yıkıma ve var olan bilimsel semaların dağılmasına neden olur. Bunun dışında eğer fiziksel istismara uğranırsa çocuğun bedensel sağlığı, yaşamı da tehdit altına girer. Yapılan çalışmalara bakıldığında fiziksel istismarın başta anneler, özellikle genç, deneyimsiz anneler tarafından yapıldığı gözlenmektedir. Ülkemizde bireyler evlilik konusunda tam bilgileri olmadan, o olgunluğa gelmeden evlenmektedirler. Ayrıca çocuk yetiştirme konusunda tam olarak bilinçlendirilmemekte, annelerinden gördükleri ya da kulaktan duyma bilgilerle çocuklarını yetiştirmeye çalışmaktadırlar. Özellikle çocuklarını eğitirken cezayı, dövmeyle disiplin aracı olarak görmektedirler (Simsek ve ark, 2004). Anne ve babaları evlilik, çocuk yetiştirme, iletişim, aile planlaması konularında bilgilendirme, psikolojik yönden risk faktörleri içeren ailelerin (istenmeyen gebelik, özürülü çocuğa sahip olma, anne ve babanın ruh sağlığı bozuklukları, aile içi şiddet vs.) belirlenerek gerekli psikiyatrik yardımın verilmesi, aileye destek verecek kurum sayısının artırılması gibi uygulamalar önleyici tedbirler olarak sıralanabilir. Bunun yanında istismar ve istismarın önlenmesi konusunda aile ve çocuklar bilgilendirilebilir. Çocuklara yapılan sözel bilgilendirmenin ve ebeveynlere yapılan yazılı bilgilendirmenin istismar hakkındaki bilgiyi arttırdığı ve istismarı önleme yöntemi olarak etkili bir süreç olduğu Akgiray (2007) tarafından ifade etmiştir. Çocuk istismarının saptanması ve önlenmesinde; bu vakalarla karşılaşma ihtimali yüksek kişilere, yani mesleki yaşantısında çocukla temas eden her bireye önemli görevler düşmektedir. Bu kişilerin en başta çocuklarda ihmal-istismar belirtileri gördükleri zaman 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu gereği ilgili kurumları (Savcılık, SHÇEK) bilgilendirme sorumlulukları vardır. Eğer sağlık mensubu çalışan bildirmiyorsa ya da gecikme gösteriyorsa kanununun 280. maddesine göre bir yıla kadar hapis cezasıyla, eğer kamu görevlisi (özellikle öğretmenler) bildirmiyorsa kanununun 279. maddesi gereği altı aydan iki yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Genelde istismara uğrayan çocuğun ilk olarak getirildiği yer acil servistir. Acil serviste çalışan doktorlar ve hemşireler yaralı olarak getirilen çocuklarda istismar olasılığını göz önünde tutmalıdırlar. İstismarın tanımlanması, yetkili makamlara bildirim, çocukların tedavisi, koruma yaklaşımlarının uygulanması açısından doktorlara çok önemli görevler düşmektedir. Bazen sağlık çalışanları ebeveynlerin çocuğuna zarar verebileceğini kabul etmek istemediklerinden, bu konuda yeterli bilgi sahibi olmadıklarından ya da aile içi meseleye karışmak istemediklerinden dolayı kendilerine söylenene inanırlar ve istismar olgusu atlanabilir (Polat, 2001). Bu nedenle sağlık çalışanlarının istismar, istismar türleri istismardan şüpheleniliyorsa yapılması gereken uygulamalar ve yasal düzenlemeler hakkında bilgilendirilmeleri önemlidir. Ayrıca herhangi bir istismar ya da ihmal olayında, durumu ilk olarak fark edebilecek kişiler, çocuklarla en fazla zaman geçiren, onların durumlarını en iyi gözlemleyebilen öğretmenler ve rehber öğretmenlerdir. Bu nedenle ihmal ve istismar konusunda, yapılması gerekenler hakkında en başta bilgilendirilmeleri gerekir. Öğretmenlere çocuk istismar ve ihmalinin tespitine ve önlenmesine yönelik bilgilendirme amacıyla "Hizmet içi Eğitim Seminerleri" düzenlenebilir ya da eğitim fakültelerinde yetiştirilecek öğretmen adaylarına bu konuda bilgi edinebilmeleri için müfredata bu konuyla ilgili ders eklenebilir. Rehber öğretmenler okullarında yüksek risk grubundaki öğrencileri önceden tespit edebilir ve anne-babalara yönelik çocuk yetiştirme, disiplin, çocuk hakları ve korunması gibi konularında bilgilendirici toplantılar, ev ziyaretleri yapabilir. İstismarı önlemede bilgilendirmenin etkili olduğu Akgiray (2007)'ın 8-10 yaş çocuklarda ve Adalı (2007)'nin 10-12 yaş grubu çocuk ve ebeveynlerinde yaptığı çalışmalarda görülmüştür. İstismarı önleme çalışmalarında literatürde sıklıkla üç aşamalı bir istismar önleme sürecinden bahsedilmektedir. Buna göre, birincil önleme yöntemleri genel popülasyonda istismar için olan ön koşullara odaklanmaktadır. Halka yönelik genel bilgilendirmeler, doğum öncesi ve sonrasında izleme, anne babalara çocuk yetiştirme eğitimi, stres yönetimi istismar, istismar türleri ve korunma gibi konularda yapılacak eğitim olabilir. İkincil önleme yöntemleri, yüksek risk altındaki bireyler için olan istismar potansiyelini artırıcı etmenlerin azaltılmasını amaçlamaktadır. İstismar ile ilgili risk gruplarının tanımlanmasını, azaltılmasını amaçlamaktadır. İstismar ile ilgili risk gruplarının tanımlanmasını,

risk altındaki kişilere danışmanlık ve koruyucu hizmetlerin sağlanmasını içermektedir. Üçüncü grup önleme yöntemi ise, istismar gerçekleşikten sonra tedavi ve rehabilite edici, tekrar istismara uğrama riskine karşın müdahaleyi içermektedir (Rodriguez ve Price, 2004; Akt. Akgiray, 2007).

Bu makale Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nce yayınlanan "Eğitim Fakültesi Dergisi" (Cilt:9 Sayı:1 Yıl:9 Haziran-2009) adlı dergiden alınmıştır.

KAYNAKÇA

- Açık, Y., Deveci, S. E., Yıldırım, A. M. ve Okur, M. . (2008). Bir fiziksel istismar olgusu.2.11.2008. <http://www.dicle.edu.tr/~halks/m9.28.htm>
- Adalı, N. (2002). 10-12 yaş grubu çocuk istismarı ebeveyn ve çocuk bilgilendirme çalışması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Afifi, T. O., Brownridge, D.A., Cox, B.J. ve Sareen, J. (2006). Physical punishment, childhood abuse and psychiatric disorders. *Child Abuse&Neglect*, 30, 10.
- Akgiray, A. (2007). Çocuk istismarı: 8-10 yaş çocuklarda istismarı önleme yöntemleri. Yüksek lisans dönem projesi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Aral, G. (2001). Çocuk hakları çerçevesinde çocuk ihmal ve istismarı. *Milli Eğitim Dergisi*, Temmuz, Ağustos, Eylül sayısı.
- Armagan, E. (2007). Çocuk ihmal ve istismarı: Psikoz tablosu sergileyen bir istismar olgusu. *Yeni Symposium*, 45, 4
- Ayan, S. (2007). Aile içinde çocuğa yönelik siddet. Yayınlanmamış doktora tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Bilir, S., Arı, M., Dönmez, N. ve Güneysu, S. (1991). 4-12 Yaşları Arasında 16.000 Çocukta Örselenme Durumları ile İlgili Bir nceleme, *Çocuk İstismarı ve İhmali*, Ankara: İlo,45-54.
- Bulut, İ. (1996). Genç anne ve çocuk istismarı. Ankara: Bizim Büro
- Çağlarımak, A. (2006). Yerlesik olan ve olmayan ailelerde çocuk istismarı yaygınlığının incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çocuk ihmal ve istismarı. 15.11.2008. <http://yenimahalle.meb.gov.tr/cocukistismar.pdf>
- http://www.adlitip.org/yazilar/turkce/konular/cocuk/fiziksel_%20istismar.htm
- Çocuk ve Gençlik Merkezi. (2006). Çocuk hmal ve stismarına Multidisipliner Yaklaşım <http://www.shcek.gov.tr>
- Empati (2002). Farklı Boyutlarıyla Çocuk İstismarı. Özel Ekin Lisesi P.D.R.H. Servisi Yayını
- Endener, E. (2008). Dosya: Çocuk İstismarı ve ihmali: Türkiye ve Dünyada Durum. 15.11.2008. <http://www.dusuncegundem.com/sayi-47/dosya-cocuk-istismari-ve-ihmali-turkiye-vedunyada-durum.html>
- Gershoff, E. T. (2002). Corporal punishment by parents and associated child behaviors and experiences: A meta analytic and theoretical review. *Psychological Bulletin*, 128(4), 539- 579
- Gökler, R. (2006). Eğitimde Çocuk stismarı ve hmaline genel bir bakış. *TSA*, 10,3 Güler, N., Uzun, S., Boztas,Z. ve Aydoğan,S. (2002). Anneleri tarafından çocuklara uygulanan duygusal ve fiziksel istismar/ihmal davranışı ve bunu etkileyen faktörler.
- Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 24, (3), 128-134 Hancı, . H. ve Esiyok, B. (2001). Münchhausen by Proxy Sendromu: Vekaleten Hastalık. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*. 10,9, 326-327
- Hancı, . H. (2002). Adli Tıp ve Adli Bilimler. (1. baskı). Ankara: Seçkin yayıncılık; 263-284 Hancı, . H. (2008). İzmir'de eğitim hastanelerinde çocuk istismarı tanısı alan olgularla ilgili izmir çocuk istismarı araştırma grubunun on sekiz aylık deneyimi. 16.11.2008 <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/cocukistismari.htm>
- Hardt, J., Sidor,A. ve Kappis, B. (2008). Childhood adversities and suicide attempts: Aresrospective study. *Journal of Family Violence*, 23,8, 713-718
- Kaplan, S., Pelcovitz, D., Labruna, V.(1999).Child and adolescent abuse and neglect research: a review of the past 10 years. Part I: Physical and emotional abuse and neglect. *Journal of American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 38, 1214-22
- Kara, B., Biçer, Ü. ve Gökalp, A, S (2004). Çocuk istismarı. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*; 47: 140-151.
- Kozcu, S. (1991). Çocuk istismarı ve ihmali. Ankara. Aile Yazıları 3, Basbakanlık A.A.K. Yay.
- Kulaksızoglu, A. (2004). Ergenlik psikolojisi (6. basım). stanbul: Remzi Kitapevi
- Kurtay, D. (2007). Çocuk istismarı alanında sosyal hizmet. <http://blog.milliyet.com.tr/Blog.aspx?BlogNo=54873>
- Küpeli, S., Kanbur, N. ve Derman, O. (2003). Çocuk istismarı: Bir olgu sunumu.. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi* 12,4, 129-130.
- Oral, R. (1993). Çocuk istismarı. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*. 2(12), 419-420.
- Polat, O. (2001). Çocuk ve siddet. stanbul: Der Yayınları.
- Polat, O. (2007). Türkiye'de Çocuk İstismarı Kavramının Gelişimi. 15.11.2008. www.cocukistismarinionleme.sempozyumu.web.tr/2008/sunular/09/Oguz_POLAT.ppt
- Post, R. M., Weiss, S. R. ve Gabriele, S. (1992). Transduction of psychosocial stres into the neurobiology of recurrent affective disorder. *American Journal of Psychiatry*; 149 (999-1010). Read, J., Agar, K., Argyle, N. ve Aderhold, V. (2003). Sexual and Physical Abuse During Childhood and Adulthood as Predictors of Hallucinations, Delusions and Thought Disorder. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and practice*,76,1, 1-22
- Rothman, E,F, Edwards, E,M, ,Heeren, T. ve Hingson, R,W(2008). Adverse Childhood Experiences Predict Earlier Age of Drinking Onset: Results From A Representative US Sample of Current or Former Drinkers. *Pediatrics*, 122, 2, 298-304
- Siyez, D, M, (2003). Duygusal İstismara Maruz Kalan ve Kalmayan Ergenlerin Benlik Algıları ile Depresyon ve Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Straus, M, A. (2000). Corporal Punishment and Primary Prevention of Physical Abuse. *Child Abuse & Neglect*, 24(9), 1109-14
- Sahin, F. (2001). Çocuk stismarı ve hmalinin Önlenmesinde Hekimin Rolü. *Sürekli Tıp Eğitim dergisi*, 10(7), 246-249.
- Simsek, F., Ulukol, B. ve Bingöler, B. (2004).Çocuk istismarına disiplin penceresinden bakış. *Adli Bilimler Dergisi*, 3, 1, 47-52
- Taner, Y. ve Gökler, B. (2004). Çocuk stismarı ve hmalı: Psikiyatrik Yönleri. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 35, 82-86
- T.C. Basbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı (1998). Aile 9çinde ve Toplumsal Alanda Siddet. 12.12.2008. <http://www.vuslatdergisi.com/?vuslat=yazi&id=311&k=27>
- Thomas, C., Hyppönen, E. ve Power, C. (2008). Obesity and type 2 diabetes risk in midadult life:the role of childhood adversity. *Pediatrics*, 121, 5,1240-1249
- Tıraşçı, Y. ve Gören, S. (2007). Çocuk stismarı ve hmalı. *Dicle Tıp Dergisi*.34, 1, 70-74.
- Topbas, M. (2004). nşanlığın Büyük Bir Ayıbı: Çocuk stismarı. *TSK Koruyucu HekimlikBülteni*,3,(4),76-80
- Turhan, E., Sangün, Ö. ve nandı, T. (2002). Birinci Basamakta Çocuk stismarı ve Önlenmesi. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*. 15, 9, 153-157
- Türk Ceza Kanunu (2004). <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html>
- Türk Medeni Kanunu (2001). <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/1156.html>
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası.(1982). <http://www.tbmm.gov.tr/Anayasa.htm>
- Wang, N, E., Baz, B. ve Bechtel, K. (2007). Physical Abuse of Children: Identification, Evaluation, and Management in the Emergency Department Setting.*Emergency Medicine*12(9),97-108.
- Yasar, Z, F, ve Akduman, G. G. (2007). Çocuk hmalı-stismarı ve Adli Dis Hekimliği. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*.6, 5, 389- 394
- Yavuzer, H. (2001). Ana-baba çocuk (14. basım). stanbul: Remzi Kitapevi
- Yıldız, S. (2007). 9lköğretim İI. kademesindeki çocuklara yönelik istismarın ve ihmalin çeşitli değişkenler yönünden incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Zeytinoglu, S. ve Kozcu, S. (1990). Fiziksel Çocuk stismarı Konusunda Bir Araştırma. *Seminer Psikoloji*, 6(7), 77- 84.
- Zoroglu, S. S., Tüzün, Ü., Sar, V., Öztürk M., Kora, M. ve Alyanak, B. (2001). Çocukluk Dönemi stismar ve hmalinin Olası Sonuçları. *Anadolu Psikiyatri dergisi*, 2, 2.,69-78.

TÜRK İŞ HUKUKUNDA ÇOCUK İŞÇİ ÇALIŞTIRMA

Yrd.Doç.Dr. Özge Tuçe GÖKALP

Çocuk işçiliği, insanlık tarihi boyunca daima var olan ve geçmişten bugüne kuşaklar boyu hep aktararak gelen bir sorun niteliğinde olmuştur. Teknolojik ilerlemeler, eğitimin vazgeçilmez yaşam şekli ve koşulu olması bile, bu sorunu engelleyememiştir. Bu sorun sadece gelişmekte olan ülkelerin sorunu değildir. Sorunu çözmüş gibi gözükken gelişmiş refah devletlerinde dahi, sorun çeşitli şekillerde karşımıza çıkmaya devam etmektedir. Gelişmekte olan ülkelerin yaşadığı hızlı nüfus artışı, aşırı ve düzensiz kentleşme, işsizlik ve gelir dağılımı sorunlarına yol açmakta ve bu da çocuk emeğinin kullanımının gittikçe artmasına sebep olmaktadır. Bunun sonucunda aile gelirindeki hızlı düşüşler karşısında, tüm aile üyelerinin çalışmak zorunda kalmaları ve özellikle küçük yaşlarda çalışma yaşamına atılmaları kaçınılmaz olmaktadır.

Çocukların küçük yaşlardan itibaren çalışma yaşamının içinde yer almaları, her geçen gün sayıları artan çocukların çeşitli sektörlerde ve iş kollarında çalışması bugün Türkiye’de önemli, ciddi bir toplumsal sorun olarak yer almaktadır. Yukarıda bahsettiğimiz nedenlerle, başta İstanbul olmak üzere Ankara, İzmir, Adana, Bursa gibi büyük kentlerde çocukların bir bölümü tam gün ve sürekli olarak, bir bölümü okul dışı zamanlarda küçük sanayide ve sokaklarda çalışmaktadırlar.

Çocuklar yetişkinlerin çalışmak istemediği alanlarda çok ucuza, daha büyük riskler içinde de olsa çalışmaktadırlar. Çocuklar, hukukun genel bir ifadesiyle hata, hile ve ikraha maruz kalabilmekte, dolayısıyla diğer alanlarda olduğu gibi çalışma alanında da çok kolay sömürülmektedirler. Çocukların ucuz işgücünü oluşturması, bazı işler için uygun olması ve haklarını arayamaması, işverenlerin çocuk işgücünü tercih etmelerine sebep olmaktadır.

Her açıdan sömürülmeye müsait olan çocukların erken yaşta çalışma hayatına atılmalarına Kanunun hangi şartlarla izin verdiğini ve hangi hallerde çalışmalarını yasakladığını, yasağa aykırı davranan işverenleri ne gibi yaptırımların beklediğini bu makalemizde anlatmaya çalışacağız.

ÇALIŞMA YAŞAMINDA ÇOCUK HAKLARININ HUKUKSAL DAYANAKLARI

Çocuk hukukunun temel kaynaklarını her şeyden önce uluslararası sözleşmeler oluşturur. Anayasamız ve ulusal yasalar ise çocuk hukukunun diğer yazılı kaynaklardır. Uluslararası sözleşmeler bakımından çocuk hakları ve çocuğun çalışma hayatına ilişkin doğrudan düzenleme getiren kaynaklar;

-Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi²,

-Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi³,

-Avrupa Birliği'nin Çalışanların Temel Sosyal Hakları Şartı'nda ve Avrupa Konseyi Sosyal Şartı'nda çocuğun çalışma yaşamına ilişkin haklarını ilgilendiren doğrudan ve dolaylı hükümler yer almaktadır. Bununla beraber AB'nin "Genç İşçilerin Korunması Yönergesi" de çalışma yaşamını doğrudan ilgilendiren hükümler ihtiva etmektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) çocuklara yönelik iki tane önemli sözleşmesi bulunmaktadır.

-1973 tarihli 138 sayılı Asgari Yaş Sözleşmesi⁴,

-1999 tarihli 182 sayılı Kötü Şartlardaki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına ilişkin Acil Önlemler Sözleşmesi⁵ dir.

Ulusal yasalar bakımından çocuğun çalışma hayatına ilişkin düzenleme getiren yasaların başında 1982 tarihli Anayasamız gelmektedir. Anayasamızda, 2.,5.,17.,41.,42.,50.,60.,61. maddeleri çocuk haklarının dayanağını oluşturan başlıca hükümler olmakla beraber,

"Herkesin eğitim ve öğretim hakkına sahip olması ve bu haktan yoksun bırakılma yasağı" şeklindeki 42. maddesi,

"Çocukların yaşına ve gücüne uygun olmayan işlerde çalıştırılması yasağı ile çalışma şartları bakımından özel korunmaya alınmaları hakkı" şeklindeki 50. maddesi,

"Muhtaç çocukları topluma kazandırmak için devletin önlemler alması" şeklindeki 61. maddesi konumuzla doğrudan ilgili hükümler ihtiva etmektedir. Bununla beraber İş Kanunu, Sendikalar Kanunu, Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu, Sosyal Sigortalar Kanunu, Mesleki Eğitim Kanunu ve İlköğretim Kanunu çocuğun çalışma yaşamındaki haklarını doğrudan ilgilendiren temel kanunlardır.

TÜRK İŞ HUKUKUNDA ÇOCUK

Çocuk Kavramı Ve Çocuk Sayılma Yaşı

Genelde çocuk, "kimli veya kimsiz, varlıklı veya varlıksız, suçlu veya suçsuz, beden veya ruh yahut düşünce yönünden arızası olması veya olmaması gibi kişisel özellikleri ve nitelikleri göz önünde bulundurulmaksızın sağ ve tam doğduğu andan reşit olduğu ana kadar ki devrede bulunan (insan yavrusu) gerçek kişi"dir (İnan, 1996: 10).

4721 sy MK'nın 11. maddesine göre çocukluk doğumla başlayan ve kanuni rüşt yaşı olan on sekiz ile biten bir dönemdir. Buradan anlaşılıyor ki kanun, evlenme ile ya da mahkeme kararı ile kazanılan rüşt hali⁶ hariç reşit olma yaşını on sekiz yaşın tamamlanması olarak düzenlemiştir.

BMÇHS'nin 1. maddesine göre, on sekiz yaşına kadar herkes çocuk olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla hukukumuzda ergin olmamış herkes BMÇHS'ne göre çocuk kapsamında olacaktır. Ergin olmanın kıstası bedensel gelişme dönemini tamamlamakla değil, düşünsel anlamda gelişmiş bir düzeye ulaşmakla ilgilidir.

Sonuç olarak, hukukumuzda reşit olma yaşı kız yada erkek çocuğa göre farklılık arz etmeyecek şekilde on sekiz olarak belirlenmiştir. Buradan yola çıkarak, on sekiz yaşından küçükler çocuk olarak nitelendirilecektir (Centel, 1997: 182-183).

Çocuk İşçi Kavramı

BMÇHS'nin 1. maddesinde, çocuk işçi-genç işçi diye bir ayırım yapılmaksızın (cinsiyet ayrımı yapılmadan) 18 yaşın altındaki herkesin çocuk olarak kabul edildiği görülmektedir. Yine 138 sayılı Asgari Yaşa ilişkin UÇÖ sözleşmesi uyarınca, 15 yaşın altında olup da hayatını kazanmak yada aile bütçesine katkıda bulunmak amacıyla çalışan veya çalıştırılanlar çocuk; 15-18 yaş arasındakiler çalışan gençtir. 182 sayılı En Kötü Çocuk Çalışması Biçimlerinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılması Hakkında UÇÖ Sözleşmesinde ise farklı bir yaş ölçütü benimsendiği görülmektedir. Söz konusu 182 sayılı bu Sözleşme tıpkı ÇHS gibi, Sözleşmenin amacı bakımından 18 yaşın altındakileri çalışan çocuk olarak tanımlamaktadır. Avrupa Konseyi Avrupa Sosyal Şartının (ASŞ) 7. maddesi

“çocuk ve genç” ibaresini kullanmakla beraber, hangi yaş grubundakilerin çocuk, hangilerinin genç olduğu konusunda bir ayırım yapmamaktadır. 94/33/EC sayılı Gençlerin İşyerinde Korunması Avrupa Birliği (AB) Yönergesinde, genç kişi, çocuk ve ergen kavramları yer almaktadır. Yönergenin amacı bakımından, Genç kişi, 18 yaşın altındaki her kişi, Çocuk, 15 yaşın altındaki veya ulusal mevzuat uyarınca halen zorunlu tam zamanlı eğitime tabi her genç kişi, Ergen, asgari 15 yaşında olup, 18 yaşından küçük ulusal mevzuatça artık zorunlu tam zamanlı eğitime tabi olmayan her genç kişidir⁷.

Çocuk işçi kavramı Türk İş mevzuatında 4857 sy İş K. M. 71 uyarınca 06/04/2004 tarihinde çıkarılan, ÇOCUK ve GENÇ İŞÇİLERİN ÇALIŞTIRILMA USUL ve ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK'e kadar tanımlanmış değildi. İş hukukunda doktrinde onbeş yaşını doldurmamış küçüklere “çocuk işçi”, onbeş yaşını doldurmuş ama onsekiz yaşını doldurmamış küçüklere “genç işçi” denilmekteydi (Tunçomağ, 1981: 139). Yönetmeliğin 4. maddesinde ise hem çocuk işçi hem de genç işçi tanımı yapılmıştır⁸.

4857 sy. Yasamızda ve ona istinaden çıkarılan yönetmelikte çocuk işçi genç işçi diye ikili bir ayırım yapılması mevcut yasal düzenlememizin uluslararası düzenlemelerle uyumlu olmasını engellemektedir. Kanaatimize göre, iş hukuk mevzuatımıza uluslararası sözleşmelerin dahil edilmesindeki temel amaç, iş hukuktaki düzenlemelerin bu sözleşmelerle en başta tanım, kavram ve terim birliği sağlamasıdır. Yasal düzenlemeler anlamında sözleşmeye aykırı hükümlerin, çelişkilerin giderilmesi ise devamında gelecektir.

ÇIRAKLA ARASINDAKİ FARK

Çıracılık sözleşmesi ile bir meslek ve sanatın öğretilmesi için çalışan kişilere çırak denir şeklindeki Meslek Eğitim Kanunu'nun 3. maddesinde yapılan tanımlamadan yola çıkarak, çırağın sanat veya mesleği öğrenmesi, bu esnada hem teorik hem de pratik bilgiyi kazanmak için bir iş görebileceğini söylemek mümkündür. Ancak işveren menfaatine çırağın gördüğü bu iş ne sözleşmenin esaslı bir unsurudur ne de çırağın asli bir borcudur (Çelik, 2004: 37.; Uşan, 2006: 40 vd.). Bu husus çırak ile işçi arasındaki farkı ortaya koymaktadır. Çünkü, çırakların çalışmalarındaki amaç çalıştıkları sanatı mesleği en iyi şekilde öğrenebilmek iken, işçinin yaptığı çalışmada ana gayesi ücret, gelir elde edebilmektir. Bu sebeple çırakların işçi sayılmaları mümkün değildir (Çelik, 2004: 38.; Centel, 2000: 665-666).

Ne var ki çıraklar çalıştıkları işyerlerinde kimi zaman işçi gibi çalıştırılmakta, yapılan çalışma bir mesleği, sanatı öğrenmenin sınırlarını aşmaktadır. Bu gibi durumlarda Yargıtay'ın tutumu ise oldukça isabetlidir. Yargıtay bir kararına konu olayda; davacı 1971 doğumludur. 29.09.1986 tarihinde velisi ile işveren arasında çıracılık sözleşmesi yapılmıştır. Hizmet aktinin feshi ise 04.03.1991 tarihindir. Yargıtay 29.09.1986 tarihinden önceki çıracılıkta geçen süreyi haklı olarak işçilik hakları yönünden değerlendirmeye almakta doğru bulmamıştır. Ancak 29.09.1986 tarihinden sonraki çalışmaları ise çıracılık sözleşmesinin varlığına rağmen, dosya içeriğinden bu tarihten itibaren davacının çırak olarak değil de düzenli ücreti ödenmek suretiyle işçi sıfatıyla çalıştırıldığını tespit etmiştir⁹. Ortada her ne kadar çıracılık sözleşmesi olsa da Yargıtay'ın, dış aleme yansıyan sözleşmeye göre değil de işverenin gerçek iradesini dikkate alması ve sözleşmenin görünüşte kaldığına karar vermesi isabetli olmuştur. Yargıtay 2003 tarihli HGK kararında¹⁰, “çıracılık sözleşmesi ile çırak olarak çalıştığı ve mesleki bilgi ve görgüsünü arttırmak için davalı kuruluştaki eğitime tabi tutulduğu” yönündeki ifadesiyle çıracılık devresine ilişkin çalışmanın, eğitim amaçlı olduğunu, hizmet sözleşmesine dayalı bir çalışma niteliğinde olmadığını vurgulamıştır. Çocuk işçi ile çıraklar arasındaki diğer bir fark, çıracılık sözleşmesinin 19 yaşa kadar ki süre için söz konusu olmasıdır. Bundan sonra taraflar arasındaki çıracılık sözleşmesi kural olarak sona erer. Ama sözleşme süresi bitmeden 18 yaşını doldurmuş bir çırak ile daha önce kurulmuş çıracılık sözleşmesi, sözleşme süresinin sonuna kadar devam eder. Bütün çıraklar MEK'e tabi değildirler. MEK kapsamı dışında kalanlar kural olarak BK hükümlerinden yararlanacaktır. Ancak çırakların BK'ya tabi tutulması onların sosyal korumadan yararlanmalarına imkan vermemektedir. 1475 s. İş K m.5/6. bende yer alan düzenleme ile 18 yaşını doldurmuş çırakların İş Kanunundan yararlanmaları mümkün olmaktadır. Ancak 1475 sayılı İş K. m5/6. bendi 4857 s. İş K.'na alınmamıştır. 4857 sayılı İş Hukukunda yaşa bakılmaksızın tüm çıraklar İş kapsamı dışına çıkarılmıştır. 4. madde ise çırakların sadece iş güvenliği hükümlerinden yararlanacaklarını belirtmiştir (Turan, 2004: 95).

MESLEK EĞİTİMİ GÖREN ÇOCUKTAN ve STAJYERDEN FARKI

3308 s. MEK göre, işletmelerde beceri eğitimi gören mesleki ve teknik lise öğrencileri örgün eğitim içinde oldukları için kendiliğinden öğrenci sayılırlar. Bir iş sözleşmesi olmaksızın yaptıkları bu eğitim amaçlı çalışmaları onları

çocuk işçiden ayırır.

Stajyer ise, okul süresi içinde eğitim süresince öğrendiği mesleğini pratiğe dökülebilmek ve bu sayede daha da ilerebilecek için bir Yüksek Öğretim Kurumu gereğince çalışan kişidir (Çelik, 2004: 40).

ÇOCUKLARI ÇALIŞMA HAYATINA İTEN SEBEPLER

İş Hukukunun tarihi gelişiminde ve temelinde olduğu gibi, günümüzde de çocukların korunması çok önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocukların çalıştırılması her dönemde büyük bir problem olmakla beraber, sanayi devrimiyle makineleşmeye ve seri üretime geçilmesi, çocukların iş hayatında çalıştırılmasını daha da yaygınlaştırmış bununla da kalmayıp, çocuklar en ağır işlerde uzun sürelerle çalıştırılmışlardır. Bu ortamda çocukları çalışma hayatına iten başlıca sebepler, bir yandan uzmanlık istemeyen ilerlemiş teknik diğer yandan ise her dönem olduğu gibi ekonomik zorunluluklardır. Ekonomik zorunluluklar çocukların çalışmalarını, aile bütçesine katkıda bulunmalarını gerektiriyor buna karşılık çocuk işçilerin yetişkinlere nazaran çalışmalarının daha az masraflı daha az sorunlu olmaları işverenler yönünden çocukları çalıştırmayı cazip kılıyor 11 (Narmanlıoğlu, 2000: 670-671).

Ancak çocuk yaşında bile çalıştırıldığı için çocukluğunu yaşamamış, gençliğinde ezilmiş bir kişinin fiziki bakımdan olduğu kadar fikren gelişmesi de tam olmayacak, çalışma hayatına girmesi dolayısıyla öğrenim imkanını da kaybedecek bu kişi niteliksiz işçi düzeyinde kalmaya mahkum olacaktır. Diğer yandan ruhi ve bedeni gelişiminin tamamlanmadığı bir dönemde çalıştırılan kişinin ergenliğinde de verimli çalışması mümkün olmayacaktır. Bu olumsuzluklar topluma yansıtacak ve toplum bundan zarar görecektir (Narmanlıoğlu, 2000:674).

İşte bu sebeplerle birçok ülkede küçük işçilerin, hem genel koruyucu hükümlerden hem de salt küçüklerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere getirilmiş özel koruyucu hükümlerden istifade etmeleri kabul edilmiştir. Bu açıdan ülkemizde de küçük işçiler, öncelikle yetişkin işçileri koruyucu genel hükümlerden (işe alınma, çalışma koşulları, işçi sağlığı ve iş güvenliği ve sosyal güvenlikle ilgili olan hükümler vs.) yararlanma hakkına sahiptir. Bununla beraber küçük işçiler kendileri için getirilmiş koruyucu hükümlerden de yararlanır (Tunçomağ/Centel, 2005: 176). Çocuk işçiler için getirilmiş olan bu hükümleri, negatif ve pozitif haklar şeklinde gruplandırabiliriz.

TÜRK İŞ HUKUKUNDA ÇOCUK İŞÇİLERİN KORUNMASI

Çocuk İşçiyi Korumaya Yönelik Negatif Haklar

Bu kategorideki hakları, "belli bir yaşa ulaşmadan çocuğun çalışma yaşamına girmesini yasaklayan haklar" ile " çalışma yaşamına girecek yaşa ulaşmış olsa bile çocuğun belirli alanlarda ve belirli durumlarda çalışmasını yasaklayan haklar" oluşturur. Bu hakların içeriğini "yasaklama" oluşturduğu için bu haklara negatif haklar denilmektedir (Uçum, 2003: 2520).

1. Belirli Yaşın Altındakilerin Çalıştırılmaması (Asgari Çalıştırma Yaşı)

İş Kanunu'nun 71. maddesi ile "15 yaşını doldurmamış çocukların çalıştırılmaları yasaklanmıştır." Ancak " hafif işlerde 14 yaşını doldurmuş çocukların çalıştırılabileceği " düzenlenmiştir. 1475 sayılı iş yasası döneminde aranan 13 yaşını doldurma sınırı 4857 sayılı İş Yasası ile yapılan bu düzenleme ile değiştirilmiştir. Bu sayede hem sekiz yıllık eğitim şartını getiren ve 222 sayılı İlköğretim Kanunu'nun 9. maddesini değiştiren 4306 sayılı Yasa ile hem de Türkiye'nin imzaladığı istihdama kabulde asgari yaşa ilişkin 138 sayılı UÇÖ sözleşmesi ve ASS'ı başta olmak üzere uluslararası mevzuatla uyumlu hale getirilmiştir¹².

Buna göre ondört yaşını doldurmuş (14-15 yaş arası çocuklar)ve ilköğretimi tamamlamış olan çocuklar, bedensel, zihinsel ve ahlaki gelişmelerine ve eğitime devam edenlerin okullarına devamına engel olmayacak hafif işlerde çalıştırılabilirler. Ama 14 yaşını doldurmamış çocuklar hiçbir surette çalıştırılmaları mümkün olmayacaktır. 4857 sayılı İş K. 71/3 fıkrasında çalışma yaşı ile getirilen sınırlamalara göre, onsekiz yaşını doldurmamış çocuk ve genç işçiler bakımından yasak olan işler ile onbeş yaşını tamamlamış ancak on sekiz yaşını tamamlamamış genç işçilerin çalışmasına izin verilebilecek işler, on dört yaşını bitirmiş ve ilk öğretimini tamamlamış çocukların çalıştırılabilecekleri hafif işler ve çalışma koşullarının çalışma ve sosyal güvenlik bakanlığı tarafından altı ay içinde çıkarılacak bir yönetmelikle belirleneceği ifade edilmiştir (Demir, 2006: 127-128).

2. Çalışmalarına Müsaade Edilen Yaştaki Çocuğun Belirli İşlerde Veya Belirli Dönemlerde Çalışmanın Yasaklanması

2.1. Yer ve Sualtı İşlerinde Çalıştırma Yasağı

Yer ve su altında çalışmak, işin yapıldığı ortam açısından çocuk işçiler bir yana yaş farkı gözetmeksizin tüm işçiler için oldukça zorlayıcı bir çalışma biçimidir. Çocuk işçi açısından bakıldığında ise, böyle bir çalışma onun vücut yapısının gelişmesini olumsuz etkiler, bünyesini zorlayacak ve çocuğu yıpratıcak iş niteliği taşır. Bu sebeple, İş Kanunu md. 73'e göre, 18 yaşını doldurmamış çocukların yer altı veya su altında yapılacak işlerde çalıştırılmaları tamamen yasaklanmıştır. Buradaki yasak mutlak olup, İş K. m.72 de ismen sayılan işler sınırlı sayıda değildir. Önemli olan husus işin türü değil, onun yer altında veya sualtında yapılmasıdır. Bu sebeple yer altında ve sualtında yapılan tüm işleri kapsamaktadır¹³.

2.2. Gece Çalıştırma Yasağı

4857 sy. İş Kanununda gece süresi ve gece çalışmaları başlığını taşıyan, 69. maddede gecenin tanımı saat aralıkları verilerek yapılmıştır. İş K. m. 69/1'e göre, gece, çalışma hayatında en geç saat 20:00 de başlayarak en erken saat 06:00'ya kadar geçen ve her halde en fazla on bir saat süren dönemdir diye tanımlanmıştır. Günün bu zaman dilimi yaşamın tehlikeli ve yasadışı işlerine daha açık bir anıdır. Bu yüzden özel olarak korunması gerekenler için koruyucu düzenlemelerin ve tedbirlerin alınması yerindedir (Narmanlıoğlu, 2000: 680.; Demir, 2006: 128-129).

Yetişme çağındaki olan küçüklerin, uykuya ve özellikle gece dönemindeki uykuya daha çok ihtiyaç duymaları sebebiyle yetişkin işçilere kıyasla gece döneminde yapılan çalışma onlar için daha zararlıdır. Bu sebeple İş Kanunu md. 73'e göre, sanayiye ait işlerde 18 yaşını doldurmamış erkek çocukların (ve yaşları kaç olursa olsun kadın işçilerin) gece çalıştırılmaları yasaktır¹⁴.

Burada üzerinde durulması gereken diğer bir husus ise, gece çalışmanın devamlı yada vardiyalı olması halinde getirilen düzenlemenin nasıl olduğudur. İşin niteliği gereği devamlı surette gece çalışılan işlerde İş K.'nun 73. maddesinin 1. fıkrası, 18 yaşının altındaki çocuk işçilerin çalışmasına müsaade etmemektedir. Bununla beraber, İş K'nu. vardiyalı olarak yapılan çalışmalar ile ilgili her hangi bir düzenleme getirilmemiştir. Bu konudaki boşluk 4857 sy İş K. uyarınca 07/04/2004 tarihinde çıkarılan Postalar Halinde İşçi Çalıştırarak Yürütülen İşlerde Çalışmalara İlişkin Özel Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte yapılan düzenlemeyle doldurulmaya çalışılmıştır. Bu düzenlemeye göre, İş K. m. 69 da tanımlanan gece dönemine denk düşen 20:00 ile 06.00 saatleri arasındaki işçi postalarında, 18 yaşını doldurmamış çocuk ve genç işçilerin çalıştırılmayacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla 18 yaş altı çocuk işçiler açısından vardiyalı çalışmak, gece vardiyasında çalışmak mümkün olmayacaktır¹⁵. Bu kurala riayet etmeyen işveren/işveren vekiline İş K. m. 104 gereği para cezası verilecektir.

2.3. Ağır ve Tehlikeli İşlerde Çalıştırma Yasağı

Çalışanın sağlığını ve emniyetini tehlikeye düşüren, yapılması fazla insan gücü isteyen, tehlike derecesi çok olan işlere ağır ve tehlikeli işler denir (Yılmaz, 34). Onaltı yaşını doldurmamış çocuklar ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılmaz. Onaltı yaşını doldurmuş ama onsekiz yaşını doldurmamış genç işçilerin çalıştırılabilecekleri ağır ve tehlikeli işler ve hangi işlerin ağır ve tehlikeli işlerden sayılacağı çalışma ve Sosyal Güvenlik bakanlığınca hazırlanan Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliği'nde gösterilmiştir¹⁶.

ÇOCUK İŞÇİYİ KORUMAYA YÖNELİK POZİTİF HAKLAR

1. Çalışma Hayatına Girişte ve Devamında Sağlık Denetimi Hakkı

On sekiz yaşından küçükler için rapor: on dört yaşından on sekiz yaşına kadar (on sekiz dahil) çocuk ve genç işçilerin işe alınmalarından önce işyeri hekimi, işçi sağlığı dispanserleri, bunların bulunmadığı yerlerde sırasıyla en yakın Sosyal Sigortalar Kurumu, sağlık ocağı, hükümet veya belediye hekimlerine muayene ettirilerek işin niteliğine ve şartlarına göre vücut yapılarının dayanıklı olduğunun raporla belirtilmesi ve bunların on sekiz yaşını dolduruncaya kadar altı ayda bir defa aynı şekilde doktor muayenesinden geçirilerek bu işte çalışmaya devamlarına bir sakınca olup olmadığının kontrol ettirilmesi ve bütün bu raporların işyerinde saklanarak yetkili memurların isteği üzerine kendilerine gösterilmesi zorunludur. Sosyal Sigortalar Kurumu işe ilk giriş muayenesini yapmaktan kaçınmaz.

Yukarıda yazılı hekimlerce verilen rapora itiraz halinde, işçi en yakın Sosyal Sigortalar Kurumu hastanesi sağlık kurulunca muayeneye tabi tutulur, verilen rapor idari yönden kesindir (Tunçomağ, 2000: 310). Ağır ve tehlikeli işlerde çalışacak işçilerin işe girişinde veya işin devamı süresince en az yılda bir, bedence bu işlere elverişli ve dayanıklı oldukları doktor raporu ile saptanır. Yılda en az bir kez kontrol muayenesi yapılır (Tunçomağ, 2000: 310).

2. Çalıştırma Süresine Yönelik Haklar

Çalıştırma süresine yönelik hakların başında ara dinlemeleri gelmektedir. Çünkü ara dinlenmesi ile işçiler tekrar çalışacak gücü yeniden toplamakta ve zorunlu bazı ihtiyaçlarını bu sayede gidermektedirler (Tunçomağ/Centel, 2005: 154). İş K. md. 68 de ara dinlemesine ilişkin düzenlemeye yer verilmiştir. Bu maddeye göre ara dinlenmeleri çalışma süresinden sayılmayacaktır. Bu maddede çocuk işçilere özel bir düzenlemeye rastlanılmamaktadır. Ama yorum yoluyla, 71. maddede düzenlenmiş olan çocuğun günlük çalışma süresinin, gün içinde işin gereğine göre ara verilerek, düzenlenmesinin, işverence çocuk işçi içinde yapılması gerektiği kanaatindeyiz.

İş K 46. m. 1. fıkrası iş kanunu kapsamındaki işyerlerinde, işçilere tatil gününden önce 63. maddeye göre çalışmış olmaları şartıyla 7 günlük dönem içinde kesintisiz, en az 24 saat dinlenme hakkının verileceğini düzenlemiştir. Hafta tatil kanununda ise belli nüfusa sahip yerlerde belirtilen işlerde 1 günlük tatil mecburiyeti getirilmiştir. 14 maddeden oluşan bu kanunda çocuklara özel bir düzenleme bulunmamaktadır. İş Kanununda da hafta tatil süresi açısından çocuklara özel bir düzenleme getirilmemiştir. TURAN'a göre, İş K. m. 71 de çocuklar için öngörülen 35 ve 40 saatlik çalışma süresinin işverence haftanın çalışılan günlerine bölünmesi suretiyle çocukları 1 gün mü yoksa 2 gün mü yada ikisinin arasında bir süre izin yapacakları tespit edilebilecektir (Turan, 2004: 134-135).

Ulusal bayram ve tatil günlerine ilişkin düzenlemeler Ulusal bayram ve genel tatiller hakkında kanunda yer almaktadır.gerek iş kanunumuzda gerekse bu kanunda çocuk işçiler açısından özel bir düzenleme getirilmiş değildir. Bu sebeple çocuk işçiler aleyhine olmamak şartıyla yetişkin işçiler için uygulanan hükümler çocuk işçiler içinde uygulanacaktır (Turan, 2004: 135).

Çünkü ulusal bayram ve tatil günlerinde dinlenmek de işçinin çalışma sürelerine getirilmiş işçi lehine düzenlemelerdendir. Burada çocuk işçiler açısından unutulmaması gereken nokta, çocukların çalışma sürelerinin eğitim döneminde ve eğitim saatleri ile çakışması gerektiğidir. (İş K. md.71/f.5)

3. Ücrete İlişkin Haklar

Gerek 1457 sy. İş Kanunu gerekse 4857 sayılı yeni İş K'nda çocuk işçiler açısından diğer işçilere göre açıkça bir ücret farkı öngörülmemiştir. Ancak yasanın özellikle belirttiği bir husus asgari ücretin altına kesinlikle inilemeyeceği hususudur. Mevzuatımızda Asgari Ücret Yönetmeliğine göre ücretlendirme de 16 yaş sınır alınmıştır. 16 yaşın altındakiler için farklı ücret tespiti yapılması gerektiği yönetmelikte belirtilmiştir17. Öğretide bu ayırımın çocuk işçilerin istihdam sorunuyla ilgili olduğunu, onların işsizlik yaşamamalarını sağlamak için yapılmış bir düzenleme olduğunu savunanların yanında, çocuk işçi ile yetişkin işçi arasında ayırım yapılmasında hiçbir haklı gerekçe olmadığını ileri süren görüşlerde bulunmaktadır (Turan, 2004: 123-124).

Kanaatimizce asgari ücret adından da anlaşıldığı gibi bir kimsenin geçinebileceği en alt rakamdır. Geçinebilme sınırıdır. Bu rakamın altında zaten kişinin geçinmesi mümkün değildir. Eğitimi kendi isteğiyle devam ettirmeyen çocuklar dışında, çocuk yaşta çalışmak zaten bir zaruretin mağduriyetin ifadesidir. Bu çocuklara birde asgari ücretin altında ücret vermek hayatın tokadını yemiş çocuklara bir tokat da kanunun atması demektir.

Ücret çeşitli şekillerde ödenebilir. Günlük, haftalık, parça başın, verimliliğe göre vs. Burada önemli olan ve çocuklar açısından da tehlikeli olan husus verime göre ücretlendirmenin işçide meydana getireceği bedensel yükümlülükler ve yıpranma açısından ezici sonuçlara yol açabileceğinin unutulmaması gerektiğidir (Kurucu, 1987: 1). Çünkü işverenler çocuk işçiyi verimsiz olarak değerlendirip ücreti eksik ödeme yolunu seçebilecekleri gibi çocuk işçi açısından bu durum psikolojik baskı yapar.

Kanun koyucu ikramiye, prim, vs. eklentilerden çocuk işçilerin yararlandırılmayacağı yönünde bir düzenleme getirmemiştir. Bu sebeple çocuk işçinin bu ücret eklentilerinden yararlandırılması gerektiği kanaatindeyiz. Çocuğun yaptığı çalışması karşılığında hak ettiği ücreti bizzat kendisinin tahsil etmeğe hakkı olup olmadığı hususunda

Y.9.HD 'nin "ana ve baba tarafından bir meslek veya sanat ile uğraşması için çocuğa kendi malından verilen kısmı veya kendi kişisel kazancının yönetimi ve bunlardan yararlanma hakkı çocuğa aittir" şeklindeki kararı ile, çocuk işçi, çalışmasının kazancını kendi tahsil edebileceğini söylemek mümkün hale gelmiştir. Yargıtay 9. HD'si MK.'nın 16. maddesinin küçüklerin, bizzat kendilerinin tasarruf işleminde bulunabilmeleri için kanuni temsilcilerin rızası gerektiği düzenlemesi ışığında, olayda "işçi küçük olmakla birlikte velisinin izniyle çalışmaya başladığına göre, bu durumda velisi tarafından çocuğa hak kazandığı ücretleri tahsil etme yetkisinin verildiği" sonucuna ulaşılmıştır¹⁸.

4. Fazla Çalışma

İş Kanunu'nun 71. maddesinin 4. ve 5. fıkralarında çocuk işçilerin çalışma süreleri düzenlenmiştir. Buna göre, "Temel eğitimi tamamlamış ve okula gitmeyen çocukların çalışma saatleri günde yedi ve haftada otuzbeş saatten fazla olamaz. Ancak onbeş yaşını tamamlamış çocuklar için bu süre günde sekiz saat ve haftada kırk saate kadar arttırılabilir" "Okula devam eden çocukların eğitim dönemindeki çalışma süreleri, eğitim saatleri dışında olmak üzere, en fazla günde iki saat ve haftada on saat olabilir. Okulun kapalı olduğu dönemlerde çalışma süreleri yukarıda birinci fıkrada öngörülen süreleri aşamaz." Yürürlükten kalkan Fazla Çalışma Tüzüğü'nün 19 4. maddesinin (a) bendine göre, 15 yaşından küçük çocukların kesinlikle çalıştırılması mümkün değildir, küçük işçinin bu hususta rıza göstermesi herhangi bir anlam ifade etmiyordu, çünkü düzenleme emredici nitelik taşıyordu (Caniklioğlu, 2002: 142). Çocuk işçinin gerek vücut dayanıklılığı gerekse sağlığının fazla mesaiye elverişli olması yada işin hafif nitelikte bir iş olması dahi bu emredici yasağı yumuşatamıyordu (Caniklioğlu, 2002: 142). Eski İş yasası döneminde yürürlükte olan Haftalık İş Günlerine Bölünemeyen Çalışma Süreleri Tüzüğünde 15 yaşını doldurmamış çocukların günde 7,5 saatten fazla çalıştırılmayacakları düzenlenmişti Buna göre, 15 yaşından küçük işçinin günlük çalışma süresi bireysel iş sözleşmesi ile daha fazla belirlenmiş olsa bile 7,5 saati aşamamaktaydı (Caniklioğlu, 2002: 142).

Haftalık 45 saati aşan çalışmalar fazla çalışmadır şeklinde 4857 sy. İş Kanununda tanımlanan fazla çalışma kavramı, ayrıca 06/04/2004 tarihli Haftalık İş Günlerine Bölünemeyen Çalışma Süreleri Yönetmeliğinin 11. maddesinde ve aynı tarihte çıkarılan İş Kanununa ilişkin Fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışma yönetmeliğinde de tanımlanmıştır. Haftalık İş Günlerine Bölünemeyen Çalışma Süreleri Yönetmeliği daha önce yürürlükte olan yukarıda belirttiğimiz tüzükten farklı olarak, çocuk işçilerin günlük çalışma süreleri ile ilgili açık bir düzenlemeye yer vermemiş, çalıştırma yaşını düzenleyen İş K. md.71'e atıfta bulunmuştur.

4857 sy İş K ile gelen yeni bir kavramda fazla sürelerle çalışmadır. Buna göre, Kanunda öngörülen haftalık çalışma süresinin Bir işyerinde Toplu veya bireysel iş sözleşmesi ile daha az süreler olarak kararlaştırılması halinde bu süreyi aşan çalışmalar fazla sürelerle çalışma olarak adlandırılmaktadır (Çelik, 2004: 300.; Demir, 2006: 267). Çocuk işçilerin uygulamada fazla çalışma yaptıkları bilinen bir gerçektir ve 4857 sayılı iş kanunu ile çocuk işçiler için öngörülen fazla çalışma ile ilgili düzenleme fazla çalışmanın sınırlarını belirler. Acaba mevzuatımıza yeni giren fazla sürelerle çalışma kavramı çocuklar açısından da gündeme gelecek midir?

Turan'a göre, İş Kanununa ilişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliğinde İş Kanununda da bu konuda bir düzenleme olmaması sebebiyle, kanunen çocuk işçi için öngörülen çalışma süreleri azami süreler olarak değerlendirilmesi gerektiği aksi taktirde yorum yoluyla bu konuda bir çözüme gidilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Yine yazar fazla çalışmanın işçi açısından gündeme gelebilmesi için kanunun işçinin onayını aradığını ama çocuk işçi için onaydan önce o işyerinin haftalık 45 saatten az çalışılan bir iş yeri olması gerektiği gibi, haftalık çalışma süresinin o işyerinde en fazla kanunen, çocuk işçi için öngörülen çalışma süresi kadar olması gerektiği görüşündedir (Turan, 2004: 130).

5. Yıllık İzin Süresine İlişkin Haklar

Çelik'in ifadesiyle yıllık ücretli izin hakkı İş Kanununun sosyal karakterini gösterir, Kanunda emredici hükümlerle yıllık ücretli izin hakkı düzenlendiği için bu haktan vazgeçilemez (Çelik, 2004: 310). İş Kanununa göre yıllık ücretli izin hakkı sadece sürekli işlerde çalışan işçilere tanınmıştır. Sürekli çalışan işçinin yıllık ücretli izin süresinin belirlenmesinde iki kıstas vardır. İşçinin kıdemli çalışmış olduğu toplam süreler ve yaşıdır. İş k. göre her kıdem periyodu için ikişer günlük artışlarla düzenlenmiştir. İş Kanununda küçük işçilere verilecek haftalık izinlerle ilgili özel bir madde yoktur. Bu nedenle İş Kanunu md. 63 de yer alan genel esaslar küçük işçiler için de geçerlidir. Bununla beraber, çocuk işçilerin iş sözleşmesine dayanarak çalıştıkları taktirde, yıllık ücretli izinleriyle ilgili md. 53/V de özel bir düzenleme getirilmiştir. Bu düzenlemeye göre onsekiz ve altındaki yaşta işçilere verilecek yıllık ücretli izin süresi,

yirmi günden az olamayacaktır (Tunçomağ/Centel, 2005: 178.; Narmanlıoğlu, 2000: 311). 50 yaşın üstündekilere de kıdemlerine bakılmadan en az 20 günlük izin belirtilmiştir.

YASAYA AYKIRI OLARAK ÇOCUK İŞÇİ ÇALIŞTIRMANIN SONUÇLARI

1. İş sözleşmesinin kurulması anındaki aykırılık

Sözleşme yapılabilmesi için sözleşmenin taraflarının özellikle işçinin ehliyeti çalışmamız açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle kısaca hak ve fiil ehliyeti üzerinde durulacaktır. Hak ehliyeti kişiye tanınan bir hak olmayıp, hak sahibi olabilmenin bir uzantısı bir ekidir (Oğuzman/Seliçi/Oktay, 2002: 22), fiil ehliyeti ise, ancak tam fiil ehliyetine sahip yetişkin işçi iş sözleşmesi yapması açısından diğer sözleşmelere kıyasla bir fark oluşturmaz ama konumuz açısından işçi çocuk olduğu için iş sözleşmesi ehliyet yönünden özellik taşıyacaktır. Çocuk işçiler kural olarak MK'da sınırlı ehliyetsizler diye ifade edilen gruba dahildirler. Sınırlı ehliyetsizlerde kural olarak kanuni temsilcilerinin izin yada icazetiyle iş sözleşmesi yapabileceklerdir. Ayrıca eğer bu sınırlı ehliyetsiz çocuk, kanuni temsilcisinin izin veya icazetiyle MK. md. 359 uyarınca, bir meslek veya sanatla uğraşıyorsa yada ailesi dışında yaşıyorsa bu izin ve icazetin sınırları dahilinde tek başına geçerli bir şekilde iş sözleşmesi yapabilecektir²⁰.

Medeni Kanunun çizdiği sınırlar dahilinde, Borçlar kanununun sözleşmeler için getirdiği hükümlere de uyarak çocuk iş sözleşmesi yapabilecektir (Turan, 2004 :139). Çocuk işçi ile iş sözleşmesi yapılırken, yapılacak iş için çocuğun en az kaç yaşında bulunması gerektiği dikkatlice incelenmeli, kanuna uygun hareket edilmelidir. Aksi takdirde geçerli bir iş sözleşmesi kurulamayacaktır. İş kanunun aradığı koşullara (örneğin yaş) uyulmadan yapılan iş sözleşmeleri geçersiz olacaktır ve henüz ifa edilmemişse baştan itibaren hükümlerini doğurmaz. Ancak iş sözleşmesinin tamamı değil de bazı hükümleri belirtilen esaslara aykırıysa, o zaman iş sözleşmesinin sadece yasaya aykırı olan bölümü batıl sayılacaktır. O bölümün batıl sayılması ile doğacak boşluk da, toplu iş sözleşmesine, yoksa yasaya veya geleneğe göre doldurulacaktır (Tunçomağ/Centel, 2005: 178).

Emredici hükümlere aykırı olarak yapılmış iş sözleşmesi yerine getirilmişse, yasa hükümlerine aykırı biçimde çalıştırılmış olmasına rağmen çocuk veya genç, işçi sayılacak ve işçilik haklarından yararlandırılacaktır (Tunçomağ/Centel, 2005: 178). Bu konuda YİB kararından bahsetmek yerinde olacaktır. YİBK 1958 tarihinde verdiği bir karar önemlidir. Kararda işin o işçi için yaş yada işçi için ağır olması sebebiyle sözleşme yasağına girilmesine rağmen, iş sözleşmesi yapıldıysa bu yasağına rağmen butlan sebebinin taraflardan biri ileri sürüncüye kadar sözleşmenin geçerli sayılacağına karar vermiştir. Kararda işçinin işçi sayılmasından kaynaklanan tüm haklardan ve sigortalı olma hakkından da faydalanacağı belirtilmiş, Burada iş sözleşmesinin hükümsüzlüğüne rağmen iş ilişkisinden doğan hakların göz önünde tutulması gerektiği İBK ile de kabul edilmiştir. Yargıtay'ın temel çıkış noktası çalışma yaşamında işçiyi yani zayıfı korumak olan iş hukukunun amacına uygun bir karar vermiş bulunmaktadır (Turan, 2004: 141). Çocuk gece işlerinde, tehlikeli işlerde, yer altı ve su altı işlerde kısaca kanunen çalıştırılması gereken işlerde ve çalıştırılmaması gereken yaşta kesinlikle çalıştırılmamalıdır. Aksi takdirde yapılan iş sözleşmeleri geçerli olmayacaktır.

2. İş sözleşmesinin devamı sırasındaki aykırılık

İşin düzenlenmesine ilişkin hükümlere aykırılık başlığını taşıyan 4857 sy. İş Kanununun 104. maddesi ve iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili hükümlere aykırılık başlığını taşıyan 105. maddesi gerek sözleşmenin kurulması aşamasındaki, gerekse sözleşmenin devamı sırasındaki aykırılıklara getirilen yaptırımları düzenler. Sözleşmenin devamı sırasındaki aykırılıklara getirilmiş yaptırımlardan 104. maddeye göre çocukların çalıştırılma yaşı ve çalıştırılma yasaklarını düzenleyen kanunun 71. maddesine, yer ve su altında 18 yaşını doldurmamış erkek ve yaş kaydı getirilmeden kız çocuklarının çalıştırılması yasağını düzenleyen 72. maddesine, 18 yaşını doldurmamış çocukların sanayie ait işlerde gece çalıştırılması yasağını düzenleyen kanunun 73. maddesine aykırı olarak çocuklar çalıştırıldığı zaman işveren/işveren vekiline beş yüz milyon para cezası verilecektir. 105. maddeye göre, kanunun 85. maddesinde yasaklanmış olan 16 yaşını doldurmamış çocuk işçilerin ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılması yasağına, kanunun 87. maddesinde getirilmiş bir yükümlülük olan 18 yaşından küçük işçiler için sağlık raporu alınması yükümlülüğüne aykırılık halinde işverene veya işveren vekiline bu durumdaki her bir çocuk için yüz milyon lira para cezası verilecektir²¹. Ana-babanın veya diğer kanuni temsilcilerin çocuğu yasal koşullara uygun olmayan bir çalışmaya zorlaması halinde ise velayet yadavesayet hakkının kötüye kullanılması söz konusu olacaktır. Bu durumda Cumhuriyet savcılıkları re'sen veya ihbar üzerine harekete geçecektir (Uçum, 2003: 2522).

SONUÇ; Türkiye’deki ailelerin gelirinin az ve aile içindeki çocuk sayısının ise fazla olmasından kaynaklanan yoksulluk, çocuklara gerekli eğitimin verilemeyip bunların oldukça düşük ücretlerle çalışmalarına göz yummayı beraberinde getirmektedir. Ayrıca devlet olanaklarının kısıtlı olması ve asgari çalışma yaşına erişilmesinden önce zorunlu temel öğrenim süresinin sona ermesi de, çocukların ülkemizde erken yaşta çalışmalarına neden olmaktadır. Bu bağlamda Çocuk Hakları Sözleşmesinin Kabulü ülkemiz açısından ileri bir adımdır. Ancak söz konusu sözleşmenin iç hukuka aktarılması, olsa olsa çalışan çocukların haklarının hukuk platformunda pekiştirilmesine hizmet edebilecektir. Çünkü gerek asgari çalışma yaşına ve gerekse çocuk çalıştırma koşullarına ilişkin ulusal mevzuat oldukça yeterli düzeydedir.

Bununla birlikte Türk pozitif hukukunda çalışma şartları bakımından çocuklarla ilgili önemli eksiklikler de vardır. Bunların başlıcaları çalışma süreleri, yıllık izin süreleri, dinlenme hakkındaki düzenlemelerin yetersiz olmasıdır. Bu koşullar bakımından çocukları yetişkinlerle aynı hükümlere bağlı tutmak BM Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin 32. maddesi ile Anayasa’nın 50. maddesine aykırıdır. Sadece ülkemizde değil dünyanın bir çok yerinde çocuk emeğinin sömürüsü en önemli sosyal problemlerden biridir. Asıl olan, çocuğu, çocukluk döneminin tamamı süresince çalışma yaşamının dışında tutmaktır. Ancak çeşitli sosyal ve ekonomik nedenler yüzünden bu hedefe yakın zamanda ulaşılması mümkün gözükmemektedir. Bununla birlikte bu hedeften sapmadan çalışma yaşının altındaki çocukların istihdama sokulmamasını ve çalışma yaşamına girmiş çocukların da çalışma koşullarında azami korunmasını sağlayacak önlemleri almak çok önemli bir görevdir. Bu önlemleri sadece yasalarla getirmek yeterli değildir. Bu konuda toplumun tüm kesimlerinin sosyal sorumluluğu vardır. Herkesin, geleceğimiz olan çocukları korumak gibi bir sosyal yükümlülüğü vardır.

Bu Makale Kırklareli Üniversitesi’nce yayınlanan “Electronic Journal of Vocational Colleges” (Mayıs 2011) adlı dergiden alınmıştır.

KAYNAKÇA

- 1 Öğretim Görevlisi, Kırklareli Üniversitesi, Lüleburgaz MYO, ozge_tuce@hotmail.com
- 2 Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilmiştir. 27 Ocak 1995 tarihli ve 22184 sayılı Resmî gazetedeki yayınlanmıştır.
- 3 Avrupa Konseyi tarafından Strazburg toplantısında 25.01.1996 tarihinde kabul edilmiştir. Türkiye tarafından 9 Haziran 1999 tarihinde imzalanmış ve 18/01/2001 tarihli ve 4620 sayılı Kanun’la onaylanması uygun bulunmuştur.
- 4 Uluslararası Çalışma Örgütü’nün 1973 yılında Cenevre’de yapılan 58. oturumunda kabul edilen ve Türkiye tarafından 23/1/1998 tarihli ve 4334 sayılı Kanun’la onaylanması uygun bulunan “İstihdama Kabulde Asgari Yaşa İlişkin 138 sayılı Sözleşme”nin onaylanması Bakanlar Kurulu’nca 25/5/1998 tarihinde kararlaştırılmıştır.
- 5 Kötü Şartlardaki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Önlemler Sözleşmesi’nin onaylanması, 31/05/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanun’un 32. maddesine göre, Bakanlar Kurulu’nca 18/05/201 tarihinde kararlaştırılmıştır. Bkz., CENTEL, T., ILO Sözleşmeleri, İstanbul 2000, s.631-639.
- 6 Mahkeme kararı ile ergin kılınma için kanunun aradığı şartlar; 15 yaşın tamamlanması, küçüğün bu hususta arzusunun bulunması ve kanuni temsilcisinin onayı, mahkemenin vereceği bu kararın küçüğün menfaatine olması. Söz konusu bu şartlar gerçekleştiğinde kişinin işlerini yönetebilmesi, işlerinin başına geçebilmesi vs. sebeplerle mahkeme kararı ile ergin kılınabilecektir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz., OĞUZMAN, K/SELİÇİ, Ö/OKTAY, S., Kişiler Hukuku, İstanbul 2002, s. 49.vd.
- 7 Bkz., yukarıda bahsedilenler ve daha fazlası için BAKIRCI, K., Çocuk İşçiler Dünü-Bugünü-Yarını, İstanbul Barosu Yayınları 2006, s. 11-12.; 182 sayılı UÇÖ sözleşmesi çocukların fuhuş ve pornografi üretiminde veya pornografik gösterilerde, uyuşturucu üretimi ve trafiği gibi yasadışı ve ahlakdışı faaliyetlerde kullanılmasını da “çalışma” kavramına dahil etmiştir ve bu tür faaliyetleri en kötü çocuk çalışması biçimleri kapsamında saymıştır. Ancak 18 yaşında küçüklere bu gibi yasadışı faaliyetlerde kullanılmalarının “çalışma” olarak kabul edilmesi çocukların bu tür faaliyetlerine meşruluk kazandırılmasına yol açabileceği için son derece tehlike arz etmektedir. Çünkü “çalışma” olarak kabul edilen faaliyet yasadışı olduğu için geçersiz bile olsa bir iş sözleşmesinin varlığı ve çalışma karşılığında ücret talebi gündeme gelebilecektir. Tayland gibi çocukların fuhuş sektöründe yoğun olarak sömürdükleri ülkelerde, engellenemediği için çocuk fuhuşu ve pornografinin yasalaştırılması tartışılmaya başlanmıştır ki bu da asla kabul edilemez bir yaklaşımdır. Çocuklar bu tür faaliyetlerde sömürü konusu oldukları için mağdurdur ve bu mağduriyetlerinin “çalışma” olarak adlandırılması doğru değildir. Bkz., aynı yazar, s.13-14
- 8 Yönetmeliğe göre, genç işçi, “ 15 yaşını tamamlamış ancak 18 yaşını tamamlamamış kişiyi”, çocuk işçi, “14 yaşını bitirmiş, 15 yaşını doldurmamış ve ilköğretimini tamamlamış kişi”yi ifade eder.
- 9 Y. 9HD E. 1992/3403, K.1992/10973, T. 08/10/1992, (www.kazanci.com.); Yine Yargıtay daha eski tarihli bir kararında da, “işverence yapılan iş, birden çok sayıda işçinin ortaklaşa çalışmasını gerektiren türden olup da, bu iş başkaca işçi çalıştırılmaksızın, çırak olarak nitelendirilen kişilerin çalışmasıyla yürütülebiliyor ve giderek ufak menfaatler karşılığında işverenin kişisel işleri gördürülüyorsa, çıraklık ilişkisinden söz edilemez”, şeklindeki, 10. HD. E.1975/321, K. 1975/982 20/02/1975 T. Kararı için bkz. www.kazanci.com.
- 10 YHGK E.2003/21-464, K.2003/444, 02/07/2003 T. www.kazanci.com.; Aynı yönde bir başka kararı da çıraklık sözleşmesi ile çırak olarak çalışmayı “ mesleki bilgi ve görgünün artırılması için bir kuruluşta eğitime tabi tutulmaktır” şeklindeki kararı için bkz., 21. Hd. E. 2002/1228, K.2002/4664, T. 20/05/2002 (www.kazanci.com)
- 11 NARMANLIOĞLU, Ü., İş Hukukunda Çocukların Korunması, Seyfullah Edis’e Armağan, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, İzmir 2000, s.670-671.; Çocuk işgücüne yönelme nedenleri: -Ailesinin çocuğun ekonomik katkısına gereksinme duyması (%34.7), -Meslek edinmek istemesi (%22), - Okumaktan hoşlanmaması 8%20.5), - Yalnızlık duyması ve arkadaşlarına özenmesi (%9.4), - Boş gezmek istemeyip daha

çok cep harçlığı edinmek istemesi (%11.6), - Diğer nedenler (%11.7). Çocukların okulu sürdürmeme nedenleri içinde ise, - Kendisinin isteksizliği (%27.9), - Ailesinin onun ekonomik katkısına ihtiyacı olması (%24), - Başarısızlığı yüzünden okuyamayacağına karar vermesi (%7.2), -yakında okul bulunmaması (%7), - Ailesinin kız çocuğu olduğu için okutmak istememesi (%2.2), - bir üst okul konulan giriş sınavını kazanamamış olması (%1.6), -Diğer nedenler (%3.9). Söz konusu araştırma için bkz., CENTEL, (Kobilerde Çalışan), s. 660-661.

12 Bkz., CENTEL, T., Sekiz Yıllık Temel Eğitim ve Asgari Çalışma Yaşı, Turhan Esener'e Armağan, İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Türk Milli Komitesi, Ankara 2000, s.293.; Genel nitelik taşıyan Umumi Hıfzıssıha Kanunu "oniki yaşında n aşağı bütün çocukların fabrika ve imalathane gibi her türlü sanat müesseseleriyle maden işletmelerinde işçi ve çırak olarak çalıştırılmalarını yasak"lamaktadır. İş Kanununun 71. maddesi çalışma yaşı ile ilgili olarak 14 yaşın ikmal kuralını getirmişse de, İş Kanununun kapsamı dışında kalan işlerde ve yerlerde genel hüküm niteliğinde olan ve halen yürürlükte olan Umumi Hıfzıssıha Kanununun belirlediği asgari çalışma yaşı olan -oniki yaş-gözönüne alınacaktır. Bu konuda bkz., NARMANLIOĞLU, s. 675-676.; Kanaatimizce, Umumi Hıfzıssıha K. yapıldığı döneme göre koruyucu hükümler taşısa da, 12 yaş sınırı bir an önce ASŞ ve ILO 138 sy Sözleşmeler dikkate alınarak 4857 sy. İş K md. 71 ile uyumlu hale getirilmelidir.; Bununla beraber, 173. maddeyle getirilmiş olan bu asgari çalışma yaşı, sadece sanayi ve maden işleri açısından değil, büyük işler açısından uygulanması gerekli bir esas olarak anlaşılmalıdır. Bu konuda bkz., TUNÇOMAĞ, s. 309.;Bu oniki yaş sınırı, deniz işlerinde trimci ve ateşçiler için 18, diğerleri için 15 yaşa yükseltilmiştir. Eğlence işlerinde ise yirmi bir yaşa yükselmektedir. Bu konuda bkz., Tunçomağ/Centel, s.177.; Yine bkz., CENTEL, (Çalışan Çocuk), s.188-190., CENTEL, (Sekiz Yıllık Eğitim), s.294-295.

13 TUNÇOMAĞ./CENTEL., s.177.; kanun koyucunun amacı örneklendirme olup, yasak açısından işin türü değil, yeraltında veya su altında yapılmasıdır Bkz., CENTEL, T., Çocuklar ile Gençlerin İş Güvenliği, Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul 1982, s. 149.;151 sayılı Ereğli Havzai Fahmiesi maden Amelesinin Hukukuna Müteallik Kanun ise sadece "maden ocakları dahilinde" onsekiz yaşından küçüklerin çalıştırılmasını yasaklamaktadır. Burada işin türü önem ihtiva etmektedir. Ancak bu kanunun yerel kapsamının sınırlı olduğu unutulmamalıdır. Bu konuda bkz., NARMANLIOĞLU, s. 677. dpn:24.; Bu kanun sadece Ereğli ve Zonguldak bölgesinde ve sırf maden ocaklarında uygulanmak için çıkarılmıştır. Günümüzde ülke genelinde uygulanacak bir İş Kanunu olması ve bu kanunda yer altı maden işlerine ilişkin bir istisna olmaması sebebiyle 151 sy. Kanun artık uygulama alanı bulamayacağı yönünde bkz., TURAN, E. B., s.109.

14 Ancak İş Kanunu md. 73 de sanayi dışındaki işlerde çalışan küçük işçilerin gece döneminde çalıştırılıp çalıştırılmayacağı yönünde bir hüküm getirilmemiştir. Ancak Umumi H.K da "oniki yaş ile onaltı yaş arasında bulunan çocukların saat yirmiden sonra gece çalıştırılmaları memnurdur" hükmüne yer verilmiştir. Buna göre iş kanununa tabi olarak çalışmayan oniki-onaltı yaşları arasındaki işçilerin, gerek sanayide gerekse sanayi haricindeki bir işte çalıştırılmaları yasaklanmıştır. Bu konuda bkz., TUNÇOMAĞ/CENTEL, s.177.; NARMANLIOĞLU, s.680.

15 TURAN, s. 112-113.; Ayrıca, BK md. 330 da ki düzenleme gereği, "çırağa kaideten, ne geceleri, ne de Pazar günleri iş verilemez" bkz., BK. md.330.

16 Bkz., İş Kanunu md. 85., söz konusu yönetmelik 16/06/2004 tarihinde RG e yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

17 RG 12/2/1972 tarihli yönetmelik.

18 Y. 9. HD., E.2001/17321, K. 2002/2667, 12/02/2002T. Kararı için bkz., YKD, Temmuz 2003, C:29, S:7, s. 1058 vd.

19 RG, 04/04/1973

20 Sınırlı ehliyetsiz çocuk kendisini iş sözleşmesinin karşı tarafı işverene tam ehliyetli gibi göstermiş ve sözleşmenin karşı tarafı da bir kusuru olmaksızın yanılarak sözleşmeyi yapmışsa, medeni hukuk ve borçlar hukukunun ehliyete ve sözleşmelere ilişkin kurallarından yola çıkarak karşı tarafın kanuni temsilcisinin onay verip vermediğini hemen öğrenmek, karşı tarafa bir süre vermeden iş sözleşmesindeki eksikliğin giderilip giderilmeyeceğini bilmek hakkına sahip olmalıdır. Bu konuda bkz., OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY, s.72.

21 Söz konusu bu idari para cezası yaptırımlarını uygulama yetkisi ihlalin yapıldığı yerdeki Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürlüğüne aittir. Her ihlil ayrı bir para cezasını gerektirmez. Bu Para cezasının miktarları 1 Ocak 2004 tarihine kadar geçerlidir. Bu miktarlar 1 Ocak 2004 tarihi itibarıyla tüm diğer idari para cezalarında olduğu gibi TCK Ek 2. maddesi ve VUK mükerrer 298. maddesi uyarınca Maliye Bakanlığı tarafından saptanacak "2003 yılı yeniden değerlendirme oranı" na göre arttırılacaktır. Bu konuda bkz UÇUM, s.2522.; CENTEL, Sekiz Yıllık Eğitim, s.300.

BAKIRCI, Kadriye (2006): Çocuk İşçilerin Dünü-Bugünü-Yarını, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul, s.11-22.

CANIKLIOĞLU, Suat (2002): Türk İş Hukukunda Normal Fazla Çalışma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

CENTEL, Tankut (1982): Çocuklar İle Gençlerin İş Güvenliği, Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul.

CENTEL, Tankut (2004): Türkiye'nin Onayladığı ILO Sözleşmeleri, Mes Yayınları, İstanbul, s. 630-639. (ILO)

CENTEL, Tankut (1997): Çocuk Hakları Sözleşmesi, Çalışan Çocuklar ve Türkiye, Kemal OĞUZMAN'a Armağan, İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Türk Milli Komitesi, Ankara, s.181-192. (Çalışan Çocuklar)

CENTEL, Tankut (2000): Kobilerde Çalışan Çocukların Çalışma Koşullarının İyileştirilmesi, Seyfullah EDİS'e

Armağan, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, İzmir, s.659-667. (Kobilerde Çalışan).

CENTEL, Tankut (2000): Sekiz Yıllık Temel Eğitim ve Asgari Çalışma Yaşı, Turhan ESENER'e Armağan, İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Türk Milli Komitesi, Ankara, s. 293-303. (Sekiz Yıllık).

ÇELİK, Nuri (2004): İş Hukuku Dersleri, İstanbul.

DEMİR, Fevzi (2006): Sorularla Bireysel İş Hukuku, Türkiye Barolar Birliği, Ankara.

İNAN, Ali Naim (1996): Çocuk Hukuku Bakımından Korunma Kararı, Koruma ve Emniyet Tedbiri Kavramları, Şakir

BERKİ'ye Armağan, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:5, S:1-2, Konya.

KURUCU, Oğuz (1987): İş Süreleri, Dinlenmeler, Fazla Çalışma, Ankara.

NARMANLIOĞLU, Ünal, (2000): İş Hukukunda Çocukların Korunması, Seyfullah EDİS'e Armağan, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, İzmir, s.669-681. OĞUZMAN, M. Kemal/SELİÇİ, Özer/OKTAY, Saibe, (2002): Kişiler Hukuku, İstanbul. 21

TUNÇOMAĞ, Kenan (1981): İş Hukuku Genel Kavramlar Hizmet Sözleşmesi, C:1, İstanbul.

TUNÇOMAĞ, Kenan/CENTEL, Tankut (2005): İş Hukukunun Esasları, İstanbul.

TURAN, Emine Berrin (2004): İş Hukukunda Çocuk İşçi Çalıştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul

UÇUM, Mehmet, (2003): Çalışma Yaşamında Çocuk Hakları, Legal Hukuk Dergisi, Y:1, C:1, Ekim, s. 2518-2525.

UŞAN, Fatih (2006): Çocuk İşçilerin Dünü-Bugünü-Yarını, İstanbul Barosu Yayınları, s.40-60.

www.kazanci.com (Kazancı Çiğhat Bankası) Yargıtay Kararları Dergisi.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR İL MÜDÜRLÜĞÜ'MÜZÜ TANIYALIM

Çocukların kıymetini bilen, onlara önem veren milletler, iyi bir neslin yetişmesi için çalışırlar. İyi nesil yetiştiren milletler dünyada söz sahibi olurlar ve geleceğe ümitle bakarlar. Giresun Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ve İl Müdürlüğüne bağlı kuruluşlar olarak bu amaç ve hedefler doğrultusunda çocuk odaklı pek çok hizmet verilmektedir.

Giresun Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Koruyucu Aile Birimi, Evlat Edinme Birimi, Korunmaya Muhtaç Çocuk Birimi, Sosyal ve Ekonomik Destek Birimi gibi birimlerin yanında Çocuk Evleri Sitesi ve Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi; 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu başta olmak üzere, Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu Ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmelik ve Sosyal ve Ekonomik Destek Yönetmeliği, Özel Kreş ve Gündüz Bakımevleri ile Özel Çocuk Kulüplerinin Kuruluş ve İşleyiş Esasları Hakkında Yönetmelik, Korunmaya Muhtaç Çocukların İş ve Meslek Sahibi Olabilmeleri İçin İşyerlerinde Çalıştırılma Esaslarına İlişkin Yönetmelik, Koruyucu Aile ve Evlat Edinme Yönetmelikleri gibi birçok yasal düzenlemeyi dayanak alarak danışmanlık, bakım, barınma, sağlık ve eğitim tedbirleri almakta ve uygulanmaktadır.

Yine İl Çocuk Koordinasyon Birimi vasıtasıyla diğer kurum ve kuruluşlarla bir araya gelerek işbirlikçi yaklaşımlarla her bir vaka için koruyucu, önleyici ve destekleyici tedbirler almak, sosyal riskleri önleyici çalışmalar üretmek, uygulamak ve izlemek amacıyla çalışmalarını sürdürmektedir.

Giresun Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü Danışmanlık, bakım, eğitim, sağlık, barınma gibi çeşitli tedbirlerle çocukların eğitim, gelişim ve korunmalarına hizmet etmektedir.

Danışmanlık tedbirleri, çocuğun bakımından sorumlu kimselere çocuk yetiştirme konusunda; çocuklara da eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunların çözümünde yol göstermeye yönelik rehberlik hizmetidir. Danışmanlık tedbirleri çocuğun ailesi yanında korunmasını sağlamak veya çocuk hakkında verilen tedbir kararlarının uygulanması sırasında onu desteklemek ya da uygulanması muhtemel tedbirler hakkında bilgilendirmek amacıyla uygulanır.

Bakım Tedbirleri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi hâlinde, çocuğun resmî veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesi hizmetidir. Giresun Çocuk Evleri Sitesinde, 0-18 yaş ve üzerindeki korunmaya muhtaç çocukların korunması, bakımı, bir iş veya meslek sahibi olmalarının sağlanması ve topluma yararlı kişiler olarak yetiştirilmeleri amacıyla hizmet verilmektedir. Çocuk Koruma İlk Müdahale ve Değerlendirme Birimi vasıtasıyla korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocuklar hakkında mahkeme kararı alınıncaya veya uygun hizmet modeli belirleninceye kadar barınma ve temel gelişimlerinin karşılanmaktadır.

Barınma Tedbirleri, barınma yeri olmayan çocuklu kimselere veya hayatı tehlikede olan hamile kadınlara uygun barınma yeri sağlamaya yönelik bir hizmet modelidir. Kadın konukevinde şiddet mağdurları ve beraberindeki çocuklara yönelik; barınma, psikososyal destek, harçlık, hukuki destek, yönlendirme ve rehberlik, kreş desteği ve istihdam desteği gibi hizmetler sunulmaktadır.

Eğitim tedbirleri, çocuğun bir eğitim kurumuna gündüzlü veya yatılı olarak devamına; iş ve meslek edinmesi amacıyla bir meslek veya sanat edinme kursuna gitmesine veya meslek sahibi bir ustanın yanına yahut kamuya ya da özel sektöre ait işyerlerine yerleştirilmesine yönelik hizmetler Milli Eğitim müdürlüğü ile birlikte sunulmaktadır.

Sağlık tedbirleri, çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve tedavisi için gerekli geçici veya sürekli tıbbî bakım ve rehabilitasyonuna, bağımlılık yapan maddeleri kullananların tedavilerinin yapılmasını sağlayan hizmet modelidir. Bu hizmet Sağlık Müdürlüğü ile ortak yapılmaktadır.

Giresun Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'ne bağlı Giresun Sosyal Hizmet Merkezi ve Tirebolu Sosyal Hizmet Merkezi, ailelere sosyal ve ekonomik destek hizmeti sağlamaktadır. Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmeti, yoksulluk içinde olan, temel ihtiyaçlarını karşılayamayan, yaşamlarını en düşük seviyede dahi sürdürmekte güçlük çeken kişi ve ailelere, çocuklarını yanında bakımına imkan sağlanması amacıyla kaynakların yeterliliği ölçüsünde yapılan ekonomik destek hizmetinin yanında ailelere yapılacak psikososyal destek hizmeti olan sosyal hizmet desteğini kapsamaktadır.

Bu yardımlardan;

- Haklarında bakım tedbiri kararı verilerek sosyal hizmet kuruluşlarında bakılan ve desteklendikleri takdirde ailesi veya yakınları yanına verilebilecek çocuklar,
- Ekonomik yoksunluk nedeniyle desteklenmedikleri takdirde korunmaya muhtaç duruma düşecek olanlardan haklarında bakım tedbiri kararı alınmaksızın sosyal ve ekonomik destek hizmetinden yararlandırılarak ailesi veya yakınları tarafından bakılabilecek çocuklar,
- Bakım tedbir kararlı iken yaş sınırlarını tamamlamaları nedeniyle sosyal hizmet kuruluşlarından veya koruyucu aile yanından ayrılanlardan iş ve meslek edinme kursuna veya eğitimlerine devam eden veya bir iş ve meslek sahibi olamayıp desteklenmedikleri takdirde muhtaç duruma düşecek gençler,
- Olağanüstü bir felaket, tabii afet, hastalık veya kaza geçirerek belirli bir süre kendisinin ve geçindirmekle yükümlü bulunduğu aile fertlerinin temel ihtiyaçlarını karşılayamayacak durumda olanlar,
- Hayati tehlike arz eden ve ameliyat gerektiren durumlarla karşılaşan veya vefat eden kişilerin çocukları Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmetinden yararlandırılabilir.

Giresun Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'ne bağlı Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi Müdürlüğü bünyesindeki çocuk evlerinde beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olduğu gerekçesiyle, maddi destek ile aile yanında bakımı mümkün olmayan, koruyucu aile veya evlat edinme hizmet modellerinden yararlandırılmayan 0-18 yaş grubu kız ve erkek çocukların bakım, beslenme ve güvenlik gibi temel ihtiyaçlarının yanı sıra sosyal ve kültürel ihtiyaçları karşılanmaktadır. Giresun Merkez ilçesinde on çocuk evi ile hizmet verilmektedir.

Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü bünyesinde Evlat Edinme Birimi mevzuatlara uygun olarak ailesi olmayan veya ailesinin yanına dönmesi uygun görülmeyen çocukların yetişkin gönüllü bireyler tarafından evlat edinilmesine hizmet etmektedir. Koruyucu Aile Birimi ise çeşitli nedenlerle öz ailesi yanında bakımları bir süre için sağlanamayan çocukların, kısa veya uzun dönemler içerisinde, ücretli veya gönüllü olarak eğitim, bakım ve yetiştirilme sorumluluğunu devlet ile paylaşılması suretiyle ve koruyucu ailelerle birlikte hizmet vermektedir.

Giresun Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ve bünyesindeki kuruluşlar verdikleri bu hizmetler dışında çocukların sosyal ve kültürel yönlerini geliştirmek için birçok etkinlik ve proje faaliyetlerinde bulunmaktadır.

- Giresun Çocuk Yuvası ve Kız Yetiştirme Yurdu ve çocuk evlerinde bakım ve korunma altında bulunan 15 çocuk sporcu "Giresun SHÇEK Spor Kulübü" adıyla 07-08 Eylül 2013 tarihlerinde Zonguldak'ta Gençlik ve Spor Bakanlığı Türkiye Judo Federasyonu'nun düzenlediği Karadeniz Judo Turnuvası'na minikler kategorisinde ilimizi başarı ile temsil etmiş olup 1 Altın, 3 Gümüş, 4 Bronz madalya kazandılar.

- Ben Kare projesi, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından, Sosyal Hizmet Meslekte Birlik Derneği (SHMBİRDER) ve Hayat Sende Gençlik Akademisi Derneği ile birlikte hazırlanan ve Gençlik ve Spor Bakanlığı 2014 yılı Gençlik Projeleri Destek Programı kapsamında desteklenerek yürütüldü. Farklı illerden 70 çocuğun katıldığı projede katılımcılara, illerde bulunan fotoğraf derneklerinde yer alan eğitimci tarafından fotoğraf eğitimleri verildi ve geziler düzenlendi.

- Giresun ilinde korunma ve bakım altında bulunan 10 gence Giresun Fotoğraf Sanatı Derneğinde (GİFOD) bulunan Fotoğraf eğitimci tarafından uygulamalı fotoğraf eğitimleri verildi. Tokat ve Kastamonu'da çekimler yapıldı. Çekilen fotoğraflar sergilendi.

tanıtım

- Koruyucu ailelere iftar yemeği düzenlendi. Giresun Uygulama Otelinde düzenlenen iftar programına 40 koruyucu aile çocuklarıyla birlikte katıldı.
- Giresun'da görev yapan öğretmenlere ve diğer katılımcılara Vahit Sütlaş Sahnesi'nde "Çocuk İhmal ve İstismarı" konusunda eğitim verildi. İhmal ve istismarın neler oldukları, istismar türleri, ihmal ve istismara yol açabilecek etmenlerin neler olduğuyula, iletişim yöntemlerinden, çocuk ihmal ve istismarının nerelere bildirileceğinden bahsedildi. Eğitim programı sonunda programa katılım sağlayan öğretmenlere ve diğer katılımcılara katılımcı belgesi verildi.
- 20-21-22 Ekim 2015 tarihlerinde Giresun İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nce Atatürk Meydanında düzenlenen Giresun Öğrenme Şenliği'nin son günü olan 22 Ekim'de Koruyucu Ailelerle İlgili Bilgilendirme standı açıldı. Giresun Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü tarafından açılan standta verdiğimiz hizmetlerimizden birisi olan Koruyucu Aile hizmetinin amaçları, kişi ya da ailelerin nasıl Koruyucu Aile olabilecekleri konusunda bilgilendirme yapılarak Koruyucu Aile hizmetini tanıtıcı broşürler dağıtıldı.
- Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi Müdürlüğü'ndeki çocukların oyunculuğunu üstlendiği ve Giresun Belediyesi Şehir Tiyatrosu'nun da iş birliğiyle hazırlanan Nazım Hikmet'in "Sevdalı Bulut" gölge oyunu uyarlaması ile Vahit Sütlaş Sahnesinde sergilendi.
- İlimiz bünyesindeki okullardan ve kreşlerden katılım sağlayan çocuklar 16 Kasım 2015 tarihinde kendi hakları için kortej yürüyüşünde bulundular. İl Müdürlüğü tarafından Atatürk Meydanı'nda açılan standlar gezildi.
- Giresun Çocuk Hakları İl Komite üyeleri Mithatpaşa Ortaokulunda çocuk hakları ile ilgili eğitim verdi. Daha önce İl Koordinatörü Çocuk Gelişimci Elif Hayriye BOŞLUK tarafından eğitim verilen çocuklar öğrendiklerini eğitim gördükleri okuldaki arkadaşlarıyla paylaştılar. Mithatpaşa Ortaokulu'nun konferans salonunda verilen eğitimde çocuklara çeşitli etkinlikler yaptırıldı.
- Aile haftası dolayısıyla bir koruyucu ailelere ziyarette bulunuldu.
- Çocuk haklarının tanıtımı ve toplumsal düzeyde farkındalık yaratmak amacıyla Ordu ve Giresun İl Müdürlüklerince Çocuk Hakları Tanıtım Şöleni düzenlendi. Giresun Üniversitesi Rektörlük Konferans Salonunda gerçekleştirilen konferansa Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Öğretim Üyesi Oya Sevan Orak, Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof.Dr. Ayşe Yalın ve Ankara Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof.Dr. Emine Akyüz katılarak eğitim verdi.

- 4 Ocak 2016 Pazartesi günü Giresun 19 Eylül Spor Salonu'nda oynanan Yeşil Giresun Belediyespor-Fenerbahçe maçında ve 10 Ocak 2016 Pazar günü Giresun Atatürk Stadyumunda oynanan Giresunspor-Fenerbahçe maçında pankart açıldı. Açılan pankartta "Sessiz Çıgıllıklarımıza Kulak Verin,Çocuk İstismarını Önleyin." sloganıyla Çocuk İstismarı konusunda farkındalık oluşturulmak istendi.
- Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi Müdürlüğü ile Giresun Belediye Şehir Tiyatrosunun hazırlamış olduğu "Düşler Atölyesi" projesi kapsamında çocuk evlerinde bakım ve koruma altında bulunan çocuklarımıza drama ve tiyatro eğitimi verildi. 2016 haziran ayında "Masallar Küstü" adlı çocuk oyunu gösterime sunuldu. Oyunun ilk turne programını 31 Ağustos 2016 tarihinde Sinop ili Halk Eğitim Merkezi Salonunda gerçekleştirildi.
- Progıda Tarım Ürünleri San. Ve Tic. A.Ş. ile birlikte "Çikolatamı Bensiz Yap- Çocuk İşçiliğine Hayır" Projesinde çocuk işçiliğinin önlenmesi ve bu konuda bilinç oluşturulması amacıyla eğitimler verildi. Eğitimlerde "Madde Bağımlılığında Korunma, Hijyen ve Bulaşıcı Hastalıklardan Korunma, Çocuklarla İletişim" konularında ailelere yol gösterildi.
- 11 Ekim Dünya Kız Çocukları Günü Kutlandı. Programda; Giresun Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi Müdürlüğü ve Giresun Belediyesi Şehir Tiyatrosunun ortaklaşa hazırladığı 'Masallar Küstü' tiyatro oyunu ve Giresun Çocuk Hakları İl Komitesinin 'Biz de Varız' isimli drama çalışması sergilendi.

- "Güvenli Okul Güvenli Gelecek" isimli proje kapsamında Sosyal Hizmet Merkezinde görev yapan Sosyal Çalışmacı Tuba BEKTAŞ "Aile İçi Şiddet" konusunda, Sosyolog Merve BEŞİKCİ "Aile İçi İletişim" konusunda Okul Polislerine eğitim verdiler. Verilen eğitimde aile içi iletişim, iletişim engelleri, eşler arasında yaşanan sorunlar, anne baba çocuk iletişimini kolaylaştıran etmenler ve şiddetten bahsedildi.
- 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü "Haklarını Bil Dünyayı Değiştir" projesinin programı Ülper Şehit Ümit Kılıç Yatılı Bölge İlköğretim Okulu'nda yapıldı. Programda Kurumların açmış olduğu stantların gezilmesinin ardından çocuklara sinema etkinliği düzenlendi.
- "Cinsel İstismar Vakalarına Yaklaşım Metotları ve Adli Süreçler" Konulu Eğitim Verildi.
- Giresun Öğrenme Şenliği programında açılan stantta kadına şiddet, öfke kontrolü, Çocuk Hakları, Koruyucu Aile Hizmetleri gibi konularda broşürler dağıtılarak halka bilgilendirmeler yapıldı.

ÇEKİN ELLERİNİZİ ÇOCUKLARIN ÜZERİNDEN

Stj. Av. Osman Kaan KURT
Giresun Barosu

Çocuk istismarı, “erişkin bireylerin çocuğun fiziksel, gelişimsel ve psikososyal açıdan iyi olma hâlini olumsuz yönde etkileyen tutum ve davranışlar bütününe denir.” Tanım bu olmakla birlikte çocuk istismarı denilince ilk ve tek akla gelen çocuğun cinsel istismarı olmaktadır. Bu anlayış, çocuğun fiziksel, duygusal ve psikososyal istismarını göz ardı ederek çocuğun gelişimini olumsuz etkilemektedir; bu ise gelecekte potansiyel suçluları meydana getirmektedir. Bu yüzden çocuğun cinsel istismarıyla mücadele etmek gerektiği kadar fiziksel, duygusal, psikososyal ve ekonomik ve her türlü istismarıyla mücadele etmek gerekmektedir. Hâl böyleyken bu bilinci mevcut ve aday ebeveynlere benimsetmek devletin ulusal ve uluslararası mevzuat gereği aslı görevlerinin başına yer almaktadır. Nitekim yaklaşık bir asır önce çocuğun istismarıyla sistematik mücadelenin yapı taşını Milletler Cemiyeti tarafından 26 Eylül 1924’de kabul edilen “Çocuk Hakları Cenevre Bildirgesi” oluşturmuştur.

Ülkemiz de bu mücadelede yer almış ve Çocuk Hakları Sözleşmesi’ni 14 Şubat 1990 tarihinde imzalamış ve 27 Ocak 1995 tarihinde Resmî Gazetede yayınlamıştır. Kezâ çocuğun üstün yararı ilkesi ereğinde 5395 s. Çocuk Koruma Kanunu’nuda yürürlüğe koymuştur.

Buna karşılık hukukî gerçeklikte çocuğun istismarıyla mücadele ediliyor gibi gözükse de fiili gerçeklikte gözükmenin tam tersinin söz konusu olduğu rahatlıkla söyleyebiliriz; zira Alucra’daki yaşanan istismar vakası, toplumda infiale neden olan Ensar Vakfı’nda yaşanan insanlık ayıbı, küçük Yağmur’un daha fazla dayanamayan yüreği ve birçoğları, belki şu an bile gizli kalanlar... Bu olayların asıl sorgulanması gereken yanı ise istismar vakalarının büyük bir bölümünün gizli kalmasıdır.

Nitekim Adalet Bakanlığı’nın 2015 yılını baz alarak coğrafik bölgelere ayırarak hazırlamış olduğu “Çocuğun Cinsel İstismar, Suç ve Karar Sayıları” başlıklı çalışmasına bakıldığında Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ndeki vaka sayısının, diğer bölgelerden —Marmara vs.- daha düşük olması farkın son derece yüksek olması sebebiyle Doğu’daki vakaların adli mercilere yansıtılmadığı, gizli tutulduğu sonucuna ulaşılabacaktır.

Ve henüz bir mahkûmiyet kararı olmadığından masumiyet karinesini ihlâl etmeden değinilmesi gereken bir olay:

Giresun’un Alucra ilçesinde Erkek Yatılı Hafızlık Kuran Kursu’nda yardımcı öğretici olarak çalışan H.İ.U. cinsel istismara uğradığını iddia eden bazı çocukların velilerinin şikâyetleri sonrasında yapılan araştırmaların ardından geçen 29 Ağustos’ta gözaltına alınmıştı. Bu olayın ortaya çıkmasında çocukların ifadelerine itibar eden başta anne, babaları ve tabii ki kolluk personelinin duyarlılığını göz ardı etmemek gerekmektedir. Ebeveynler, kuran kursu gibi normal şartlar altında bir eğitmenen asla beklenilmeyecek bir fiilden dolayı çocukların kolay kolay yalan söylemeyeceğini düşünerek olaya şüpheyle yaklaşmış adli makamları harekete geçirmişlerdir.

Bu tip iddialarla karşı karşıya gelen ebeveynlerin çocukları kendini ifade edebilecek yaştaysa ve bir iddiada bulunuyorsa çocuklarını ciddiye alması gerekmektedir. Çocuklar bu konularda nadiren yalan söylerler.

Bununla birlikte kendini ifade edebilecek yaşta olsa bile yaşadığı korku ve sairden dolayı özgüvenini yitirip yaşadığı olayı sözlü olarak ifade edemeyen çocuklar da bulunmaktadır. Bu tip durumlarda çocuğun hâl ve davranışlarından duygu durumuna kadar iyi bir gözlem yapmalı ve arkadaşça sorunlarını teşhis etme yoluna gidip gerçeği öğrenmek ve derhal adli makamlara bilgi vermek gerekmektedir.

Çocukların Cinsel İstismarı Suç ve Karar Sayıları, BOLGE-İL (2015)

Bölge	İller	Açılan Davadaki Suç Sayısı		Çıkan Davadaki Suç Sayısı		Mahkûmiyet		Beraat		Yetkisizlik, Görevsizlik, Birleştirme		Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması		Diğer Kararlar		Toplam Karar
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Marmara	İstanbul	2 582	15,2	2 883	15,3	2 181	56,8	608	15,8	496	12,9	137	3,6	421	11,0	3 843
	Bursa	727	4,3	787	4,2	585	55,0	239	22,5	86	8,1	27	2,5	127	11,9	1 064
	Kocaeli	434	2,6	437	2,3	312	54,2	89	15,5	79	13,7	18	3,1	78	13,5	576
	Diğer İller	1 600	9,4	1 548	8,2	1 092	53,7	360	17,7	349	17,2	36	1,8	196	9,6	2 033
	Toplam	5 343	31,5	5 655	30,0	4 170	55,5	1 296	17,2	1 010	13,4	218	2,9	822	10,9	7 516
Ege	İzmir	946	5,6	1 158	6,2	911	57,9	308	19,6	159	10,1	45	2,9	151	9,6	1 574
	Aydın	363	2,1	376	2,0	299	59,1	95	18,8	39	7,7	11	2,2	62	12,3	506
	Manisa	326	1,9	385	2,0	411	69,9	83	14,1	49	8,3	7	1,2	38	6,5	588
	Diğer İller	927	5,5	1 067	5,7	926	62,5	254	17,1	132	8,9	26	1,8	144	9,7	1 482
	Toplam	2 562	15,1	2 986	15,9	2 547	61,4	740	17,8	379	9,1	89	2,1	395	9,5	4 150
Akdeniz	Antalya	739	4,4	861	4,6	570	51,8	261	23,7	113	10,3	22	2,0	134	12,2	1 100
	Adana	656	3,9	701	3,7	371	42,2	276	31,4	109	12,4	10	1,1	113	12,9	879
	Mersin	521	3,1	573	3,0	448	57,0	165	21,0	75	9,5	22	2,8	76	9,7	786
	Diğer İller	894	5,3	963	5,1	756	59,6	196	15,4	134	10,6	31	2,4	152	12,0	1 269
	Toplam	2 810	16,6	3 098	16,5	2 145	53,2	898	22,3	431	10,7	85	2,1	475	11,8	4 034
İç Anadolu	Ankara	841	5,0	886	4,7	625	55,3	191	16,9	109	9,6	31	2,7	174	15,4	1 130
	Konya	459	2,7	535	2,8	308	46,2	165	24,7	53	7,9	18	2,7	123	18,4	667
	Kayseri	334	2,0	457	2,4	377	58,1	115	17,7	39	6,0	17	2,6	101	15,6	649
	Diğer İller	724	4,3	908	4,8	646	55,1	275	23,5	84	7,2	41	3,5	126	10,8	1 172
	Toplam	2 358	13,9	2 786	14,8	1 956	54,1	746	20,6	285	7,9	107	3,0	524	14,5	3 618
Karadeniz	Samsun	448	2,6	484	2,6	321	50,2	126	19,7	65	10,2	6	0,9	122	19,1	640
	Tokat	195	1,1	186	1,0	138	55,2	51	20,4	51	20,4	1	0,4	9	3,6	250
	Ordu	194	1,1	244	1,3	195	60,7	61	19,0	30	9,3	11	3,4	24	7,5	321
	Diğer İller	1 161	6,8	1 308	6,9	1 103	61,5	312	17,4	150	8,4	41	2,3	187	10,4	1 793
	Toplam	1 998	11,8	2 222	11,8	1 757	58,5	550	18,3	296	9,9	59	2,0	342	11,4	3 004
Doğu Anadolu	Elazığ	163	1,0	105	0,6	77	53,1	18	12,4	41	28,3	2	1,4	7	4,8	145
	Van	110	0,6	114	0,6	56	44,4	21	16,7	16	12,7	2	1,6	31	24,6	126
	Erzurum	79	0,5	86	0,5	60	57,7	17	16,3	10	9,6	6	5,8	11	10,6	104
	Diğer İller	429	2,5	546	2,9	394	55,5	140	19,7	37	5,2	23	3,2	116	16,3	710
	Toplam	781	4,6	851	4,5	587	54,1	196	18,1	104	9,6	33	3,0	165	15,2	1 085
Güneydoğu Anadolu	Gaziantep	415	2,4	399	2,1	196	41,1	121	25,4	67	14,0	19	4,0	74	15,5	477
	Diyarbakır	210	1,2	241	1,3	161	51,8	49	15,8	22	7,1	2	0,6	77	24,8	311
	Şanlıurfa	138	0,8	202	1,1	125	49,4	49	19,4	22	8,7	3	1,2	54	21,3	253
	Diğer İller	342	2,0	385	2,0	324	60,6	106	19,8	43	8,0	8	1,5	54	10,1	535
	Toplam	1 105	6,5	1 227	6,5	806	51,1	325	20,6	154	9,8	32	2,0	259	16,4	1 576
TÜRKİYE TOPLAMI		16 957	100	18 825	100	13 968	55,9	4 751	19,0	2 659	10,6	623	2,5	2 982	11,9	24 983

Giresun'un Alucra ilçesinde İlçe Müftülüğü'ne bağlı Alucra Erkek Yatılı Hafızlık Kuran Kursu'nda 'öğretici' olan öğretmeni tarafından cinsel-fiziksel istismara maruz kaldığı iddia edilen yaşları 9 ila 13 arasında değişen öğrenci ve velilerinin şikâyetleri üzerine, Alucra Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başlatılan soruşturma neticesinde Şebinkarahisar Ağır Ceza Mahkemesi'nde sanık H.İ.U. hakkında açılan kamu davasından Baromuzun haberdar olması üzerine, Baro Yönetim Kurulumuzun karar ve talimatı ile Baro Genel Sekreteri Av. Murat BEKTAŞ, Baromuz Çocuk Hakları Komisyonu Başkanı Av. Özge ÜSTÜN, Baromuz Kadın Hakları Komisyonu Başkanı Av. Sevil GÖKSÜZOĞLU ve Baromuz Kadın Hakları Komisyonu Başkan Yardımcısı Av. Safiye Şule KARAHASAN ve Baromuz TBB Delegatesi Av. Ahmet KÖKSAL'dan oluşan ekibimize yetki, görev ve vekâlet verilmek suretiyle Giresun Barosu adına anılan davaya müdahil olmak ve kurumsal olarak temsil edilmek üzere harekete geçilmiştir.

Her bir mağdur çocuk Baromuz üyesi meslektaşlarımız tarafından temsil edilmekle birlikte, konunun hassasiyeti nedeniyle davayı yakından takip etme konusunda titiz davranan Baromuz, kurumsal olarak da mağdur çocuklarımızın yanında yer almak ve her türlü hukuki desteği sunmak çaba ve gayreti içindedir. Bu hassasiyetimiz, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da devam edecektir ve yapılacak yargılama sonucunda işlenen suçların, caydırıcı ve emsal olması adına, gerekli ve yeterli şekilde cezalandırılacağına olan inancımız tamdır. Somut olayın bir devlet kurumunda yaşanması da, Anayasa'nın 41/4 maddesinde devlete yüklenen yükümlülük ve sorumluluk dikkate alındığında, konunun önemini de, vahametini de artırmaktadır. Beklentimiz, bu konudaki denetimlerin sıklaştırılması, yetkin olmayan kişilerin bu tür kurumlarda görev almasının bir an önce önüne geçilmesi için gerekli önlemlerin alınmasıdır.

Yine ayrıca, fail dışında olayın gerçekleşmesinde ihmali bulunanlar hakkında da gerek idari, gerekse adli soruşturmaların titizlikle yürütülmesi ve gerekli cezaların verilmesi de adli ve idari kurumlardan beklentimizdir. Öte yandan bu yaşanan vahim hadisede, çocukların kimlik bilgilerinin gizli tutulması, bu bilgiler ile yine mağdurlara ilişkin fotoğrafların basın-yayın organlarıncaya paylaşılmaması da ayrıca önemle üzerinde durulması gereken bir konudur. Bu anlamda her bir kişi ve kurum, bu bilinçle hareket ederek ikinci bir mağduriyetin yaşanmasının önüne geçmelidir. Zira aslolan ve öncelik, çocuğun üstün menfaatidir.

GİRESUN BAROSU olarak, kamu vicdanı adına bu konudaki gelişmeleri yakından takip etmekteyiz. Yargılamanın ikinci duruşmasına Giresun Barosu Çocuk Hakları Komisyonu Başkanı Av. Özge ÜSTÜN ve Giresun Barosu Çocuk Hakları Komisyonu Başkan Yardımcısı Av. Özlem KELEŞ katılmış ve mahkemece Giresun Barosunun duruşmalara kabulüne karar verilmiştir. Komisyon üyelerimiz ve mağdur çocukların vekili olarak görev yapan meslektaşlarımız Av. Rafet SARIÖZ, Av. Bülent AYDIN, Av. Hamdi EKİNCİ, Av. Yıldız AKTAN ile birlikte mağdur çocuklarımızın yanında yer aldığımızı ve duruşmanın 29.03.2017 gününe bırakıldığını kamuoyuna önemle duyururuz.

Giresun Barosu Çocuk Hakları Komisyonu olarak meclise önerge olarak sunulan tecavüz mağdurlarının tecavüzcüsüyle evlendirilmesini meşrulaştıran yasa düzenlemesini kınıyoruz. Kamuoyunun da dün akşam mecliste yapılan görüşmeler sonrasında büyük tepkisini çekmiş olan bu önergenin bizlerin temsilcisi olan vekiller tarafından oylanmasını dahi düşünmüyoruz.

Ülkemizin dört bir yanından çocuklarımıza yönelik cinsel istismar haberleri geliyorken, münferit olaylarla kız çocuklarımız yaşta evlendiriliyor, bizler **TECAVÜZCÜLERİ AKLAMAK İÇİN DEĞİL** mecliste bu olayların önüne geçmek için vekillerimizden yasa düzenlemesi yapılmasını bekliyoruz.

Ancak görüyoruz ki dini gerekçelerle ve çıkarılacak yasa metniyle 4000 hükümlünün serbest kalacağı gerekçe gösterilerek Çocuklarımız Tecavüzcülerine kurban olarak teslim ediliyor.

Kadının tecavüzü ile evlendirilmesi fikri hem evlilik kurumunun hem tecavüzün hem de tecavüz sonrası kadının psikolojisinin bilinmemesinden ve hafife indirgenmesinden ve en önemlisi kadının bir kimlik olarak kabul edilmemesinden kaynaklanmaktadır. Bu öneri ancak ve ancak kadına yönelik işlenen suçları özendirir. Çünkü bu bakış açısı tecavüzü cinsellik olarak görmekte ve tecavüzleri normalleştirmektedir. Oysa ki tecavüz bir cinsellik değil temel insan haklarına yapılmış alçakça bir saldırıdır.

Getirmek istenen metin: ".. 16/11/2016 tarihine kadar işlenen cinsel istismar suçunda, mağdurla failin evlenmesi durumunda, Ceza Muhakemesi Kanununun 231 inci maddesindeki koşullara bakılmaksızın hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına, hüküm verilmiş ise cezanın infazının ertelenmesine karar verilir. Bu durumda suça azmettiren veya işlenişine yardım edenler hakkında kamu davasının düşmesine veya infazın ortadan kaldırılmasına karar verilmesi.." şeklindedir.

2005 yılına kadar Türk Ceza Kanununda yer alan bu ilkel madde 2005 yılında yapılan değişiklik ile kaldırılmıştır. Gelineen noktada Kadın ve Çocuk Hakkı ihlalleri için evrensel hukuk normları çerçevesinde mücadele ederken fikir zihniyet ve uygulamalarda tekrar 10 yıl geriye gidiş kabul edilemez.

Giresun Barosu Çocuk Hakları Komisyonu olarak "19 Kasım Dünya Çocuk İstismarını Önleme Günü" ve "20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü" ve "25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü" öncesinde bu önergenin acilen geri çekilmesini istiyoruz. Önergenin geri çekilmesi için mecliste mücadele veren vekillerimizin yanındayız.

Çocuk ve Kadın haklarını yok sayan bu önergeyi verenler ve destekleyenleri ise kınıyor bu yanıltan biran önce dönülmesini talep ediyoruz.

bizden

MESLEKTAŞIMIZ AV. MEHMET KURT'U ZİYARET ETTİK

27 Haziran 2016 Pazartesi günü Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU, Baro Saymanımız Av. Soner KARADEMİR, Baro Yönetim Kurulu Üyemiz Av. Murat BEKTAŞ, Espiye İlçe Temsilcimiz Av. Sedat GÖR, meslektaşlarımız Av. Emrah ÖZDEMİR ve Av. Refik İNANÇ dizinden ameliyat olan meslektaşımız Av. Mehmet KURT'u evinde ziyaret ederek geçmiş olsun dileklerinde bulundular.

MESLEKTAŞIMIZ AV. ÜMRAN KARA CAN'IN MUTLU GÜNÜ

30.06.2016 Perşembe günü Giresun Özel Ada Hastanesinde "AYŞE TUVANA " adında bir kız çocuğu dünyaya gelen meslektaşımız Av. Ümran KARA CAN ve eşi Yasin CAN'ı hastanede ziyaret eden Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU ve Baro Yönetim Kurulu Üyemiz Av. İlknur CİVELEKOĞLU, CAN ailesine mutluluklar dilediler.

Av. ZEKERİYA YÜCESAN'I ZİYARET ETTİK

05 Temmuz 2016 Salı günü Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU, Baro Saymanımız Av. Soner KARADEMİR, Baro Yönetim Kurulu Üyemiz Av. Murat BEKTAŞ meslektaşımız Av. Temel HAKYEMEZ rahatsızlığı nedeniyle Giresun Özel Ada Hastanesi'nde yatmakta olan meslektaşımız Av. Zekeriya YÜCESAN'ı ziyaret ederek geçmiş olsun dileklerinde bulundular.

RAMAZAN BAYRAMINDA MESLEKTAŞLARIMIZLA BAYRAMLAŞTIK

Ramazan Bayramı münasebetiyle 05 Temmuz 2016 Salı günü saat 19:00'da Giresun Barosu Sosyal Tesisinde meslektaşlarımızla biraraya geldik. Bayramın birinci günü yapılan bayramlaşmada Yönetim Kurulu adına Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU meslektaşlarımız ve eşlerinin bayramını kutladı.

bizden

AV. DEMET APAYDIN VE ALPER AKDEMİR'İN DÜĞÜN TÖRENİ

Meslektaşlarımız Av. Demet APAYDIN ile Av. Alper AKDEMİR 08 Temmuz 2016 günü Bulancak Kılıç Düğün Salonun' da yapılan, meslektaşlarımızın da katıldığı düğün töreni ile dünya evine girdiler. Meslektaşlarımızı kutluyor; yaşam boyu mutluluklar diliyoruz.

MESLEKTE 25'İNCİ YILINI DOLDURAN AV.M.FİKRİ SEYİSOĞLU'NA PLAKET VERİLDİ

Meslekte 25'inci yılını dolduran meslektaşımız Av. Mehmet Fikri SEYİSOĞLU'na plaketi, Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU tarafından takdim edildi.

AV. İLKAY ÖZDEMİR'İN DÜĞÜN TÖRENİ

Meslektaşımız Av. İlkay ÖZDEMİR 06 Temmuz 2016 günü Giresun Prestij Düğün Salonun' da yapılan, meslektaşlarımızın da katıldığı düğün töreni ile dünyaevine girdi. Meslektaşımızı ve eşini kutluyor; yaşam boyu mutluluklar diliyoruz.

AV. AÇELYA KABADAYI' NIN DÜĞÜN TÖRENİ

Meslektaşımız Av. Açelya KABADAYI 19 Temmuz 2016 günü Giresun Sky Beach Düğün Salonun' da yapılan, meslektaşlarımızın da katıldığı düğün töreni ile dünyaevine girdi. Meslektaşımızı ve eşini kutluyor; yaşam boyu mutluluklar diliyoruz.

bizden

AV. SİBEL AYDIN'IN DÜĞÜN TÖRENİ

Meslektaşımız Av. Sibel AYDIN'ın 05 Ağustos 2016 günü Tirebolu Doğal Dükkan Falez'de yapılan, meslektaşlarımızın da katıldığı düğün töreni ile dünyaevine girdi. Meslektaşımızı ve eşini kutluyor; yaşam boyu mutluluklar diliyoruz.

2016-2017 ADLİ YIL AÇILIŞI

Adli Yıl Açılış Töreni, 01.09.2016 Perşembe günü saat 12.00'da Giresun Hükümet Konağı önünde düzenlendi. Törene, Giresun Milletvekili Bülent Yener BEKTAŞOĞLU, Giresun Belediye Başkan Vekili Murat ERSOY, Giresun Cumhuriyet Başsavcısı Ozan KAYA ve Giresun Baro Başkanı Av. Gültekin UZUNALIOĞLU ile çok sayıda Avukat, Hâkim, Savcı ve Adliye çalışanı katıldı.

HAKİMLERİMİZ'DEN BARO'MUZA ZİYARET

Giresun Adliyemizde görev yapmakta olan hakimlerimizden, Hakim Orhan GÜNDOĞDU, Hakim Mahmut KOCACIK ve Hakim Ahmet AZMAN 02 Eylül 2016 Cuma günü yeni adli yıl nedeniyle Baromuzu ziyaret ederek, Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU ile görüşmede bulundular. Hakimlerimize nazik ziyareti için teşekkür eder çalışmalarında başarılar dileriz.

KURBAN BAYRAMINDA MESLEKTAŞLARIMIZLA BAYRAMLAŞTIK

Kurban Bayramı münasebetiyle 19 Eylül 2016 Pazartesi günü saat 12:00'da Giresun Barosu Sosyal Tesisinde meslektaşlarımızla biraraya geldik. Bayramdan sonraki ilk mesai gününde yapılan bayramlaşmada, Yönetim Kurulu adına Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU meslektaşlarımız ve eşlerinin bayramını kutladı.

GİRESUN CUMHURİYET BAŞSAVCISI, SAYIN OZAN KAYA'DAN ZİYARET

Giresun Cumhuriyet Başsavcımız, Sayın Ozan KAYA, 23 Eylül 2016 Perşembe günü Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU' na ziyarette bulundu. Cumhuriyet Başsavcımız ve Baro Başkanımız karşılıklı görüş alışverişinde bulunup, çalışmalarını hakkında bilgi vererek, karşılıklı başarı dileklerinde bulundular.

MESLEKTAŞIMIZ AV. BÜŞRA SÜMEYYE ERSÖZ'Ü ZİYARET ETTİK

Meslektaşımız Av. Büşra Sümeyye ERSÖZ'ü, 29 Eylül 2016 Perşembe günü bürosunda ziyaret ettik. Ziyarete Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU, Genel Sekreterimiz Av. Ahmet KÖKSAL, Baro Saymanımız Av. Soner KARADEMİR ve Yönetim kurulu Üyemiz Av. Murat BEKTAŞ katılarak meslektaşımıza başarılar dilediler.

MESLEKTAŞIMIZ AV. MERYEM KARADİREKİ ZİYARET ETTİK

Mesleğe yeni başlayan meslektaşımız Av. Meryem KARADİREKİ'ni, 29 Eylül 2016 Perşembe günü bürosunda ziyaret ettik. Ziyarete Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU, Genel Sekreterimiz Av. Ahmet KÖKSAL, Baro Saymanımız Av. Soner KARADEMİR ve Yönetim kurulu Üyemiz Av. Murat BEKTAŞ katılarak meslektaşımıza başarılar dilediler.

GÖRELE İLÇESİNDEKİ MESLEKTAŞLARIMIZLA BİRARAYA GELDİK

29 Eylül 2016 Perşembe günü, Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU, Genel Sekreterimiz Av. Ahmet KÖKSAL, Baro Saymanımız Av. Soner KARADEMİR ve Yönetim kurulu Üyemiz Av. Murat BEKTAŞ' ın katılımı ile Görelle ilçemizdeki meslektaşlarımız ile biraraya geldiler. Birlikte akşam yemeği yiyerek mesleki konularla ilgili görüş alışverişinde bulundular.

bizden

AV. BUKET KELEŞ DÜĞÜN TÖRENİ

Meslektaşımız Av. Buket KELEŞ 01 Ekim 2016 günü Giresun New Jasmin Otel'de yapılan, meslektaşlarımızın da katıldığı düğün töreni ile dünya evine girdi. Meslektaşımızı ve eşini kutluyor; yaşam boyu mutluluklar diliyoruz.

HAKİMLERİMİZ'DEN BARO'MUZA ZİYARET

Giresun Adliyemizde görev yapmakta olan hakimlerimizden, Hakim Orhan GÜNDOĞDU, Hakim Mahmut KOCACIK ve Hakim Ahmet AZMAN, 11 Ekim 2016 Salı günü Baromuzu ziyaret ederek, yeniden Baro Başkanlığına seçilen Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU'na tebrik ziyaretinde bulundular.

AŞURE GÜNÜ ETKİNLİĞİNE KATILDIK

Giresun Cumhuriyet Başsavcılığı'nca 14 Ekim 2016 Cuma günü Adliye Binası önünde düzenlenen Aşure Günü ve Mehter Takımı gösterisine Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU, Baro Yönetim Kurulu Üyelerimiz ve Avukatlarımız katıldı. Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU, Cumhuriyet Başsavcımız Ozan KAYA ile bir müddet aşure dağıtımını gerçekleştirdiler.

GİRESUN AĞIR CEZA MAH. ÜYE HAKİMİ YUSUF POLAT'TAN BAROMUZA ZİYARET

Giresun Adliyemizde görev yapmakta olan hakimlerimizden, Ağır Ceza Mahkemesi Üye Hakimi Yusuf POLAT, 14 Ekim 2016 Cuma günü Baromuzu ziyaret ederek, yeniden Baro Başkanlığına seçilen Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU'nu tebrik ziyaretinde bulundular. Hakimimize nazik ziyareti için teşekkür eder çalışmalarında başarılar dileriz.

bizden

CUMHURİYET SAVCIMIZ MURAT ERTEN'DEN BAROMUZA ZİYARET

Giresun Adliyemizde görev yapmakta olan, Cumhuriyet Savcımız Murat ERTEN, 18 Ekim 2016 Salı günü Baromuzu ziyaret ederek, yeniden Baro Başkanlığına seçilen Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU'na tebrik ziyaretinde bulundular. Başkanımız ile çalışmalarına yönelik görüş alışverişinde bulunan sayın Savcımıza nazik ziyareti için teşekkür eder çalışmalarında başarılar dileriz.

2. ASLİYE HUKUK MAH. HAKİMİMİZ ZAFER GÜLMÜŞ'TEN BAROMUZA ZİYARET

Giresun Adliyemizde görev yapmakta olan, 2. Asliye Hukuk Mahkemesi Hakimimiz Zafer GÜLMÜŞ, 18 Ekim 2016 Salı günü Baromuzu ziyaret ederek, yeniden Baro Başkanlığına seçilen Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU'na tebrik ziyaretinde bulundular. Hakimimize nazik ziyareti için teşekkür eder çalışmalarında başarılar dileriz.

MESLEKTAŞIMIZ AV. MEHMET KURT'UN DÜĞÜN TÖRENİ

Meslektaşımız Av. Mehmet KURT 15 Ekim 2016 Cumartesi günü Espiye Baladin düğün salonunda yapılan, meslektaşlarımızın da katıldığı düğün töreni ile dünyaevine girdi. Meslektaşımızı ve eşini kutluyor; yaşam boyu mutluluklar diliyoruz.

MESLEKTAŞIMIZ AV. EMRAH ÖZDEMİR'İN DÜĞÜN TÖRENİ

Meslektaşımız Av. Emrah ÖZDEMİR, 22 Ekim 2016 Cumartesi günü Espiye Grand Karadere düğün salonunda yapılan, meslektaşlarımızın da katıldığı düğün töreni ile dünyaevine girdi. Meslektaşımızı ve eşini kutluyor; yaşam boyu mutluluklar diliyoruz.

bizden

CİNSEL İSTİSMAR VAKALARI KONULU SEMİNERE KATILDIK

Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü koordinesinde "Cinsel İstismar Vakalarına Yaklaşım Metotları ve Adli Süreçler" konulu eğitim verildi. Baromuzu temsilen Çocuk Hakları Danışma ve Uygulama Komisyonu üyesi Av. Özge ÜSTÜN katıldı.

CUMHURİYET BAYRAMINI KUTLADIK

28 Ekim 2016 Cuma günü Saat 13:00'da Giresun Valiliği tören alanında düzenlenen Cumhuriyet Bayramı törenine Baromuzu temsilen Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU katılırken tören kapsamında Atatürk Anıtına çelenk sundu.

CUMHURİYET BAYRAMI FENER ALAYINA KATILDIK

9 Ekim 2016 Cumartesi günü saat 18:00'da Giresun Belediyesi tarafından düzenlenen ve Çotanak İlkokulu önünden başlayarak Atatürk Meydanına kadar süren Cumhuriyet Bayramı Fener Alayı yürüyüşüne, Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU, Baro Yönetim Kurulu üyelerimiz ile çok sayıda meslektaşımız cübbeleriyle katıldı.

DENİZBANK GİRESUN ŞUBESİ MÜDÜRLÜĞÜNDEN BAROMUZA ZİYARET

Denizbank Giresun Şubesi Müdürü Esel ALPARSLAN ve Denizbank Bireysel Bankacılık Danışmanı Burcu KAYA, 02 Kasım 2016 Çarşamba günü Baromuzu ziyaret ederek, yeniden Baro Başkanlığına seçilen Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU'na tebrik ziyaretinde bulundular.

BARO BAŞKANIMIZ 34. BARO BAŞKANLARI TOPLANTISINA KATILDI

5 Kasım 2016 Cumartesi günü Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALİOĞLU, Türkiye Barolar Birliği'nin ev sahipliğinde TBB seçilmiş kurullarının, Baro Başkanlarının ve TBB delegelerinin katılımıyla gerçekleşen 34. Baro Başkanları Toplantısına katıldı. Toplantıda, OHAL döneminde çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnameler başta olmak üzere, güncel ve mesleki konular ele alındı.

GİRESUN VALİMİZ SAYIN HASAN KARAHAĞN'I ZİYARET ETTİK

09 Kasım 2016 Çarşamba günü, Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALİOĞLU, Başkan Yardımcımız Av. Soner KARADEMİR, Genel Sekreterimiz Av. Murat BEKTAŞ, Saymanımız Av. İlknur CİVELEKOĞLU ve Yönetim Kurulu Üyelerimiz Av. Murat TURAN, Av. Ayşegül ÇAKIR, Av. Mustafa GÜRSOY, Av.Emrah ÖZDEMİR ile beraber, Giresun Valimiz Hasan KARAHAĞN'ı ziyaret ettik.

GİRESUN BELEDİYESİ BAŞKANIMIZ SAYIN KERİM AKSU'YU ZİYARET ETTİK

09 Kasım 2016 Çarşamba günü, Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALİOĞLU, Başkan Yardımcımız Av. Soner KARADEMİR, Genel Sekreterimiz Av. Murat BEKTAŞ, Saymanımız Av. İlknur CİVELEKOĞLU ve Yönetim Kurulu Üyelerimiz ile beraber, Giresun Belediyesi Başkanımız Kerim AKSU'yu ziyaret ettik.

MESLEKTAŞIMIZ AV. NESLİHAN GÜNAYDIN AKSU'YU ZİYARET ETTİK

09 Kasım 2016 Çarşamba günü, Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALİOĞLU, Başkan Yardımcımız Av. Soner KARADEMİR, Genel Sekreterimiz Av. Murat BEKTAŞ, Saymanımız Av. İlknur CİVELEKOĞLU ve Yönetim Kurulu Üyelerimiz ile beraber, Giresun Belediyesi'nde göreve başlayan meslektaşımız Av. Neslihan GÜNAYDIN AKSU'yu ziyaret ettik.

bizden

MESLEKTAŞIMIZ AV. DEMET KELEŞOĞLU UZUN'U ZİYARET ETTİK

09 Kasım 2016 Çarşamba günü, Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU, Başkan Yardımcımız Av. Soner KARADEMİR, Genel Sekreterimiz Av. Murat BEKTAŞ, Saymanımız Av. İlknur CİVELEKOĞLU ve Yönetim Kurulu Üyelerimiz Av. Murat TURAN, Av. Ayşegül ÇAKIR, Av. Mustafa GÜRSOY, Av.Emrah ÖZDEMİR ile beraber, Giresun Belediyesi'nde göreve başlayan meslektaşımız Av. Demet KELEŞOĞLU UZUN'u ziyaret ettik.

ULU ÖNDERİMİZ GAZİ MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'Ü SAYGI VE ÖZLEMLE ANDIK

10 Kasım 2016 günü, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Ulu Önderimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ölümünün 78.yıl dönümü nedeniyle yapılan anma programı ve çelenk törenine katıldık. Giresun Valiliği Atatürk Anıtı önünde yapılan anma programı, Baromuzun çelengini sunduk.

ÇOTANAK ARENA STADYUMU'NUN TEMEL ATMA TÖRENİNE KATILDIK

Giresun Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU, 11 Kasım 2016 günü saat 14:00'da, Başbakan Yardımcımız Sayın Nurettin CANIKLI'nin de katılımıyla düzenlenen, Giresun Çotanak Arena Stadyumu'nun temel atma törenine katıldı.

AV. AYŞEGÜL YILDIRIM CEYLAN'IN MUTLU GÜNÜ

15 Kasım 2016 Salı günü Av. Ayşegül YILDIRIM CEYLAN ve Ercan CEYLAN'ın Giresun Özel Ada Hastanesinde "YAĞMUR" isimli bir kız çocukları dünyaya geldi. CEYLAN ailesinin bu mutlu günlerinde yanında olmak için Baro Başkanımız Av.Gültekin UZUNALIOĞLU, Baro Başkan Yardımcımız Av. Soner KARADEMİR, Baro Saymanımız Av.İlknur CİVELEKOĞLU, Baro Yönetim Kurulu Üyemiz ziyaret ettiler.

bizden

ÇOCUK HAKLARI İL KOORDİNASYON KURULU TOPLANTISINA KATILDIK

14 Kasım 2016 ve 16 Kasım 2016 tarihlerinde düzenlenen Çocuk Hakları Çalıştayı ve Çocuk Hakları İl Koordinasyon Kurulu toplantısına Giresun Barosu adına Çocuk Hakları Danışma ve Uygulama Komisyonu üyesi Av. Özge ÜSTÜN katıldı.

KARADENİZ BÖLGE BAROLARI BARO BAŞKANLARI TOPLANTISI TOKAT'TA YAPILDI

Karadeniz Bölge Baro Başkanları Toplantısı 19 Kasım 2016 tarihinde Tokat Barosu'nun ev sahipliğinde yapıldı. Toplantıya Türkiye Barolar Birliği Başkanı Prof. Dr. Av. Metin FEYZİOĞLU, TBB Başkan Yardımcısı Av. Berra BESLER, TBB Yönetim Kurulu Üyesi Av. İzzet VARAN ve TBB Başkan Başdanışmanı Av. Zafer KÖKEN' in yanında Baromuzu temsilen Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU katıldı.

CHP GİRESUN İL BAŞKANLIĞI'NDAN BAROMUZA ZİYARET

CHP İl Başkanı Necati TİĞLİ, Yönetim Kurulu Üyeleri; Ahmet Nejat KARABRAHİM, Ahmet IRMAK, Muhittin ÇETİNKAYA, Şükriye GÜNGÖR, Perihan YILDIRIM TÖKEZ, CHP Kadim Kolları İl Başkanı Fatma DEMİROĞLU ve CHP Kadın Kolları MYK Üyesi Kamer UZUNER 25 Kasım 2016 Cuma günü Baromuzu ziyaret ederek, yeniden Baro Başkanlığına seçilen Baro Başkanımıza tebrik ziyaretinde bulundular.

MESLEKTAŞLARIMIZLA KAHVALTIDA BİR ARAYA GELDİK

26 Kasım 2016 Cumartesi günü Baro'muzca Giresun Kahve Durağı'nda kahvaltı düzenlendi. Meslektaşlar arası iletişimin güçlendirilmesi ve iş stresinden bir nebze uzaklaşmak için düzenlenen kahvaltıda meslektaşlarımız eş ve yakınlarıyla katılarak büyük ilgi gösterdi.

bizden

ADLİ YARDIM UYGULAMALARININ GELİŞTİRİLMESİ TOPLANTISI

10-11 Aralık 2016 tarihinde Antalya ilinde düzenlenen Türkiye'de Adalete Erişim İçin Adli Yardım Uygulamalarının Geliştirilmesi Toplantısına, Giresun Barosu adına Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU ve Adli Yardım Komisyonu Başkanımız Av. Arzu KURT katıldı.

ANTALYA BAROSU ZİYARETİ VE ANTALYA BAROSU YIL PLAKET TÖRENİ

09 Aralık 2016 Cuma günü TBB Başkanımız Prof.Dr. Av. Metin FEYZİOĞLU ve Adli Yardım Uygulamalarının Geliştirilmesi Toplantısı için Antalya'da bulunan aralarında Giresun Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU'nun da bulunduğu bir grup Baro Başkanı Antalya Barosunu ziyarette bulunarak, meslekte 40, 50 ve 60'ıncı yıllarını dolduran meslektaşlarımız için düzenlenen plaket törenine katıldılar.

GİRESUN İL EMNİYET MÜDÜRÜMÜZ SAYIN UĞUR ÖZTÜRK'E TAZİYE ZİYARETİ

14 Aralık 2016 Çarşamba günü, Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU, Baro Saymanımız Av. İlknur CİVELEKOĞLU, Baro Yönetim Kurulu Üyelerimiz ile birlikte, 10 Aralık 2016 Cumartesi günü Vodafone Arena Stadı yakınlarında düzenlenen hain saldırı sonucu Şehit olan Polislerimiz için, İl Emniyet Müdürümüz Sayın Uğur ÖZTÜRK'e taziye ziyaretinde bulunduk.

MHP GİRESUN İL BAŞKANLIĞI'NDAN BAROMUZA ZİYARET

MHP İl Başkanı Av. Müjdat ÖZ ve MHP İl Yönetim Kurulu Üyeleri, 19 Aralık 2016 Pazartesi günü Baromuzu ziyaret ederek, yeniden Baro Başkanlığına seçilen Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU'na tebrik ziyaretinde bulundular.

ORDU BAROSUNDAN BAROMUZA ZİYARET

Ordu Baro Başkanımız Av. Haluk Murat POYRAZ, TBB Delegatesi önceki Ordu Baro Başkanımız Av. Atilla ÖNAL ve Av. Atilla TÜRK, 26 Aralık 2016 Pazartesi günü Baromuzu ziyaret ederek, yeniden Baro Başkanlığına seçilen Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU'na tebrik ziyaretinde bulundular.

GİRESUN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜMÜZ'DEN BAROMUZA ZİYARET

Giresun Üniversitesi Rektörümüz Prof. Dr. Cevdet COŞKUN ve Giresun Üniversitesi Rektör Danışmanı Yrd. Doç. Dr. Oktay KARAMAN, 29 Aralık 2016 Perşembe günü Baromuzu ziyaret ederek, yeniden Baro Başkanlığına seçilen Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU'na tebrik ziyaretinde bulundular.

MESLEKTAŞIMIZ AV. MUSTAFA BAHADIR AKÇAY'IN MUTLU GÜNÜ

Meslektaşımız Av. Mustafa Bahadır AKÇAY ile eşi Serap UZUN AKÇAY'ın 02 Ocak 2017 Pazartesi günü Giresun Özel Ada Hastanesinde Ali Sarp isimli bir erkek çocuğu dünyaya geldi. Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU, ve Yönetim Kurulu Üyelerimiz meslektaşımızı hastanede ziyarette bulunarak AKÇAY ailesine mutluluklar diledi.

GİRESUN SGK İL MÜDÜRÜMÜZ SAYIN ERDAL ÖZDEMİRİ ZİYARET ETTİK

04 Ocak 2017 Çarşamba günü, Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU, Baro Saymanımız Av. İlknur CİVELEKOĞLU, Yönetim Kurulu Üyemiz Av. Mustafa GÜRSOY ve Av. Hayriye Gönül UZUNALIOĞLU ile beraber, Giresun SGK İl Müdürümüz Sayın Erdal ÖZDEMİR'i ziyaret ettik. Müdürümüze misafirperverliği için teşekkür eder çalışmalarında başarılar dileriz.

bizden

AĞIR CEZA MAHKEMESİ ÜYE HAKİMİ GÖKSEL SERT'TEN BAROMUZA ZİYARET

Giresun Adliyemizde görev yapmakta olan hakimlerimizden, Ağır Ceza Mahkemesi Üye Hakimi Göksel SERT, 04 Ocak 2017 Çarşamba günü Baromuzu ziyaret ederek, yeniden Baro Başkanlığına seçilen Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU'nu tebrik ziyaretinde bulundular. Hakimimize nazik ziyareti için teşekkür eder çalışmalarında başarılar dileriz.

TÜRKİYE'DE KADIN HAKLARININ GELİŞİMİ KONULU PANELE KATILDIK

07 Ocak 2017 Cumartesi günü, Giresun Barosu Kadın Hakları Danışma ve Uygulama Komisyonu Başkanı Av. Sevil GÖKSÜZOĞLU, Başkan Yardımcısı Av. Safiye Şule KARAHASAN ve Komisyon Üyeleri Av. Ünzile YÜKSEL, Av. Tuğba ACAR KARAASLAN ile beraber "TOPLUMSAL CİNSİYET VE TÜRKİYE'DE KADIN HAKLARININ GELİŞİMİ" konulu panele katıldık.

MESLEKTAŞLARIMIZ AV. RECAİ YANIKÖMEROĞLU'NA TEŞEKKÜR BELGESİ

Baromuz kütüphanesine hediye ettiği kitaplar için meslektaşımız Av. Recai YANIKÖMEROĞLU'na teşekkür belgesini 11 Ocak 2017 Çarşamba günü Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU takdim etti. Meslektaşımıza Baromuzda yaptığı önemli katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

KARADENİZ BÖLGE BARO BAŞKANLARI TOPLANTISI KASTAMONU'DA YAPILDI

Karadeniz Bölge Baro Başkanları Toplantısı 15 Ocak 2017 tarihinde Kastamonu Barosu'nun ev sahipliğinde yapıldı. Toplantıya Türkiye Barolar Birliği Başkanı Prof. Dr. Av. Metin FEYZİOĞLU, TBB Başkan Yardımcısı Av. Berra BESLER, TBB Yönetim Kurulu Üyeleri ve TBB Başkan Başdanışmanı Av. Zafer KÖKEN' in yanında Baromuzu temsilen Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU katıldı.

bizden

AV. ZEKİYE BİLGEN KONAL VE AV. BURAK KONAL'DAN BAROMUZA ARMAĞAN

Meslektaşlarımız Av. Zekiye Bilgen KONAL ve Av. Burak KONAL, Baro Futbol Takımımızın şampiyonalarda kullanacağı formaları Baromuz hediye ederek, hediye ettikleri formaları 17 Ocak 2017 Salı günü Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU'na teslim eden meslektaşlarımıza Baromuz yaptıkları bu önemli katkılarından dolayı çok teşekkür ederiz.

AV. ZEKİYE BİLGEN KONAL VE AV. BURAK KONAL'A TEŞEKKÜR BELGESİ

Baromuz Futbol takımına şampiyonalarda kullanmak üzere forma takımı hediye eden meslektaşlarımız Av. Zekiye Bilgen KONAL ve Av. Burak KONAL'a teşekkür belgelerini 25 Ocak 2017 Çarşamba günü Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU takdim etti. Meslektaşlarımıza Baromuz yaptıkları bu önemli katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

GİRESUN DENETİMLİ SERBESTLİK MÜDÜRÜ HASAN ÜNAL'DAN ZİYARET

Giresun Denetimli Serbestlik Müdürümüz Hasan ÜNAL, 29 Aralık 2016 Perşembe günü Baromuzu ziyaret ederek, yeniden Baro Başkanlığına seçilen Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU'na tebrik ziyaretinde bulundular. Başkanımız ile çalışmalarına yönelik görüş alışverişinde bulunan Sayın Hasan ÜNAL'a nazik ziyaretleri için teşekkür eder çalışmalarında başarılar dileriz.

A.D.D.'NİN DÜZENLEDİĞİ "ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ" KONULU SEMİNERE KATILDIK

Atatürkçü Düşünce Derneği Ünye Şubesi'nin 29 Ocak 2017 Pazar günü düzenlediği, Türkiye Barolar Birliği Başkanımız Sayın Av.Prof.Dr. Metin FEYZİOĞLU'nun konuşmacı olarak katıldığı "Anayasa Değişikliği" konulu konferansa, Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU, TBB Delegelerimiz Av. Uğur KÖSE ve Av. Ahmet KÖKSAL ile birlikte katıldık.

GİRESUN BAROSU TÜRKİYE 3.SÜ OLDU

24-25 Eylül 2016 tarihlerinde Ankara'da yapılan Türkiye Barolar Birliği Stajyer Avukatlar Kurgusal Duruşma Yarışması Türkiye şampiyonasında Giresun Barosu takımı, Türkiye üçüncüsü olmuştur. Karadeniz Bölgesi Şampiyonu olan takımımız şampiyonada hem ilimizi hem bölgemizi başarı ile temsil etmiştir.

Stajyer Av. Ayşe YANIKOĞLU, Stajyer Av. Aydan KÜÇÜK, Stajyer Av. Seda Safinaz EKER ve Stajyer Av. Fikriye ATAR'dan oluşan takımımızın katıldığı turnuva sonucunda takımımız şampiyonluk kupasını Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU ile birlikte almıştır. Şampiyonada 1. Kars Barosu, 2. İstanbul Barosu takımları olmuştur.

Takımımızın çalıştırıcılığını meslektaşımız Av. Ufuk KILIÇ yapmıştır. Takımımızı oluşturan Stajyer Avukat meslektaşlarımıza, takımımızı çalıştıran koçumuz Av. Ufuk KILIÇ'a ve takımımıza bilgi ve belge yardımında bulunan Stajyer Av. Başak Gül UZUNALIOĞLU'na sonsuz teşekkürlerimizi bildirir, başarılarının devamını dileriz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANIMIZ SAYIN AV. PROF.DR. METİN FEYZİOĞLU'NU ZİYARET ETTİK

03 Kasım 2016 Perşembe günü, Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU, Başkan Yardımcımız Av. Soner KARADEMİR, Genel Sekreterimiz Av. Murat BEKTAŞ, Saymanımız Av. İlknur CİVELEKOĞLU ve Yönetim Kurulu Üyelerimiz Av. Tuncer KOKMAZ, Av. Güngör KOZLUCA, Av. Murat TURAN, Av. Ayşegül ÇAKIR, Av. Mustafa GÜRSOY ile beraber, Türkiye Barolar Birliği Başkanımız Av. Prof.Dr. Metin FEYZİOĞLU'nu ziyaret etti. Baro Başkanımız ve Yönetim Kurulu Üyelerimiz ile samimi ve sohbet ortamında görüş alışverişinde bulunan Türkiye Barolar Birliği Başkanımız Sayın Av. Prof.Dr. Metin FEYZİOĞLU'na misafirperverliği için teşekkür eder çalışmalarında başarılar dileriz.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCI VEKİLİMİZ SAYIN HALİL ADIGÜZEL'İ ZİYARET ETTİK

03 Kasım 2016 Perşembe günü, Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU, Başkan Yardımcımız Av. Soner KARADEMİR, Genel Sekreterimiz Av. Murat BEKTAŞ, Saymanımız Av. İlknur CİVELEKOĞLU ve Yönetim Kurulu Üyelerimiz Av. Tuncer KOKMAZ, Av. Güngör KOZLUCA, Av. Murat TURAN, Av. Ayşegül ÇAKIR, Av. Mustafa GÜRSOY ile beraber, daha önce ilimizde Ağır Ceza Mahkemesi ve Adalet Komisyonu Başkanı olarak da görev yapan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcı Vekilimiz Halil ADIGÜZEL'i ziyaret etti. Baro Başkanımız ve Yönetim Kurulu Üyelerimiz ile samimi ve sohbet ortamında görüş alışverişinde bulunan Sayın Halil ADIGÜZEL'e misafirperverliği için teşekkür eder çalışmalarında başarılar dileriz.

CMK TARİFESİNDEKİ ÜCRETLERİN DÜŞÜK OLMASI NEDENİYLE TARİFENİN İPTALİ İÇİN DAVA AÇTIK

Baromuz tarafından 2017 Yılı Zorunlu Müdafî ücretlerinin düşük olması nedeniyle Adalet Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı aleyhinde dava açıldı.

Ceza yargılamasında kendisine avukat tutacak durumda olmayan şüpheli, sanık, mağdur veya suça sürüklenen çocuklar ve malul kişiler için mahkeme veya savcılığın talebi ve baronun görevlendirmesi ile atanan avukatların alacağı ücrete ilişkin tarifinin iptali, yürütmesinin durdurulması istenen dilekçede;

CMK'nın 13'üncü maddesine göre tarife belirlenirken Türkiye Barolar Birliği'nin görüşü alınmadığı, tarifede belirtilen ücretlerin avukatların özel davalarında uymak zorunda olduğu avukatlık asgari ücret tarifesinin bile altında olduğu, 2017 yılı artışının günümüz enflasyon oranlarının çok altında olduğu, asgari ücrette yapılan artışların dahi tarifeden daha fazla olduğu, tarifedeki ücretlerin brüt olması nedeniyle yasal kesintiler yapıldıktan sonra avukatın elde ettiği kazancın daha da azaldığı, ödemelerinin de geç yatırıldığı, tarifedeki ücretler belirlenirken avukatın zorunlu müdafî olarak baktığı dosyanın ne kadar sürdüğü, bu süreçte kaç kez duruşmaya girdiği, dilekçe yazdığı, ceza evine ziyarete gittiği ve bu süreçte hangi yasal yükümlülükler altına girdiği, avukatın emeğinin karşılığını alamadığına yer verildi.

Dava dilekçesini Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU, Başkan Yardımcımız Av. Soner KARADEMİR, Genel Sekreterimiz Av. Murat BEKTAŞ ve Yönetim Kurulu Üyelerimiz Av. Murat TURAN ve Av. Ayşegül ÇAKIR tarafından sunuldu.

YAYLA GEZİMİZ

21-22 Ocak 2017 tarihleri arasında Baromuzca düzenlenen ve geleneksel hale gelen Yayla gezimizi gerçekleştirdik. Kümbet Birun Dağ Evi'nde konaklamanın yapıldığı gezide akşam canlı müzik eşliğinde güzel vakit geçiren meslektaşlarımız mesleğin yoğun stresinden biraz uzaklaşma fırsatı buldular. Gezimize iştirak eden meslektaşlarımız ve ailelerine teşekkür ederiz.

08 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü etkinlikleri kapsamında Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALİOĞLU başkanlık görevini, Baro Saymanımız Av. İlknur CİVELEKOĞLU'na devretti. Baro Başkanı sıfatıyla tüm meslektaşlarımızın emekçi kadınlar gününü kutlayan Av. İlknur CİVELEKOĞLU, Av. Gültekin UZUNALİOĞLU, Av. Ayşegül ÇAKIR ve Kadın Hakları Komisyonu Üyeleri ile birlikte kadın meslektaşlarımız ve Giresun Adliyesinde görev yapan kadın memurlara karanfil dağıttı.

GİRESUN BAROSU 2017 YILI GELENEKSEL BOWLING TURNUVASI

Baromuzca geleneksel olarak düzenlenen bowling turnuvası, 25 Ocak 2017 Çarşamba günü Sabah Center alışveriş merkezi, Ayzi Bowling Salonunda düzenlendi. Meslektaşlarımızın yoğun ilgisiyle gerçekleşen turnuvada, Av. Ömer Çağatay KINALI, Av. Sabiha ŞİMŞEK, Av. Soner KARADEMİR, Serpil KARADEMİR, Av. Aysun ÇOBANOĞLU TIĞLI, Av. Ayşegül ÇAKIR ve Stj.Av. Muhammed Yunus KURUCA'nın oynadığı 1. Takım şampiyon oldu. Şampiyon olan takımı kutlar, katılımcılara ve organizasyonda emeği geçenlere teşekkür ederiz.

GİRESUN BAROSU 2017 YILI TAVLA TURNUVASI

Baromuzca düzenlenen tavla turnuvası, 20 Şubat 2017 Pazartesi günü Baro lokalimizde düzenlendi. Meslektaşlarımızın yoğun ilgisiyle gerçekleşen turnuvada, turnuvaya katılan tek bayan meslektaşımız Av. Şule ALTIN finalde Av. Fatih GÜVEN'i 5-4 yenerek şampiyon olmuştur. Şampiyon olan meslektaşımızı kutlar, katılımcılara ve organizasyonda emeği geçenlere teşekkür ederiz.

GİRESUN BAROSU 2017 YILI SATRANÇ TURNUVASI

Baromuzca düzenlenen satranç turnuvası, 21 Şubat 2017 Salı günü Baro lokalimizde gerçekleşti. Turnuva finalinde Av. Armağan BAYRAKTAR, Stj.Av. Hüseyin PARLAK'ı yenerek şampiyon oldu. Şampiyon olan meslektaşımızı kutlar, katılımcılara ve organizasyonda emeği geçenlere teşekkür ederiz

panel

HMK - CMK UYGULAMA SEMİNERİ

Türkiye Barolar Birliği Eğitim Seminerleri kapsamında, Baromuzun ev sahipliğinde ve meslektaşlarımızın katılımıyla "HMK-CMK Uygulamaları ve İstinaf" konulu seminerimizi gerçekleştirdik. Seminerimiz Baro Başkanımız Av.Gültekin UZUNALIOĞLU ile TBB Eğitim Seminer Sorumlusu Av.Tamer ŞAHİN'in açılış konuşmaları ile başladı. Isparta Süleyman DEMİREL Üniversitesi Öğretim Üyesi Yrd.Doç.Dr. Abdurrahman KAVASOĞLU, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof.Dr. Feridun YENİSEY, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof.Dr. Ayşe NUHOĞLU tarafından sunulan seminere meslektaşlarımız yoğun ilgi gösterdi.

TAZMİNAT HUKUKU VE AKTÜERYA HESAPLAMALARI SEMİNERİ

Türkiye Barolar Birliği Eğitim Seminerleri kapsamında Baromuzun ev sahipliğinde "Tazminat Hukuku ve Aktüerya Hesaplamaları" konulu seminerimizi gerçekleştirdik. TBB Eğitim Merkezi Yürütme Kurulu Üyesi Av. Fatih Deniz ALAEDDİNOĞLU'nun Seminer Sorumlusu olarak görev aldığı seminerde TCDD Hukuk Müşaviri Av. Coşkun TÜRKMEN ve Ankara Barosu Avukatlarından Av. Abdulhalim EKE, Tazminat Hukuku ve Mal Rejimleri konusunda güncel Yargıtay uygulamaları ve kararları ile ilgili bilgiler verdi.

panel

"ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİNİ TARTIŞIYORUZ" KONULU PANELİMİZİ GERÇEKLEŞTİRDİK

13 Mart 2017 Pazar günü Giresun Belediyesi Vahit Sütlaş sahnesinde, TBB Başkanımız Av. Prof. Dr. Metin FEYZİOĞLU ve Anayasa Hukukçusu Prof. Dr. Süheyl BATUM ile "Anayasa Değişikliğini Tartışıyoruz" konulu panelimizi, CHP Giresun Millet Vekili Bülent Yener BEKTAŞOĞLU, Giresun Belediye Başkanı Kerim AKSU, TBB Yönetim Kurulu Üyesi Av. İzzet VARAN, Giresun Baro Başkanımız Av. Gültekin UZUNALIOĞLU, Gümüşhane ve Bayburt Bölge Baro Başkanı Av. Serkan PEKMEZCİ, Trabzon Baro Başkanı Av. Sibel SUIÇMEZ, Ordu Baro Başkanı Av. Murat POYRAZ ile çok sayıda meslektaşımız, stajyer avukatlarımız ve vatandaşlarımızın yoğun ilgisi ve katılımı ile gerçekleştirdik.

Panelin ilk konuşmacısı olan Prof.Dr. Süheyl BATUM, konuşmasına işine son verilme nedenini anlatarak başladı. Batum "Referandum bu kadar ahlaksız ve eşit olmayan koşullarda uygulanmaz. İnanılmaz bir baskı uyguluyorlar. Korkana değil, korkutana bakın derler. Beni çok sevdiğim üniversitemden kopardılar. İnanılmaz bir

baskı uyguladılar. Sadece bir değil, bütün üniversiteler üstüne" diye konuştu.

Anayasa tasarısının neler getirdiğini maddeler üzerinden yaptığı değerlendirmelerde anlatan Batum, tasarının tuzaklarla dolu olduğunu ve padişahla bile olmayan yetkilerle donatılmış bir kişiye yetki verildiğini söyleyen Batum "bu kişi tek başına her şeyi yapacak ve üstelik de denetlenemeyecek. Muhtarlıkları, illeri kaldırabilecek. Statüleri değiştirebilecek. Özerk idareler kurabilecek" dedi.

panel

Av.Prof.Dr. Metin FEYZİOĞLU ise "Buradaki mesele Türkiye Cumhuriyeti tek parça kalacak mı, kalmayacak mı? Elbette kalacak. Türkiye Cumhuriyetini tek parça geleceğe taşıyacak olan ne biliyor musunuz? Amasya'da Mustafa Kemal'in ilan ettiği o ruhun yeniden doğuyor olması. Türk milletinin geleceği, yüce Türk milletinin azim ve kararlılığıdır. O azim ve kararlılık doğmuştur. O azim ve kararlılık Giresun'da vardır, gittiğimiz her yerde şükürler olsun vardır. Bir Kuva-yi milliye hareketi doğmuştur." diyerek Türk halkına inancını dile getirirken Anayasa değişikliği paketinde sakıncalı bulduğu maddeleri izleyicilerle paylaştı.

MİTOLOJİDEN HUKUKA THEMİS

Stj. Av. Başak Gül UZUNALIOĞLU
Giresun Barosu

Adalet ve Düzen Tanrıçası olan Yunan Mitolojisinde Uranüs ve Gaia'nın kızı, Zeus'un eşi, Horae ve Moirae'nin annesidir. Mitolojiye göre Olympos'ta yaşar.

Themis mitolojiye göre öfkeli değildir, kendisi adaletsiz olan kişiyi cezalandırmaz onun yerine nemesis (etimolojik olarak hak ettiğini veren anlamına gelir.) cezasını verirdi.

Themis, doğada, mevsimlerin, yılların ve sanatların düzenini sağlayan bir Tanrıça, bir Tanrısal varlıktır.

Themis, yasadır, kuraldır. Tanrılar dünyasında da insanlar dünyasında da değişmez evrensel ve ölümsüz doğa yasasıdır. Bu nedendir ki her mitolojik kahramanın efsanevi bir hikayesi olmasına rağmen Themis'in özel bir hikayesi yoktur çünkü o her yerdedir, her zaman adaleti ve düzeni sağlar.

Giresun Adliyesi, 1959 Şadi ÇALIK

Yunan Mitolojisinde önceleri Themis daha sade olarak karşımıza çıkmaktadır. Şöyle ki ; bugün gördüğümüz gözleri bağlı elinde terazi ve kılıç olan Themis sade bir kadın olarak heykelleştirilmiştir. Daha sonra Roma Mitolojisinde yerini Jusitia adıyla alır ve gözleri bağlı şekilde betimlenir. Sadece heykel alanında değil aynı zamanda o dönem için çok önemli olan Vazo üzerine işleme şeklinde de görülebilmektedir.

Vazo üzerine işlenmiş Themis ve Aegaeus figürü, Altes Müzesi, Berlin

Bir elindeki Kılıç adaletin verdiği cezaların caydırıcılığını ve gücünü yani adaletin keskin olduğunu , diğer elindeki Terazi, adaleti ve bunun dengeli bir şekilde dağıtılmasını simgeler. Bakire Kadın olması bağımsızlığı ifade eder. Ayrıca kadının gözü bağlıdır. Bu da tarafsızlığını simgeler. Hukukun evrensel ilkelerini simgesel olarak taşıdığı için Themis Heykeli, adaleti ifade etmektedir.

Yalnızca Ülkemizde değil dünyanın çeşitli adliyelerinde, hukuk fakültelerinde hatta devlet dairelerinde görmek mümkün olmaktadır.

FİLM GÜNLERİMİZ

İnsan Hakları Dayanışma ve Uygulama Komisyonu'nun 16 Aralık 2016 Cuma günü düzenlediği sinema günlerinde ilk olarak İkinci Dünya savaşı döneminin Nazi Almanya'sında bir piyanistin hayatını anlatan "Piyanist" filmini izledik.

11 Ocak 2017 Çarşamba Cuma günü ise Amerikan jüri sisteminin içinde masumiyet karinesinin işlendiği "12 Kızgın Adam" filmini meslektaşlarımızla birlikte izledik.

Meslektaşlarımıza katılımları için teşekkür ederiz.

Av. Talih UYAR'dan İçtihatlar

I- Taşınmazın usulüne uygun olarak haczedildiğinin kabullü için icra müdürlüğünce "haciz kararı" verilmesi yeterli olup, haczin geçerliliği ve tamamlanmış sayılması için ayrıca tapu siciline şerh verilmesinin zorunlu olmadığı, tapuya haciz hususunun işlenmesinin "haczin kurucu unsuru" olmayıp, "bildirici" nitelik taşıdığı; bu nedenle süresinde satış istenip istenmediği, dolayısıyla satış tarihinde geçerli bir haciz bulunup bulunmadığı hususunun "haczin tapuya şerh verildiği tarih"e göre değil "haciz kararının verildiği tarih"e göre saptanması gerekeceği-

Mahkeme kararının onanmasını mutazammın 02/04/2015 tarih, 2014/33581 Esas - 2015/8169 Karar sayılı daire ilamının müddeti içinde tashihen tetkiki borçlular tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olup, dava dosyası için Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü. Sair karar düzeltme nedenleri yerinde değil ise de; Borçlunun diğer fesih nedenleri ile birlikte yasal süresi içinde satış istenmediğinden Konya 3. İcra Müdürlüğü'nün 2009/6791 Esas ve 2009/6789 Esas sayılı icra takip dosyalarında 02.10.2014 günü yapılan taşınmaz ihalelerinin feshi istemiyle icra mahkemesine başvurduğu; mahkemece davanın ispat edilmediği gerekçesiyle istemin reddine karar verildiği anlaşılmaktadır. Takip tarihi itibarıyla uygulanması gereken İİK'nun 106. maddesi hükmü uyarınca; "Alacaklı, haczolunan mal taşınır ise hacizden nihayet bir sene ve taşınmaz ise nihayet iki sene içinde satılmasını isteyebilir." Aynı Kanun'un 110. maddesine göre ise; "Bir malın satılması kanuni müddet içinde istenmez veya talep geri alınıp da bu müddet içinde yenilenmezse o mal üzerindeki haciz kalkar."

Hemen belirtmek gerekir ki, yukarıda değinilen maddelerde yer alan satış isteme süreleri hak düşürücü nitelikte olup; icra müdürü satış talebinin öngörülen süreler içinde yapıp yapılmadığını re'sen gözetmelidir. Satış isteme sürelerinin geçmesine rağmen, icra müdürünün satış talebini kabul etmesi, İİK'nun emredici nitelikteki anılan maddelerine aykırı bir durum yaratır. Öte yandan, taşınmazın usulüne uygun olarak haczedildiğinin kabulü için icra müdürlüğünce haciz kararı verilmesi yeterli olup, haczin geçerliliği ve tamamlanmış sayılması için ayrıca tapu siciline şerh verilmesi zorunlu değildir. Konuya ilişkin tasarruf yetkisi kısıtlamalarının tapu kütüğüne şerh verilebileceğini hükme bağlayan TMK'nun 1010. maddesi emredici nitelikte olmayıp, aynı maddenin son fıkrası uyarınca haciz şerhi verilmekle, taşınmaz üzerinde sonradan kazanılan hakların sahiplerine karşı ileri sürülebilir. Tapuya işlenmesi, haczin kurucu unsuru olmayıp bildirici nitelik taşır. Ne var ki 3. kişilere karşı ileri sürülebilmesi için haczin tapu siciline işlenmesi gerekmektedir.

Somut olayda, ihale konusu taşınmazların her iki icra takip dosyasından 09.07.2009 tarihinde haczine karar verildiği ve aynı tarihte haciz müzekkeresi yazıldığı, Tapu Sicil Müdürlüğü tarafından 12297 ve 12298 yevmiye ile 20.07.2009 tarihinde haciz şerhinin verildiği 11.07.2011 tarihinde satış talebinde bulunulduğu ve satış masrafının 15.07.2011 tarihli makbuzla yatırıldığı görülmektedir. Bu durumda, 09.07.2009 olan haciz tarihinden itibaren 2 yıl olan satış isteme süresi geçmiş olduğundan ihale konusu taşınmazlar üzerindeki haciz düşmüş bulunmaktadır.

O halde, mahkemece, İİK'nun 110. maddesi gereğince, 2009/ 6791 ve 2009/6789 Esas sayılı takip dosyalarında 02.10.2014 günü ihaleleri yapılan mahcuz taşınmazlar üzerindeki haczin yasal sürede satış istenmediğinden kalktığı hususu dikkate alınarak, geçerli bir haciz olmaksızın satış kararı verilmek sureti ile yapılan ihalelerin feshine karar verilmesi gerekirken haciz kararının verildiği tarih yerine haczin tapuya şerh verildiği tarihin haciz tarihi olarak kabulü ile satış isteminin yasal süresinde yapıldığından bahisle ihalenin feshi isteminin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsiz olup mahkeme kararının bu nedenlerle bozulması gerekirken Dairemizce onandığı anlaşılmakla borçluların karar düzeltme isteminin kabulüne karar verilmesi gerekmektedir.

SONUÇ : Borçluların karar düzeltme isteminin kabulü ile Dairemizin 02.04.2015 tarih ve 2014/33581 E. ve 2015/8169 K. sayılı onama ilâmının kaldırılmasına, mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK'nun 366. ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), 10/12/2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12.HD.10.12.2015 T. E: 28857, K: 31140 (www.e-uyar.com)

II- Taşınmaz haczinin geçerliliği ve tamamlanması için, tapuya tescilini öngören bir zorunluluk bulunmadığı-

Yukarıda tarih ve numarası yazılı mahkeme kararının müddeti içinde temyizen tetkiki taraflarca istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olup, dava dosyası için Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü:

Alacaklının kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla başlattığı takipte borçlu vekili, müvekkiline ait taşınmazın haline münasip meskeni olduğunu ve İİK'nun 82/1-12. maddesi gereğince haczedilemeyeceğini ileri sürerek haczin kaldırılması istemi ile icra mahkemesine başvurduğu; mahkemece, şikayetin kabulü ile borçlunun haline münasip meskeni alabilmesi için gereken 90.000,00 TL'den az olmamak üzere satılmasına, bu bedelin haline münasip mesken alması için borçluya verilmesine, artanın ise alacaklıya ödenmesine karar verildiği anlaşılmaktadır. Hüküm alacaklı ve borçlu tarafından temyiz edilmiştir.

1-Borçlunun temyiz itirazlarının incelenmesinde:

Tarafların iddia ve savunmalarına, dosya içeriğindeki bilgi ve belgelere ve kararın gerekçesine göre borçlu vekilinin temyiz itirazlarının REDDİNE;

2- Alacaklının temyiz itirazlarının incelenmesine gelince:

İİK'nun 82/1-12. maddesinde yer alan haczedilmezlik şikayeti, İİK'nun 16/1. maddesi kapsamında yedi günlük süreye tabidir. Bu süre öğrenme tarihinden başlar. Somut olayda, borçluya taşınmazın (meskeninin) haczine ilişkin 103 davetiyesi tebliğ edilmemiştir. Ancak, borçluya ait B...375 Ada ve 1 parsel no'lu taşınmazın icra müdürlüğüne alacaklı vekilinin talebi ile 13.10.2014 tarihinde ihtiyaten haczine karar verilip aynı tarihte bu hususta Nilüfer Tapu Sicil Müdürlüğü'ne haciz müzekkeresi gönderildiği, temyiz dilekçesi içeriğine göre borçlu vekilinin müvekkilinin icra takip dosya fotokopisini aldığını beyan ettiği, 16.10.2014 tarihinde icra müdürlüğünün haciz kararına ait icra tutanağı ile haciz müzekkeresinin icra dosyasında bulunduğu görülmektedir.

Taşınmazın ada ve parsel numarası da belirtilmek sureti ile icra müdürlüğüne taşınmazın haczine karar verilmele haciz tamamlanmış olur. Bundan başka, haczin Tapu Siciline tescil edilip edilmemesi haczin tamamlanmış sayılması için zorunlu bulunmamaktadır. Konuya ilişkin tasarruf yetkisi kısıtlamalarının tapu kütüğüne şerh verilebileceğini hükme bağlayan TMK'nun 1010. maddesi emredici nitelikte olmayıp, aynı maddenin son fıkrasına uyarınca haciz şerhi verilmekle, taşınmaz üzerinde sonradan kazanılan hakların sahiplerine karşı ileri sürülebilir. Ancak bu düzenleme, haczin geçerliliği ve tamamlanmış sayılması için tapuya şerh verilmesinin bir zorunluluk olduğunu göstermemektedir. İİK'nun 79. maddesinde; "Resmi Sicile kayıtlı malların haczinin, takibin yapıldığı icra dairesince, kaydına işlenmek sureti ile doğrudan da yapılabileceğine" yönelik hüküm ise bu konuda taşınmazın bulunduğu yerin icra dairesine haciz talimatı yazılması konusundaki zorunluluğu ortadan kaldıran bir seçenek olarak düşünülmelidir. Hal böyle olunca, İİK'nun bu maddesinden kaynaklanan ve taşınmaz haczinin geçerliliği ve tamamlanması için tapuya tescilini öngören bir zorunluluk da söz konusu değildir. Ne var ki üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi için haczin tapu siciline işlenmesi gerekmektedir.

O halde, mahkemece; borçlunun içinde haciz kararı ve haciz müzekkeresi bulunan takip dosya fotokopisini alarak 16.10.2014 tarihinde taşınmazına haciz konduğunu öğrendiği halde İİK'nun 16.maddesi uyarınca yedi günlük şikayet süresini geçirdikten sonra 05.11.2014 tarihinde meskeniyet şikayetinde bulunduğu anlaşılmakla, şikayetin süreden reddi yerine işin esasına girilerek haczin kaldırılmasına karar verilmesi isabetsizdir.

SONUÇ : Alacaklının temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda (2) nolu bentte yazılı nedenlerle İİK'nun 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 28.05.2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 28.05.2015 T. E:2789, K:14586 (www.e-uyar.com)

Av. Talih UYAR'ın Notu:

Yüksek mahkemenin yukarıdaki kararı düşündürücüdür... Gerçekten Yargıtay 12. Hukuk Dairesi bu kararında; İİK'nun 106. ve 110. maddeleri uyarınca satış isteme süresinin başlangıcının -"taşınmaz haczinin tapuya işlendiği tarih" değil- icra müdürünün, alacaklının talebi üzerine icra dosyasına yazdığı "taşınmazın tapu kaydının haczedilmesine" ilişkin verdiği karar tarihi olduğunu kabul etmiştir. Böylece alacaklının, taşınmazın haczedildiği hususunun tapuya işlendiği tarihten itibaren değil, icra müdürünün taşınmazın haczedilmesi konusunda verdiği karar tarihinden itibaren bir yıl içinde satış avansını yatırarak satış talebinde bulunması gerekecektir. Eğer alacaklılar (vekilleri); "tapuya haciz konulduğu tarih" ten itibaren bir yıl içinde satış avansını da yatırarak satış talebinde bulunurlarsa, çok defa icra memurunun verdiği satış kararından -bir veya iki gün- sonra haczin tapuya işlenmiş olması halinde bir yıllık satış isteme süresi geçmiş olacağından, yaptıkları satış talebi geçerli olmayacaktır. Alacaklıların (vekillerinin) bu çok önemli olan hususa dikkat etmeleri ve icra müdürünün verdiği "haciz kararı"ndan itibaren bir yılı geçirmeden satış avansını yatırıp satış istemeleri gerekecektir.

"Sıra cetveline yönelik itiraz ve şikayetleri" bugün temyizen inceleyen Yargıtay 23. HD. ise alacaklılara, tapuya haciz konulduğu tarih itibarıyla sıra cetvelinde pay ayrılmasını istediğinden, bu Daire bakımından "taşınmazların haciz tarihi", icra memurunun verdiği 'haciz kararı tarihi' olmayıp, 'haczin taşınmazın tapu kaydına işlendiği tarih' olmaktadır. Trafik siciline kayıtlı araçlar bakımından ise, "aracın fiilen haciz tarihi" ile "aracın trafik kaydına haciz konulması" arasında bir fark bulunmamakta ve hangi tarih daha önce ise, sıra cetveli bakımından bu tarih "ilk haciz tarihi" sayılmaktadır. (Bknz: 23. HD. 24.05.2013 T. 1986/3483; 23.02.2012 T. 4455/1190; HGK. 03.12.2008 T. 19-731/735; 19. HD. 26.01.2006 T. 9425/467; 08.12.2005 T. 8171/12286; 24.11.2005 T. 6311/11552) (www.e-uyar.com).

I- Haciz, satılarak paraya çevrilmesi zorunlu mala değil, bankalardaki hak ve alacaklar üzerine konulmuş olup, İİK'nun 106. maddesinin 2. fıkrası hükmüne göre borçlunun üçüncü kişi bankadaki alacağı menkul hükmünde ise de, mahcuz para alacağı için satış söz konusu olmadığından, 'paranın icra dosyasına -altı ay içinde- getirilmesi talebi'nin, satış talebi gibi değerlendirilip buna göre inceleme yapılarak hüküm kurulması gerekeceği-

Mahkeme kararının müddeti içinde temyizen tetkiki borçlu tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olup, dava dosyası için Tetkik Hakimi E.Ö. tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü:

Alacaklı tarafından borçlu hakkında kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile başlatılan icra takibinde, borçlunun, takibin kesinleşmesinden sonra banka hesaplarına konulan haczin düşmüş olması nedeni ile haczin kaldırılması için icra müdürlüğüne talepte bulunduğu, müdürlükçe, para üzerine uygulanan hacizlerde İİK'nun 106-110 maddelerinin uygulanamayacağı gerekçesi ile talebin reddedildiği, borçlu vekilinin bu karara karşı şikayet yoluyla icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece şikayetin reddine karar verildiği anlaşılmıştır.

İİK'nun "paraya çevirme" başlığını taşıyan 106. ve devamı maddelerinde taşınır ve taşınmaz malların satış usulü düzenlenmiştir. Borçlunun üçüncü kişilerdeki alacağı, taşınır hükmündedir. Aynı Kanun'un 110. maddesinde ise; "Bir malın satılması kanuni müddet içinde istenmez veya talep geri alınıp da, bu müddet içinde yenilenmezse o mal üzerindeki haciz kalkar" hükmü yer almaktadır.

Somut olayda; haciz, satılarak paraya çevrilmesi zorunlu mala değil, bankalardaki hak ve alacaklar üzerine konulmuş olup, İİK'nun 106. maddesinin 2. fıkrası hükmüne göre borçlunun üçüncü kişi bankadaki alacağı menkul hükmünde ise de, mahcuz para alacağı için satış söz konusu olmadığından, paranın icra dosyasına celbi talebinin, satış talebi gibi değerlendirilip buna göre inceleme yapılarak hüküm kurulmalıdır.

O halde mahkemece, yukarıdaki ilkeler de nazara alınıp inceleme yapılarak oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ : Borçlunun temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK'nun 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 19.04.2016 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 19.04.2016 T. E: 9010, K: 11603 (www.e-uyar.com)

II- Haciz, satılarak paraya çevrilmesi zorunlu mala değil, borçlunun üçüncü kişi bankada bulunan hesabındaki paraya konulduğunda, bu paranın satılarak paraya çevrilmesinin söz konusu olmadığı, ancak İİK'nun 106. maddesinin son fıkrasına göre borçlunun üçüncü kişilerdeki alacağına taşınır hükmünde olduğu, para alacağına haczinde 'satış talebi' söz konusu olmadığından, haczedilen paranın - altı ay içinde- icra dosyasına gönderilmesi talebinin 'satış talebi' yerine geçeceği-

Mahkeme kararının müddeti içinde temyizen tetkiki borçlu tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olup, dava dosyası için Tetkik Hakimi Yeliz Aziz Peker tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü :

Alacaklı tarafından borçlu hakkında başlatılan kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile icra takibinde, borçlu icra mahkemesine başvurusunda, takibin kesinleşmesinden sonra borçluya ait banka hesabına konulan haczin düşmüş olması nedeni ile hesaba konulan haczin kaldırılması için icra müdürlüğüne yapılan talebin, müdürlüğün 12.12.2014 tarihli kararıyla İİK'nun 106 ve 110. maddeleri gereğince reddedildiğini ileri sürerek haczin kaldırılmasını istemiş, mahkemece para alacaklarının haczinde satış isteme sürelerinin söz konusu olmadığı gerekçesi ile şikayetin reddine karar verilmiştir.

İİK'nun "paraya çevirme" başlığını taşıyan 106 ve devamı maddelerinde taşınır ve taşınmaz malların satış usulü düzenlenmiştir. Haciz, satılarak paraya çevrilmesi zorunlu mala değil, borçlunun üçüncü kişi bankada bulunan hesabındaki paraya konulduğunda, bu paranın satılarak paraya çevrilmesi söz konusu değildir. Ancak İİK'nun 106. maddesinin son fıkrasına göre borçlunun üçüncü kişilerdeki alacağı taşınır hükmündedir. Para alacağı haczinde satış talebi söz konusu olmadığından haczedilen paranın icra dosyasına gönderilmesi talebi satış talebi yerine geçer.

Somut olayda, icra takibinin kesinleşmesi üzerine, borçlu Teta ... Ltd. Şti.'nin Yapı Kredi Bankası'ndaki hesabına haciz konulmasına ilişkin haciz müzekkeresine adı geçen bankaca verilen 18.06.2010 tarihli cevabi yazı ile borçlunun bankada herhangi bir hak ve alacağına bulunmadığı yönünde cevap verilmiştir. Bu durumda, mahkemenin para alacaklarının haczinde satış isteme süresinin söz konusu olmadığına ilişkin gerekçesi yerinde değil ise de; haciz müzekkeresinin bankaya ulaştığı tarih itibarıyla uygulanmış bir haciz söz konusu olmadığından, mahkemenin şikayetin reddine ilişkin kararı sonucu itibarıyla doğrudur.

SONUÇ: Borçlunun temyiz itirazlarının reddi ile sonucu doğru mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK'nun 366. ve HUMK'nun 438. maddeleri uyarınca (ONANMASINA), alınması gereken 27,70 TL temyiz harcından, evvelce alınan harç varsa mahsubu ile eksik harcın temyiz edenden tahsiline, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 17/11/2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 17.11.2015 T. E: 16638, K: 28523 (www.e-uyar.com)

III- Haciz, satılarak paraya çevrilmesi zorunlu mala değil, bankalardaki hak ve alacaklar üzerine konulmuş olup, İİK'nun 106. maddesinin 2. fıkrası hükmüne göre 'borçlunun üçüncü kişi bankadaki alacağı menkul hükmünde' ise de, mahcuz para alacağı için 'satış' söz konusu olmadığından, paranın -altı aylık süre içinde- icra dosyasına getirilmesi talebi, satış talebi gibi değerlendirilip, buna göre inceleme yapılarak hüküm kurulması gerektiği-

Mahkeme kararının müddeti içinde temyizen tetkiki borçlular tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olup, dava dosyası için Tetkik Hakimi Ebru Özdemir tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü:

Alacaklı tarafından başlatılan genel haciz yoluyla takibin kesinleşmesi üzerine, 3. kişilere 89/1 haciz ihbarnamesi gönderildiği, borçlular vekilinin 24/06/2014 tarihinde İİK'nun 106. ve 110. maddeleri gereğince haczin kaldırılması talebinin icra müdürlüğüne reddedildiği, borçlular vekilinin para alacaklarında da İİK'nun 106. ve 110. maddesindeki sürelerin uygulanması gerektiği iddiasıyla yeniden bankalarda bulunan hak ve alacaklar üzerindeki hacizlerin kaldırılmasını talep ettiği, icra müdürlüğüne talep hakkında daha önce karar verildiğinden yeniden karar verilmesine yer olmadığına karar verildiği, borçluların bu kararlara karşı mahkemeye şikayet yoluna başvurduğu, mahkemece ilk müdürlük kararına karşı şikayet süresinin geçirildiği, sonraki talebe ilişkin olarak, müdürlükçe talephakkında daha önce karar verildiğinden yeniden karar verilmesine yer olmadığına karar verildiği, borçluların bu kararlara karşı mahkemeye şikayet yoluna başvurduğu, mahkemece ilk müdürlük kararına karşı şikayet süresinin

geçirildiği, sonraki talebe ilişkin olarak, müdürlükçe talep hakkında inceleme yapılarak karar verilmesi gerektiği belirtilerek 15/07/2014 tarihli müdürlük kararının kaldırılmasına karar verildiği anlaşılmıştır.

İİK'nun 16. maddesine göre; "Kanunun hallini mahkemeye bıraktığı hususlar müstesna olmak üzere, icra ve iflâs dairelerinin yaptığı muameleler hakkında kanuna muhalif olmasından veya hadiseye uygun bulunmamasından dolayı icra mahkemesine şikayet olunabilir. Şikayet bu muamelelerin öğrenildiği tarihten yedi gün içinde yapılır. Bir hakkın yerine getirilmemesinden veya sebepsiz sürüncemede bırakılmasından dolayı her zaman şikayet olunabilir." Somut olayda icra müdürlüğünün haczin kaldırılması talebinin reddine ilişkin ilk kararına karşı borçluların şikayeti, öğrenme tarihinden itibaren 7 günlük sürede olduğu gibi, bu talep İİK'nun 16/2 maddesi uyarınca süreye tabi de değildir.

Bununla birlikte borçluların icra mahkemesine başvurusu, para alacaklarında da İİK'nun 106. ve 110. maddelerinde öngörülen sürelerin uygulanması gerektiğine yönelik şikayet niteliğinde olup, yasal dayanağı İİK.nun 16. maddesidir. Aynı kanunun 17. maddesine göre; icra mahkemesince şikayetin kabulü halinde, şikayet olunan işlem ya bozulur veya düzeltilir ya da memurun sebepsiz yapmadığı veya geciktirdiği işlerin icrası emrolunur. İİK'nun "paraya çevirme" başlığını taşıyan 106. ve devamı maddelerinde taşınır ve taşınmaz malların satış usulü düzenlenmiştir. Borçlunun üçüncü kişilerdeki alacağı taşınır hükmündedir. Aynı Kanun'un 110. maddesinde ise; "Bir malın satılması kanuni müddet içinde istenmez veya talep geri alınıp da, bu müddet içinde yenilenmezse o mal üzerindeki haciz kalkar" hükmü yer almaktadır.

Somut olayda; haciz, satılarak paraya çevrilmesi zorunlu mala değil bankalardaki hak ve alacaklar üzerine konulmuş olup İİK'nun 106. maddesinin 2. fıkrası hükmüne göre borçlunun üçüncü kişi bankadaki alacağı menkul hükmünde ise de mahcuz para alacağı için satış söz konusu olmadığından, paranın icra dosyasına celbi talebi satış talebi gibi değerlendirilip buna göre inceleme yapılarak hüküm kurulmalıdır. O halde mahkemece İİK.nun 17. maddesi gereğince yukarıdaki ilkeler de nazara alınarak şikayet konusu incelenerek sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, uyuşmazlığa çözüm getirmeyecek biçimde yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ : Borçluların temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK'nun 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 10.11.2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 10.11.2015 T. E: 26749, K: 27420 (www.e-uyar.com)

IV- Üçüncü şahıstaki mevcut para alacağının da İİK'nın 110. madde hükmüne kıyasen hacizden itibaren bir yıllık (şimdi: altı aylık) süre içerisinde icra dosyasına celbinin istenmesi gerekeceği, aksi halde haczin düşeceği- Üçüncü kişi nezdinde bulunan alacak için haciz talebi halinde, haciz tarihi belirlenirken gözetilecek tarihin, haciz yazısının yazıldığı tarih değil, üçüncü kişiye ulaşım, 'kayda işlendiği tarih' olduğu-

Taraflar arasındaki sıra cetveline şikayetin yapılan yargılaması sonunda ilamda yazılı nedenlerden dolayı şikayetin reddine yönelik olarak verilen hükmün süresi içinde şikayetçi vekilince temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü. Şikayetçi vekili, müvekkilinin şikayet dışı borçlu hakkında başlatılan İzmir 18. İcra Müdürlüğü'nün 2008/17784 E. ve 2008/17936 E. sayılı takip dosyalarında, borçlunun üçüncü kişi A. G. A.Ş. nezdinde doğan hak ve alacaklarına haciz konulduğunu, İzmir 20. İcra Müdürlüğü'nün 2008/6162 E. sayılı dosyasında, borçlunun A. G. A.Ş. nezdindeki 400.000,00 TL ile 866.080,82 TL için düzenlenen sıra cetvellerinde, şikayet olunan idareye pay ayrıldığını, oysa 6183 sayılı Yasa'nın 21. maddesi gereğince paraya çevrilmesi gerekli olmayan alacak haczine idarenin iştirakinin mümkün olmadığını, idarenin hacze iştirakinin aynı Yasa'nın 21. maddesinde yer alan özel hüküm uyarınca paraya çevrilmeden evvelki dönem ile sınırlandırıldığını ileri sürerek, sıra cetvellerinin iptaline, sıra cetvellerine konu alacağın müvekkili şirketin alacaklı olduğu İzmir 18. İcra Müdürlüğü'nün 2008/17784 E ve 2008/17936 E. sayılı dosyaları ile L... Varlık Yönetimi A.Ş.'nin alacaklı olduğu İzmir 20. İcra Müdürlüğü'nün 2008/6162 E. sayılı dosyaları arasında garameten paylaşılmasına karar verilmesini talep etmiştir. Şikayet olunan vekili, paylaşımına konu para dağıtılincaya kadar kati haczi bulunan müvekkili idarenin hacze iştirakinin mümkün bulunduğunu savunarak, şikayetin reddini istemiştir. Mahkemece, iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre; nakit alacağın paraya çevrilmesi söz konusu olmadığından dağıtılincaya kadar iştirak haczinin mümkün olduğu gerekçesiyle, şikayetin reddine karar verilmiştir. Kararı, şikayetçi vekili temyiz etmiştir.

yargıtay kararları

1)Şikayet, sıra cetvelindeki sıraya ilişkindir.

6183 sayılı Kanun'un 21/1 maddesi "Üçüncü şahıslar tarafından haczedilen mallar paraya çevrilmeden evvel o mal üzerine amme alacağı için de haciz konulursa bu alacak da hacze iştirak eder ve aralarında satış bedeli garameten taksim olunur..." hükmünü içermektedir. 6183 sayılı Kanun'un 21/1. maddesinde satıştan söz edildiği ve paranın satışının mümkün olmadığı düşünülebilirse de, para hacizlerinde satış tarihi, paranın dosyaya girdiği tarihtir. Para ve alacak hacizlerine ilişkin işlemler, kural olarak İİK'nın 88. maddesi hükmü uyarınca menkul mal hükümlerine göre yapılır. Borçluya ait nakit parayla karşılaşan icra memuru, İİK'nın 88. maddesi hükmü çerçevesinde bu parayı haczedebilir. Üçüncü kişinin elindeki bir paranın İİK'nın 89. maddesine göre değil de, taşınır hacizlerine ilişkin 88. maddesine göre haczedilmesinde, tıpkı taşınırlarda olduğu gibi, paranın somut olarak üçüncü kişi elinde mevcut olması gerekir. Henüz mevcut olmayan bir paranın taşınır hükümlerine göre haczine yasal olanak bulunmamaktadır. Üçüncü şahıstaki mevcut para alacağının da İİK'nın 110. madde hükmüne kıyasen hacizden itibaren bir yıllık süre içerisinde icra dosyasına celbinin istenmesi gerekir. Aksi halde haciz düşer (Satış talebi, para hacizlerinde dosyaya celbinin istenmesi suretiyle yapılır.) Diğer yandan, üçüncü kişi nezdinde bulunan alacak için haciz talebi halinde, haciz tarihi belirlenirken gözetilecek tarih, haciz yazısının yazıldığı tarih değil, üçüncü kişiye ulaşıp, kayda işlendiği tarihtir. Buna göre mahkemenin, nakit alacağın paraya çevrilmesinin sözkonusu olmadığı yolundaki gerekçesinde isabet bulunmamakta ise de, 866.080,82 TL'nin icra dosyasına girdiği 09.02.2009 tarihinden önce şikayet olunanın haciz yazısının 14.11.2008 tarihinde 3. kişiye ulaştığı anlaşıldığından, bu paylaşım ile ilgili sıra cetveli yönünden karar, sonucu itibarıyla doğru olduğundan, şikayetçi vekilinin bu sıra cetveli ile ilgili temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

2) Şikayetçi vekilinin 400.000,00 TL'lik sıra cetveline yönelik temyiz itirazlarına gelince;
Somut olayda, borçlunun 3.kişide haczedilen 400.000,00 TL'lik alacağı 07.11.2008, 866.080,82 TL'lik alacağı 09.02.2009 tarihinde icra dosyasına girmiş olup, Vergi Dairesi'nin 11.11.2008 tarihinde 3. kişiye ulaşan haciz yazısı, 400.000,00 TL'nin icra dosyasına girdiği tarihten sonra olduğundan, Vergi Dairesi'nin 400.000,00 TL'nin paylaşımı ile ilgili sıra cetveline iştiraki doğru olmamıştır. Bu durumda mahkemece, 12.03.2012 tarihli 400.00,00 TL'nin paylaşımı ile ilgili sıra cetveli yönünden şikayetin kabulüne karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde yanılıgılı gerekçe ile şikayetin reddine karar verilmesi doğru olmamıştır.

SONUÇ :Yukarıda (1) numaralı bentte açıklanan nedenlerle, şikayetçi vekilinin diğer temyiz itirazlarının reddine, (2) numaralı bentte açıklanan nedenlerle, temyiz itirazlarının kabulü ile kararın şikayetçi yararına BOZULMASINA, peşin harcın istek halinde iadesine, kararın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere 19.06.2014 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

23. HD. 19.06.2014 T. E: 2415, K: 4726 (www.e-uyar.com)

Av. Talih UYAR'ın Notu:

Yüksek mahkeme (Yargıtay 12. Hukuk ve 23. Hukuk Dairesi) yukarıdaki içtihatlarında "İİK'nun 106/II uyarınca; borçlunun üçüncü kişilerdeki alacaklarının menkul hükmünde olduğunu, haczedilen 'para alacakları'nın satışının (paraya çevrilmesinin) söz konusu olmayacağını, ancak "üçüncü kişilerdeki (örneğin; bankalardaki) borçluya ait paraların icra dosyasına gönderilmesinin istenmesinin 'satış talebi' gibi değerlendirilmesi gerekeceğini, aksi takdirde para üzerinde konulan haczin düşeceğini" belirtmiştir. Daha önce bu tür uyuşmazlıkları (özellikle 'sıra cetveline itiraz /şikayet üzerine verilen kararları temyizen incelemiş olduğu dönemde verdiği kimi kararlarında Yargıtay 19. Hukuk Dairesi ise bu durumda;

"Şikayet eden vekili, 'Ankara 30. İcra Müdürlüğünün 2003/3736 sayılı dosyası üzerinden yürütülen ..... Bankası'nın icra takibi sonucu, 10.05.2003 tarihinde borçlu şirketin Enerji Bakanlığındaki alacaklarına haciz koydurduğunu, bir yıllık satış isteme süresi içinde satış talebinde bulunmadığı için haczin düştüğünü, yapılan haczin İİK'nun 103. maddesi uyarınca borçluya tebliğ edilmemesi nedeniyle ..... Bankasına ödeme yapılamayacağını' belirterek 'sıra cetvelinin iptalini' istemiştir.

Mahkemece 'para alacaklarının haczinde satış isteme süresinin söz konusu olmadığı, haciz tutanağının İİK'nun 103. maddesi uyarınca borçluya tebliğ edilmemesinin haczi geçersiz kılmadığı, 09.05.2005 tarihinde haczin ..... Bankasına ait ilk haciz olduğu' belirtilerek 'şikayetin reddine' karar verilmiştir. Şikayet eden vekili kararı temyiz etmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle gerektirici sebeplere, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre, davacı vekilinin yerinde görülmeyen bütün temyiz itirazlarını reddi ile usul ve kanuna uygun bulunan icra mahkemesi kararının İİK'nunun 366. maddesi uyarınca ONANMASINA, aşağıda yazılı onama harcının

yargıtay kararları

temyiz edenden alınmasına, 21.03.2008 gününde oybirliği ile karar verildi (19. HD. 21.03.2008 T. E:516, K:2804) (www.e-uyar.com)" diyerek 'borçlunun üçüncü kişilerdeki para alacağı üzerine haciz konulmuş olması halinde paranın paraya çevrilmesi söz konusu olmayacağından para üzerindeki haczin -altı ay içinde icra dosyasına getirilmesi istenmese dahi- düşmeyeceğini' belirtmekteydi.

I- İİK'nun 128/a maddesine göre 2 yıl geçmedikçe yeniden kıymet taktiri istenemez ise de , hacizli taşınmaz üzerine sonradan konulan haczin "yeni bir haciz" olup, bu yeni haciz nedeniyle, İİK'nun 128/II maddesi uyarınca satışa esas olmak üzere yeniden kıymet taktiri yapılması gerekeceği-

Mahkeme kararının müddeti içinde temyizen tetkiki borçlu tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olup, dava dosyası için Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü:

Sair temyiz itirazları yerinde değil ise de;

Alacaklı tarafından başlatılan takibe karşı borçlunun, yapılan ihalenin usulsüz olduğunu ileri sürerek feshi istemi ile icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece, şikayetin reddine karar verildiği anlaşılmaktadır.

İcra dosyasının incelenmesinde; ihale konusu taşınmaza 17/08/2011 tarihinde haciz konulduğu, ihaleye esas olan kıymet takdirinin 23/09/2013 tarihinde yapıldığı, alacaklının 13/12/2013 tarihli talebi üzerine talebi üzerine taşınmaza 20/12/2013 tarihinde yeniden haciz konulduğu, ancak yeniden kıymet takdiri yapılmadan 22/05/2015 tarihinde ihalenin gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

Her ne kadar İİK'nun 128. maddesine göre 2 yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemez ise de hacizli taşınmaz üzerine sonradan konulan haciz yeni bir haciz olup bu haciz nedeniyle İİK'nun 128/2. maddesi uyarınca satışa esas olmak üzere yeniden kıymet takdiri yapılması ve belirlenen bu değer satışa esas alınması gerekir. Düşmüş hacze dayalı olarak belirlenen kıymet takdiri herhangi bir hüküm ve sonuç doğurmaz.

Bu hususun mahkemece re'sen gözetilmesi gerekir. O halde mahkemece kalkmış (düşmüş) hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak yapılan ihalenin feshine karar verilmesi gerekirken istemin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ : Borçlunun temyiz itirazlarının kısmen kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK'nun 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 04.04.2016 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 04.04.2016 T. E: 3158, K: 9736 (www.e-uyar.com)

II- Düşen hacze dayalı olarak belirlenen kıymet takdiri herhangi bir hüküm ve sonuç doğurmayacağından, satışa esas alınmasının da mümkün olmadığı, bu hususun mahkemece re'sen gözetilmesi gerektiği ve "ihalenin feshine" karar verilmesi gerektiği-

Mahkeme kararının müddeti içinde temyizen tetkiki borçlu tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olup, dava dosyası için Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü :

Sair temyiz itirazları yerinde değil ise de;

Borçlunun, diğer fesih nedenlerinin yanı sıra haczin yenilenmesinden sonra yeniden kıymet takdiri yapılmadan satışın gerçekleştirildiğini ileri sürerek ihalenin feshini talep ettiği, mahkemece, davanın reddine karar verildiği görülmüştür. İİK.nun 106 ve 110. maddeleri uyarınca iki yıllık sürede satış istenmemiş ise haciz kalkar. Öte yandan iki yıllık sürede satış istenmekle beraber alacaklı satış talebini geri alırsa süre kaldığı yerden devam eder.

Somut olayda taşınmaz üzerine 03.04.2012 tarihinde haciz konulduğu, 25.12.2013 tarihinde kıymet takdiri ve satış talebinde bulunularak 26.12.2013 tarihinde satış avansının yatırıldığı, 23.01.2014 tarihinde kıymet takdir işleminin yapıldığı, 22.04.2014 tarihinde satış talebinde bulunularak 29.04.2014 tarihinde ilave satış avansı yatırıldığı, borçlunun 23.06.2014 tarihinde borcun ödenmesi taahhüdünde bulunması üzerine, alacaklı tarafından 23.06.2014 tarihinde satışın düşürülmesinin talep edildiği, daha sonra iki yıllık sürede satış istenmediğinden ve İİK.nun 110. maddesi uyarınca haciz düşüğünden, 15.09.2014 tarihinde alacaklı vekili tarafından taşınmaz üzerine yeniden haciz konulmasının ve satışına karar verilmesinin talep edildiği, aynı gün satış avansının yatırıldığı anlaşılmıştır.

Bu durumda satış yeni konulan hacze dayanılarak yapıldığından, bu hacze göre yeniden kıymet takdiri yapılması ve satışın da bu yeni kıymet takdiri üzerinden gerçekleştirilmesi gerekirken, düşen hacze dayalı olarak belirlenen kıymet takdiri herhangi bir hüküm ve sonuç doğurmayacağından, satışa esas alınması mümkün değildir. Bu hususun mahkemece re'sen gözetilmesi gerekir. O halde 15.09.2014 tarihli haciz sonrası yeniden kıymet takdiri yapılması gerekirken, kalkmış hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak ihalenin yapılması usulsüz olup, mahkemece ihalenin feshine karar verilmesi yerine şikayetin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ : Borçlunun temyiz itirazlarının kısmen kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK'nun 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 03/11/2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 03.11.2015 T. E: 20201, K: 26503 (www.e-uyar.com)

III- Mahkemece kalkmış (düşmüş) hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak yapılan ihalenin usulsüz olduğu-

Yukarıda tarih ve numarası yazılı mahkeme kararının onanmasını mutazammın 03.11.2014 tarih, 28384/25760 sayılı daire ilamının müddeti içinde tashihi tetkiki borçlu tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olup, dava dosyası için Tetkik Hakimi Meltem Duyan tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü: Sair karar düzeltme nedenleri yerinde değil ise de;

Alacaklı tarafından başlatılan takibe karşı borçlunun, yapılan ihalenin usulsüz olduğunu ileri sürerek feshi istemi ile icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece, şikayetin reddine ve para cezasına karar verildiği anlaşılmaktadır. Borçlunun taşınmazı üzerine 04/09/2009 tarihinde haciz konulduğu, alacaklının talebi üzerine 29/05/2013 tarihinde haczin yenilendiği, ihaleye esas olan kıymet takdirinin 03/07/2012 tarihinde yapıldığı, ihalenin ise 16/01/2014 tarihinde gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

Alacaklının haczin yenilenmesi talebi ilk hacizden vazgeçme anlamına geldiğinden 29/05/2013 tarihli haciz sonrası yeniden kıymet takdiri yapılması gerekirken, düşmüş hacze dayalı olarak belirlenen kıymet takdiri herhangi bir hüküm ve sonuç doğurmaz. Bu hususun mahkemece resen gözetilmesi gerekir. O halde mahkemece kalkmış (düşmüş) hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak yapılan ihalenin usulsüz olduğu gözetilerek ihalenin feshi yerine şikayetin reddine karar verilmesi isabetsiz olup, kararın bu nedenle bozulması gerekirken Dairemizce onandığı anlaşılmalı borçlunun karar düzeltme isteminin kısmen kabulüne karar vermek gerekmiştir.

SONUÇ : Borçlunun karar düzeltme isteminin kısmen kabulü ile Dairemizin 03.11.2014 tarih ve 2014/28384 E. - 2014/25760 K. sayılı onama ilamının kaldırılmasına, mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK'nun 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), 02.04.2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 02.04.2015 T. E:5245, K:8281 (www.e-uyar.com)

IV- Alacaklının 14.03.2014 tarihinde satış talebinde bulunduğu, bu durumda alacaklının satış talebinin 1 yıl geçtikten sonra olduğu, 16/01/2013 tarihinde konulan haciz İİK'nun 106 ve 110. maddesine göre kalkmış olduğundan, bu hacze dayalı olarak belirlenen kıymet takdirinin herhangi bir hüküm ve sonuç doğurmayacağı, bu hususun mahkemece re'sen gözetileceği-

Borçlu, düşmüş olan hacze dayalı olarak yapılan kıymet takdirinin geçersiz olduğunu, yeniden kıymet takdiri yapılmadan gerçekleştirilen ihalenin usulsüz olduğunu ileri sürerek ihalenin feshi istemiyle icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece istemin reddine karar verildiği anlaşılmıştır.

Borçlunun taşınmazı üzerine 21/06/2012 tarihinde haciz konulduğu, alacaklının talebi üzerine 16/01/2013 tarihinde haczin yenilendiği, ihaleye esas olan kıymet takdirinin 22/03/2013 tarihinde yapıldığı ve 10/07/2014 tarihinde ihalenin gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. 16/01/2013 günlü haciz tarihi itibari ile yürürlükte bulunan 6352 Sayılı yasa ile değişik İİK'nun 106. maddesinde; " Alacaklı, haczolunan mal taşınır ise hacizden itibaren altı ay, taşınmaz ise hacizden itibaren bir yıl içinde satılmasını isteyebilir.

Aynı Kanununun 110.maddesinde ise; "Bir malın satılması kanuni müddet içinde istenmez veya talep geri alınıp da, bu müddet içinde yenilenmezse o mal üzerindeki haciz kalkar" hükmü yer almaktadır.

Alacaklının 14.03.2014 tarihinde satış talebinde bulunduğu, bu durumda alacaklının satış talebinin 1 yıl geçtikten sonra olduğu anlaşılmaktadır. 16/01/2013 tarihinde konulan haciz İİK'nun 106 ve 110. maddesine göre kalkmış olduğunda, bu hacze dayalı olarak belirlenen kıymet takdiri herhangi bir hüküm ve sonuç doğurmaz. Bu husus mahkemece resen gözetilir. O halde mahkemece kalkmış hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak ihalenin yapılması usulsüz olup ihalenin feshi yerine şikayetin reddi yönünde hüküm tesisi doğru görülmemiştir.

12. HD. 05.03.2015 T. E:1870,K:4754 (www.e-uyar.com)

V- İİK'nun 128a/III. maddesi uyarınca her ne kadar "icra müdürlüğünce takdir edilen kıymet- hem taşınırlarda ve hem de taşınmazlarda- 'kural olarak' iki yıl süre ile geçerli" ise de; taşınmazların haciz tarihinden itibaren 'bir yıl', taşınırların ise 'altı ay' içinde 'satışının istenmemesi' veya 'müşteri (alıcı) çıkmaması nedeniyle satılamaması' ve satış isteme süresinin geçmiş olması halinde, konulmuş olan haczin düşmesinden sonra, aynı alacaklı tarafından yeniden haciz talep edilmesi üzerine, yeniden kıymet takdir edilerek satış talebinde bulunulması gerekeceği (yani; düşmüş olan haciz nedeniyle daha önce takdir edilmiş olan kıymetin esas alınarak satışın yapılamayacağı)-

Borçlunun ihalenin feshi istemiyle icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece şikayetin reddine karar verildiği görülmektedir. İcra dosyasının incelenmesinde; ihale konusu taşınmaza 13.07.2010 tarihinde haciz konulduğu, ihaleye esas olan kıymet takdirinin 05.03.2013 tarihinde yapıldığı, alacaklının talebi üzerine taşınmaza 18.11.2013 tarihinde yeniden haciz konulduğu, ancak yeniden kıymet takdiri yapılmadan 15.05.2014 tarihinde ihalenin gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Her ne kadar İİK'nun 128. maddesine göre 2 yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemez ise de; 18.11.2013 tarihli haciz esas alınarak ihale yapıldığına göre, konulan son hacze dayanarak yeniden kıymet takdiri yapılması gerekirken, 13.07.2010 tarihli hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak ihalenin yapılması usulsüz olup, bu hususun mahkemece re'sen gözetilmesi gerekmektedir. O halde mahkemece ihalenin feshine karar verilmesi gerekirken istemin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ : Borçlunun temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK'nun 366. ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 26/02/2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 26.02.2015 T. E:1755, K: 4011 (www.e-uyar.com)

VI- İİK'nun 128a/III. maddesi uyarınca her ne kadar "icra müdürlüğünce takdir edilen kıymet- hem taşınırlarda ve hem de taşınmazlarda- 'kural olarak' iki yıl süre ile geçerli" ise de; taşınmazların haciz tarihinden itibaren 'bir yıl', taşınırların ise 'altı ay' içinde 'satışının istenmemesi' veya 'müşteri (alıcı) çıkmaması nedeniyle satılamaması' ve satış isteme süresinin geçmiş olması halinde, konulmuş olan haczin düşmesinden sonra, aynı alacaklı tarafından yeniden haciz talep edilmesi üzerine, yeniden kıymet takdir edilerek satış talebinde bulunulması gerekeceği (yani; düşmüş olan haciz nedeniyle daha önce takdir edilmiş olan kıymet esas alınarak satışın yapılamayacağı)-

Sair temyiz itirazları yerinde değil ise de; Borçlunun düşen hacze dayalı olarak yapılan kıymet takdiriyle satışın yapıldığını da ileri sürerek ihalenin feshi istemiyle icra mahkemesine başvurduğu, mahkemece şikayetin reddine karar verildiği görülmektedir.

İcra dosyasının incelenmesinde; ihale konusu taşınmazlara 23.10.2009 tarihinde haciz konulduğu, icra müdürlüğünce yaptırılan kıymet takdirine itiraz edildiği, Kocaeli 1. İcra Hukuk Mahkemesi'nin 2011/747 E. 2013/145 K. sayılı dosyasında 14.05.2012 tarihinde yapılan keşfe istinaden düzenlenen bilirkişi raporuna göre taşınmazların değerinin yeniden belirlendiği, 27.05.2013 tarihinde ihale konusu taşınmazlara yeniden haciz konulduğu ve 20.03.2014 tarihinde de ihalenin yapıldığı anlaşılmaktadır.

İİK'nun 128. maddesine göre 2 yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemez ise de; 27.05.2013 tarihli haciz esas alınarak ihale yapıldığına göre, konulan son haciz nedeniyle yeniden kıymet takdiri yapılması gerekirken, 23.10.2009 tarihli hacze dayalı kıymet takdiri esas alınarak ihalenin yapılması usulsüzdür. O halde mahkemece ihalenin feshine karar verilmesi gerekirken şikayetin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir.

SONUÇ: Borçlunun temyiz itirazlarının kısmen kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK 366 ve HUMK'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), peşin alınan harcın istek halinde iadesine, ilamın tebliğinden itibaren 10 gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 20.01.2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

12. HD. 20.01.2015 T. E: 2014/34097, K: 1195 (www.e-uyar.com)

Av. Talih UYAR'ın Notu:

Yüksek mahkeme yukarıdaki yeni görüşünün, İİK.'nin "kesinleşen kıymet takdirinin yapıldığı tarihten itibaren iki yıl geçmedikçe yeniden kıymet takdiri istenemez.." şeklindeki 128a/III hükmü karşısında isabetli olup olmadığı tartışılabilir... Yeni benimsenen görüşe göre; eğer taşınmaz/taşınır üzerindeki haciz 'satış istenmemesi veya satışta müşteri çıkmaması' nedeniyle düşerse aynı alacaklı tarafından bu taşınmazın/taşınırın tekrar haczedilmesi halinde, taşınmaza/taşınıra yeniden kıymet takdiri yapılacak ve taşınmazın/ taşınırın daha önce takdir edilen kıymet esas alınarak satışa çıkarılamayacaktır.

Tasarrufun iptali davasının görülebilmesi için alacaklının kesinleşmiş bir alacağının ve icra takibinin bulunmasının zorunlu olduğu- Davacının alacağının bulunduğu- Davanın tereddüt bulunmadığından, "takibin, tasarrufun iptali davasından önce başlatılmasının davanın görülebilme koşulu" olarak öngörülemez-

I- Taraflar arasındaki "tasarrufun iptali" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; İstanbul 2. Asliye Ticaret Mahkemesince davanın reddine dair verilen 02.05.2011 gün ve 2005/348 E., 2011/183 K. sayılı kararın incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 12.04.2012 gün ve 2011/12048 E. - 2012/4567 K. sayılı ilamı ile; "...Davacı vekili, müvekkili kurumun 7.12.2001 - 1.3.2002 - 22.8.2003 tarihli vekaletnameleri gereği avukatlığını yapan davalı borçlu Ali'nin vekalet görevini gereği gibi ifa etmemesi ve yaptığı tahsilatları süresi içinde davacı kuruma ödememesi nedeniyle vekalet ilişkisinin 9.3.2004 tarihinde feshedildiğini, borçlunun aleyhine yapılan icra takibini karşılıksız bırakmak amacıyla adına kayıtlı taşınmazı 22.8.2005 tarihinde davalı Funda'ya sattığını belirterek taşınmaz satışına ilişkin tasarrufun iptaline karar verilmesini dava ve talep etmiştir.

Davalı borçlu vekili, davanın İİK. hükümleri gereğince yürütülmesi gerektiğini, ödeme emrinin iptali için İdare Mahkemesine dava açtıklarından takibin kesinleşmediğini, davanın sonucunun beklenmesi gerektiğini belirterek davanın reddini, 30.10.2009 tarihli dilekçesiyle de ödeme emri idare mahkemesince iptal edildiğinden davanın konusuz kaldığını savunmuştur. Davalı F., savunma yapmamıştır.

Mahkemece iddia, savunma, toplanan delillere göre, davanın görülebilirlik koşulunu teşkil eden ödeme emrinin İdare mahkemesinin kesinleşen kararıyla iptal edildiği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş; hüküm, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava 6183 sayılı AATÜHK'nun 24 ve devamı maddeleri gereğince açılmış tasarrufun iptali istemine ilişkindir. Bu tür davaların dinlenebilmesi için borçlu hakkında yapılmış icra takibinin kesinleşmiş olması, iptali istenen tasarrufun takip konusu borçtan sonra yapılması, gerçek bir alacağın bulunması gereklidir. Eğer dava İİK. 277 ve devamı maddeleri gereğince açılmış ise bu üç koşula ilaveten borçlu hakkında düzenlenmiş kat'i (İİK 143.madde) veya geçici aciz (İİK. 105.madde) belgesinin bulunması da gereklidir. Aciz belgesinin varlığı sadece İİK 277 ve devamı maddeleri gereğince açılan tasarrufun iptali davaları için önkoşul olup 6183 sayılı Yasanın 24 ve devamı maddeleri gereğince açılan tasarrufun iptali davaları için ibraz edilmesi zorunluluğu bulunmamaktadır.

Gerek 6183 Sayılı Yasanın 24 ve devamı, gerekse İİK 277 ve devamı maddeleri gereğince açılan tasarrufun iptali davasının görülebilirlik koşullarından biri, mahkemece de belirlendiği gibi alacaklı tarafından borçlu aleyhine yapılan icra takibinin kesinleşmiş olmasıdır. Somut olayda davalı borçlu hakkında 6183 Sayılı Yasa gereği çıkarılan ödeme emri idare mahkemesinin kesinleşen kararı gereğince "davacı Ali ile aralarında vekalet ilişkisi bulunan idarenin, söz konusu zararı alacak davası olarak tahsil etmesi gerekirken 6183 Sayılı Yasa uyarınca ödeme emri düzenlenmesinin hukuka aykırı olduğu" gerekçesiyle iptal edilmiştir. Bunun üzerine işbu davanın devamı sırasında davacı idare tarafından davalı borçlu hakkında M.. I. İcra Müdürlüğü'nün 2011/... sayılı dosyası ile İİK hükümleri gereği ilamsız takip yapıldığı, borçlunun itirazı üzerine davacı idare tarafından M... 1.Asliye Ticaret Mahkemesinin 2011/... Esas sayılı dosyası ile itirazın iptali davası açıldığı ve davanın derdest olduğunun davacı ve davalı borçlu vekilinin kabulündedir. Varlığı zorunlu bulunan icra takibinin, dava tarihinden önce yapılmış olması bir zorunluluk

olmadığından icra takibinin dava tarihinden sonra yapılmasının bir önemi yoktur. Önemli olan yargılama aşamasında borçlu hakkında icra takibinin varlığıdır. (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 28.3.2012 gün ve 2012/17-25, 11/241 sayılı kararı ve 15.H.D. 18.11.2003 T.5510E-5515 K. sayılı kararları da aynı doğrultudadır.) O halde mahkemece itirazın iptali davasının sonucu beklenerek takibin kesinleşmesi halinde davanın esasına girilerek taraf delillerinin toplanması, İİK 277, 278, 279 ve 280 maddeler gereğince değerlendirme yapılarak sonucuna göre karar verilmesi; itirazın iptali davasının reddedilip kesinleşmesi halinde ise şimdiki gibi davanın önkoşul yokluğu nedeniyle reddine karar verilmesi gerekirken eksik incelemeye dayalı hüküm tesisi isabetli görülmemiştir..." gerekçesi ile bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda, mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

HUKUK GENEL KURULU KARARI

Dava, 6183 sayılı Kanun'un 24 vd. maddeleri gereğince "tasarrufun iptali" istemine ilişkindir. Davacı vekili "müvekkili ile davalı A. arasında müvekkilin alacaklarının tahsili amacıyla dava ve takiplerde vekil olarak temsil için vekalet sözleşmesi akdedildiğini, ancak davalının dava ve icra takiplerini takipsiz bıraktığını, işlemi kaldırılmasına neden olduğunu, ayrıca yapılan icra takip dosyalarından tahsil edilen ödemeleri de Kurum hesabına aktarmadığını, Kurumun uğradığı bu zararın tahsili için davalı aleyhine 6183 sayılı Kanuna dayalı takip yapıldığını, takip sırasında davalıya ait bir taşınmazın diğer davalı F.'ye satışının yapıldığının belirlendiğini, yapılan satışın mal kaçırmak amaçlı olduğunu ve işlemin 6183 sayılı Kanun'un 24 vd. maddeleri gereğince iptale tabi olduğunu belirterek alacağın tahsilini sağlamak amacıyla dava konusu taşınmazın satışının iptaline karar verilmesini" talep etmiştir.

Davalı A. vekili, "6183 sayılı Kanuna dayalı olarak açılan tasarrufun iptali davasında takibin kesinleşmiş olmasının dava şartı olduğunu ve davacı tarafından yapılan takibin İdare Mahkemesince iptal edildiğini" belirterek "davanın reddini" savunmuştur. Davalı F. duruşmalara katılmamış ve davaya cevap vermemiştir.

Mahkemece; "davacı kurum tarafından davalı aleyhine kurum zararının tahsili için 6183 sayılı Kanuna dayalı olarak takip başlatılmış ve ödeme emri tebliğ edilmiş ise de, davalı tarafından bu ödeme emri işlemine karşı İdare Mahkemesinde iptali istemi ile dava açıldığını ve ödeme emri işleminin iptali yönünde karar verildiği ve söz konusu kararın kesinleşmiş olması bakımından davanın görülebilme koşulu olan takibin iptal edilmiş olması nedeni ile davanın reddine" karar verilmiş; davacı vekilinin temyizi üzerine karar, Özel Dairece yukarıda başlık bölümünde gösterilen nedenlerle bozulmuştur. Yerel mahkemece, önceki kararda direnilmiş; hükmü temyize davacı vekili getirmiştir. Direnme yolu ile Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; tasarrufun iptali davasında kesinleşmiş bir icra takibinin bulunmasının davanın görülebilirlik koşulunu oluşturduğu dikkate alındığında, 'icra takibinin dava tarihinden önce başlatılmış olmasının gerekip gerekmediği' noktasında toplanmaktadır.

Somut uyuşmazlığa geçmeden tasarrufun iptali davasına ve mevzuatımızdaki yerine kısaca değinilmesi uyuşmazlığın çözümünde yol gösterici nitelikte olacaktır.

İptal davası, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 277-284. maddelerinde düzenlenmiştir. Haczedilen ve iflas halinde masaya girerek tasfiyeye konu teşkil edecek malvarlığı, borçlunun hali hazır malvarlığıdır. Hakkında haciz işlemine girilen veya iflasta iflas kararı verilen borçlunun tasarruf yetkisi, bu tarihten itibaren kısıtlanır. Haciz ve iflastan önce borçlu, malvarlığı üzerinde tam bir tasarruf yetkisine sahiptir (Uyar Talih, İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 4. Baskı, C. I, İzmir 2011, s. 15; Üstündağ Saim, İflas Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 2002, s. 231). Bunun sonucu olarak, hacizden ve iflas kararından önce malları üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilen borçlular uygulamada da rastlandığı üzere bazen mallarına haciz konulması veya iflas kararı verilmesi ihtimaline binaen, haciz ve iflas yolu ile takibe uğramadan evvel alacaklılardan mal kaçırmak kastıyla, yani onların hakkında yapacağı takibi semeresiz bırakmak amacıyla, mal varlığının tamamı ya da bir kısmını, hileli işlemlerle bedelsiz olarak ya da düşük bedellerle, başkalarına, genellikle yakınlarına, devredebilirler. Bazı durumlarda da bedelini kendisi ödeyerek yakınları üzerine taşınır taşınmaz mal satın alarak malvarlığını azaltabilirler (Pekcanitez Hakan / Atalay Oğuz / Sungurtekin Özkan Meral / Özekes Muhammet, İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2005, s. 501; Uyar, a.g.e., s. 15). Bu gibi kötüniyetli borçluların mal kaçırma düşüncesiyle yaptıkları tasarruflar nedeniyle alacaklıların menfaatlerini korumak amacıyla kanun koyucu "iptal davası" kurumunu kabul etmiştir.

İcra ve İflas Kanunu'nun 277. ve devamı maddelerinde düzenlenen tasarrufun iptali davası; kesin veya geçici aciz vesikasına sahip alacaklının, kanunda öngörülen sebeplere dayanarak, iptal edilebilir olduğunu iddia ettiği tasarrufi işlem hiç yapılmamış gibi, sadece kendisi açısından ve aciz vesikasına bağlanmış alacağıyla fer'ileri nispetinde, bu işleme konu mal, hak ya da alacağın, alacaklının icra takip sahasına sokulmasını amaçlayan ve

yargıtay kararları

alacaklının, borçlu ile lehine tasarrufi işlemin yapıldığı üçüncü kişiye karşı açtığı, 5 yıllık hak düşürücü süreye tabi olan şahsi nitelikte, bir eda davasıdır (MUŞUL Timuçin, İcra ve İflas Hukuku, 2. Baskı, İstanbul 2005, s.1168). Bununla birlikte 6183 sayılı Kanuna dayalı olarak açılan tasarrufun iptali davasında kamu alacaklısının kesin veya geçici aciz vesikasına sahip olması aranmamaktadır. Ancak, yine burada da tasarrufun iptali davasının açılabilmesi tahsil dairesinin tüm yasa yollarına başvurmaya rağmen alacağını elde edememiş olması aranmaktadır.

Bu noktada tasarrufun iptali davasının kendisine özgü dava şartlarından söz etmekte yarar bulunmaktadır. Gerçekten; iptal davasında yetki, görev, taraf ehliyeti, dava ehliyeti, hukuki yarar gibi genel dava şartları dışında, iptal davasına özgü bazı özel dava şartlarını haiz olması aranmaktadır. Hem İİK'nın 277 ve devamı maddeleri gereğince hem de 6183 sayılı Kanun gereğince açılan tasarrufun iptali davasında ortak olarak aranan dava şartları; davacının gerçek bir alacağına sahip olması ve borçlu hakkında kesinleşmiş bir icra takibinin bulunması ile iptal konusu tasarrufun borcun doğumundan sonra yapılmış olmasıdır. Bunların yanı sıra İİK'nın 277 ve devamı maddeleri gereğince açılan tasarrufun iptali davasında alacaklının kesin veya geçici aciz vesikasına haiz olması da aranmaktadır. Bilindiği gibi mahkemenin, davanın esası hakkında yargılama yapabilmesi (davayı esastan inceleyebilmesi) için varlığı veya yokluğu gerekli olan hallere, "dava (yargılama) şartları" denir.

Dava şartları, dava açılabilmesi için değil, mahkemenin davanın esası hakkında inceleme yapabilmesi (davanın esasına girebilmesi) için gerekli olan şartlardır. Buna davanın dinlenebilmesi (mesmu olması) şartları da denir. Dava şartlarının bulunup bulunmadığı davada hâkim tarafından kendiliğinden (re'sen) gözetilir (KURU Baki Hukuk Muhakemeleri Usulü, C.1., İstanbul 2001, s. 1343).

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 114. maddesinde "Dava Şartları", 115. maddesinde ise "Dava Şartlarının İncelenmesi" düzenlenmiştir. Dava şartları, dava açılmasından hükmün verilmesine kadar var olmalıdır. Davanın açıldığı anda var olan bir dava şartı (meselâ hukukî yarar) sonradan ortadan kalkarsa, o zaman dava (esastan değil) dava şartı yokluğundan (usulden) reddedilir. Bir dava şartının noksan olmasına rağmen esasa girilmiş ve dava sırasında o dava şartı noksanlığı ortadan kalkmış (giderilmiş) ise, hüküm anında bütün dava şartları tamam olduğundan, davanın esası hakkında karar verilir; yani dava, dava şartlarının başlangıçta noksan olduğu gerekçesiyle usulden reddedilmez (HMK m. 115/III) . Çünkü, hüküm anında bütün dava şartları tamamdır (KURU, a.g.e., s. 1391-1392). Ancak HMK'nin 115. maddesinin 2. fıkrasında da ifade edildiği gibi giderilmesi mümkün bir dava şartı noksanlığının bulunması halinde dava hemen reddedilmeyip giderilmesi için süre verilmesi gerekmektedir. İşte giderilebilecek nitelikte bir dava şartının varlığı halinde öncelikle dava şartının tamamlanması için süre verilmesi, bu süre içerisinde eksikliğin giderilmesi halinde davanın esasına girilerek karar verilmesi, aksi halde ise davanın usulden reddine karar verilmesi söz konusu olabilecektir.

Yapılan bu açıklamalar kapsamında somut uyuşmazlık ele alındığında, davacı yan tarafından 6183 sayılı Kanuna dayalı olarak yapılan takip iptal edilmiş, açılan tasarrufun iptali davasının devamı sırasında 2004 sayılı İİK hükümlerine dayalı olarak takibe geçilmiş ve davalı tarafından yapılan takibe itiraz edilmesi üzerine davacı tarafından itirazın iptali davası açılmıştır. Uygulama ve doktrin tarafından yukarıda da belirtildiği gibi tasarrufun iptali davasında borçlu hakkında kesinleşmiş bir icra takibinin bulunması dava şartı olarak kabul edilmekte olup bu niteliğinden ötürü söz konusu dava şartı noksanlığının giderilmesi iptal davasına ilişkin yargılama aşamasında da mümkündür. Somut uyuşmazlıkta da davacı yan tasarrufun iptali davası sırasında takibe geçmiş ve davalı tarafından takibe itiraz edilmesi üzerine itirazın hükümden düşürülmesi için davacı yan tarafından itirazın iptali davası açılmış olması bakımından artık söz konusu dava şartının varlığı ya da yokluğu bu itirazın iptali davasının sonucuna göre belirlenebilecektir. Bu durumda bozma ilamında da belirtildiği gibi söz konusu itirazın iptali davasının sonucunun beklenerek oluşacak duruma göre karar verilmesi gerekmektedir.

Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında bir kısım üyeler tarafından, "tasarrufun iptali davasında borçlu hakkında yapılan takibe dava tarihinden önce geçilmiş olması gerektiği, dava tarihinden sonra takibe geçilmesi halinde davanın görülemeyeceği" gerekçesi ile yerel mahkeme kararının onanması gerektiği görüşü dile getirilmiş ise de; bu görüşler yukarıda açıklanan nedenlerle Kurul çoğunluğu tarafından benimsenmemiştir. Yukarıda açıklanan nedenlerle Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına, bozma ilamında ve yukarıda açıklanan nedenlerle uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

HGK. 30.03.2016 T. E: 2014/17-843, K: 433 (Kaynak: www.e-uyar.com)

II-...Davacı vekili, "davalı borçlu Nevzat aleyhine icra takibi yaptıklarını, borcu karşılayacak malı bulunmadığını ileri sürerek borçlunun, dava konusu taşınmazını davalı Hüseyin'e satışına ilişkin tasarrufun iptalini" talep ve dava etmiştir. Davalı "borçlu davanın reddini" savunmuştur. Diğer davalı usulüne uygun davetiye tebliğine rağmen duruşmalara gelmemiş ve davaya cevap vermemiştir.

Mahkemece, "davalı borçlu adına çıkarılan ödeme emirlerinin iptal edilmiş olduğu" gerekçesi ile "davanın reddine" karar verilmiş; hüküm, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir. Tasarrufun iptali davasının görülebilmesi için alacaklının kesinleşmiş bir alacağının ve icra takibinin bulunması zorunludur. Diğer bir deyişle davacının alacağının mevcudiyetine dair tereddüt bulunmamalıdır. Bununla birlikte takibin tasarrufun iptali davasından önce başlatılması davanın görülebilme koşulu olarak öngörülmemektedir. (H.G.K. 28.3.2012 tarih 2012/17-25 Esas ve 2012/241 Karar sayılı ve 15. HD. 18.11.2003 tarih 5510-5515 sayılı kararları)

Somut olayda davacı Hazinenin, iptal edilen ödeme emirlerinin yerine aynı alacakla ilgili takip başlatmış olduğu anlaşılmaktadır. Hal böyle olunca mahkemece borçlu hakkında yapılan takip nazara alınarak "bu takibin kesinleşip kesinleşmediği" üzerinde durularak, hasıl olacak duruma göre bir karar verilmesi için hükmün bozulması gerekmiştir.

17. HD. 13.01.2014 T. E: 2013/16871, K: 34 (Kaynak: www.e-uyar.com)

Aynı doğrultuda:

HGK. 28.03.2012 T. E: 17-25, K: 241 (Kaynak: www.e-uyar.com),

15. HD. 18.11.2003 T. E: 5510, K: 5515 (Kaynak: www.e-uyar.com)

Av. Talih UYAR'ın Notu: Davacının, iptâl davası açabilmek (ya da açtığı davanın görülmesini sağlayabilmek) için - kural olarak- aciz belgesi alıp, mahkemeye vermek zorunda olması, borçlu hakkında, -iptal davası açılmadan önce veya iptal davasından sonra (dava sırasında)- alacaklı tarafından icra takibi yapılmış olmasını zorunlu kılmaktadır. Gerçekten, "aciz belgesi" -ya da "aciz belgesi niteliğindeki haciz tutanağı" -icra takibi sırasında ya da icra takibi sonunda verildiğinden, borçlusunu hakkında icra takibinde bulunmamış olan alacaklıya, "aciz belgesi" verilmesi düşünülemez.

Bu nedenle tasarrufun iptali davasının, dinlenebilmesi için "dava tarihinden önce veya sonra" (yargılama sırasında) davacı-alacaklı tarafından yapılmış ve kesinleşmiş bir icra takibi bulunması gerekir. İptal davası mutlaka bir icra takibine dayalı olarak açıldığı ve dava sonucunda davacıyı haklı bularak "davanın kabulüne" karar verecek duruma gelen mahkemenin "davacı-alacaklının .... sayılı icra takibine konu alacağını eklentileri ile birlikte birlikte karşılayacak miktarla sınırlı olarak dava konusu taşınmaz/taşınır üzerinde davacı-alacaklıya cebri icra yetkisi (haciz ve satış isteme yetkisi) tanınmasına...." şeklinde karar vermesi gerekeceğinden yargılama sona ermeden, davacı-alacaklı tarafından davalılardan borçlu hakkında yapılmış ve kesinleşmiş bir icra takibinin bulunması gerekir. Ayrıca, mahkemece tasarrufun iptali davası sonucunda karar verilebilmesi için, alacaklı tarafından takip konusu yapılmış olan alacağın da kesinleşmiş olması gerekir.

Bu nedenle; davacı-alacaklı, davalı-borçlu hakkında örneğin; senetsiz veya bir adi senede dayalı olarak takip yapmış ve 7 günlük "itiraz süresi" içinde borçlu tarafından -icra dairesine başvurularak- ödeme emrine (takip konusu borca ya da imzaya) itiraz edilememişse hem takip ve hem de alacak kesinleşmiş olur. Alacaklı, böylece kesinleşmiş olan icra takibine (ve takip konusu alacağına) dayanarak tasarrufun iptali davası açabilir... Yapılmış olan bu takibe karşı borçlu tarafından süresi (7 gün) içinde "icra dairesi"ne başvurularak itiraz edilmişse, alacaklının bu itirazı hükümsüz hale getirmek amacıyla "itirazın iptali" için "mahkeme"ye ya da "itirazın kaldırılması" için "icra mahkemesi"ne başvurmuş olması halinde, bu başvuruların sonucu, tasarrufun iptali davasına bakan mahkemece "bekletici mesele" yapılarak verilecek kararların kesinleşmesinden sonra davanın sonuçlandırılması gerekir.

Eğer alacaklı, bir kambiyo senedine dayalı olarak borçlusunu hakkında takip yapmış ve borçlusunu "5 gün" içinde - icra mahkemesine başvurarak- "borca" (İİK. mad. 168/5) ya da "imzaya" (İİK. mad. 168/4) itiraz etmemiş; "beş (İİK. 168/3) ya da 7 gün (İİK. mad. 168/1) içinde" şikayet yoluna başvurmamışsa takip kesinleşir. Eğer borçlu belirtilen süreler içinde ödeme emrine itiraz ya da şikayette bulunmuşsa, icra mahkemesince "itirazın (ya da; şikayetin) reddine" karar verilince takip kesinleşir. Fakat bu durum, tasarrufun iptali davasının mahkemece sonuçlandırılması için yeterli değildir. Ayrıca takip konusu alacağın da kesinleşmiş olması gerekir. Bunun için de icra mahkemesinin vermiş olduğu "itirazın/şikayetin reddine" ilişkin kararın da kesinleşmiş olması gerekir.

yargıtay kararları

Eğer alacaklı, bir ilama dayalı olarak takipte bulunmuşsa; borçlunun İİK. mad. çerçevesinde icra mahkemesine başvurup -5 gün içinde- "itfa", "imhal", "zamanaşımı" ya da "borçlu olmadığı" itirazında bulunmaması ya da bu itirazının reddedilmesi ile (yahut; İİK. mad. çerçevesinde "icra mahkemesi"ne başvurup şikayette bulunmaması ya da bu şikayetin reddedilmesi ile) yapılmış olan takip kesinleşir. Bu kararların kesinleşmesi ile de alacak kesinleşir.

Keza; borçlu tarafından takip, takip konusu borç hakkında menfi tesbit davası açılmışsa, "bu davanın reddine" dair verilen kararın kesinleşmesi ile de takip konusu alacak kesinleşmiş olur. Tasarrufun iptali davasına bakan mahkemece borçlu tarafından açılmış olan bu "menfi tesbit davası"nın sonucu "bekletici mesele" yapılıır. Tasarrufun iptali davasına bakan mahkemenin, yargılamayı sonuçlandırıp "davanın kabulü"ne dair karar verebilmesi için, davadan önce veya davadan sonra borçlu hakkında açılmış bir icra takibinin bulunup bulunmadığını araştırıp; a) Hem icra takibinin b) Ve hem de icra takibine konu alacağın kesinleşmiş olduğunu saptaması gerekir. Buna karşın alacaklı, davalı-borçlu hakkında -ne tasarrufun iptali davasından önce ve ne de dava sırasında- hiçbir icra takibi yapmadan, muhtemel alacağı için tasarrufun iptali davası açamaz... Uygulamada, genellikle 'davacı-alacaklının icra takibinin, "tasarrufun iptali davası açılmadan önce" yapılmış olması gerektiği' savunulmaktadır. Bu düşünce hatalıdır. Yukarıda sunulan kararlarda bu husus tereddütsüz biçimde vurgulanmıştır.

KAYNAKÇA

- 1 TBK. mad. 19'a dayalı tasarrufun iptali davaları hariç (Bknz: UYAR, T./UYAR, A./UYAR/C. İcra ve İflas Hukukunda Tasarrufun İptali Davaları, 4. Baskı, C:2, s:2970) - Ayrıca bknz: www.e-uyar.com İİK. mad. 277 - Açıklamalar – İptal Davasını Kimler Açabilir?
- 2 Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 5718/3199; 26.11.2012 T. 6703/13012; 15. HD. 18.11.2003 T. 5510/5515 (Kaynak: www.e-uyar.com)
- 3 GÜNEREN, A. Tasarrufun İptali Davaları, 3. Baskı, 2012, s:403
- 4 Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 5718/3199; 26.11.2012 T. 6703/13012; 15. HD. 18.11.2003 T. 5510/5515 (Kaynak: www.e-uyar.com)
- 5 GÜNEREN, A. age. s:403 vd. - UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. a.g.e., C:2, s:1558; Ayrıca bknz: www.e-uyar.com İİK. mad. 277 - Açıklamalar – İptal Davasını Kimler Açabilir? - KOSTAKOĞLU, C. Takip Hukukunda İptal Davaları (Ad. D. 1989/6, s:23 vd. - Yasa D. 1989/8, s:1050 vd.) - ŞİMŞEK, E. Uygulamalı İcra ve İflas Kanunu, 1989, s:852
- 6 Bknz: 17. HD. 11.03.2013 T. 5718/3199; 26.11.2012 T. 6703/13012; 03.11.2011 T. 2228/10229; 03.10.2011 T. 3588/8567; 26.05.2011 T. 9358/5323; 16.0.2011 T. 3901/4867; 24.03.2011 T. 7161/2673; 07.03.2011 T. 6767/1995; Aynı doğrultuda: 07.02.2011 T. 12468/899; 04.11.2010 T. 5462/9379; 03.06.2010 T. 3019/5107; 08.02.2010 T. 10275/857; 28.12.2009 T. 8452/9007; 15.12.2009 T. 8495/8457; 12.11.2009 T. 8903/7489; 29.09.2009 T. 3072/5789; 20.05.2009 T. 2951/3395; 26.12.2008 T. 4215/5810; 14.7.2008 T. 2594/3948; 14.08.2008 T. 3088/3951; 29.05.2008 T. 386/2885; 26.06.2008 T. 727/3542; 15.05.2008 T. 1800/2608; 22.04.2008 T. 459/2096; 21.04.2008 T. 4950/2050; 08.10.2007 T. 4397/3011; 20.09.2007 T. 3827/2724; HGK. 17.01.2007 T. 15-1/1; 15. HD. 18.11.2003 T. 4639/5513; 05.05.2003 T. 898/2384; 04.12.2000 T. 3553/5342; 28.11.1999 T. 5051/173 (Kaynak: www.e-uyar.com)
- 7 UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi "El Kitabı" 2. Bası, 2012, C:2, s:3113; Ayrıca bknz: www.e-uyar.com İİK. mad. 281 - Açıklamalar
- 8 UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. Tasarrufun İptali Davaları, C:2, s:1560; Ayrıca bknz: www.e-uyar.com İİK. mad. 277 - Açıklamalar – İptal Davasını Kimler Açabilir? - GÜNEREN, A. age. s:398
- 9 Bknz: 17. HD. 01.04.2013 T. 8176/4516; 10.09.2012 T. 6784/8885; 28.03.2012 T. 1335/3768; 31.03.2011 T. 6372/2899; 06.04.2010 T. 2043/3166; 20.10.2009 T. 4804/6607; HGK. 11.06.1997 T. 4-322/520; 15. HD. 25.10.1995 T. 3259/5830 (Kaynak: www.e-uyar.com)
- 10 GÜNEREN, A. age. s:403 vd.
- 11 Bknz: 17. HD. 23.02.2010 T. 10319/1442; 4. HD. 22.06.2009 T. 5788/8420; 17. HD. 11.05.2009 T. 203/3002; 20.05.2009 T. 2978/3396 (Kaynak: www.e-uyar.com)
- 12 GÜNEREN, A. age. s:403 vd.
- 13 Bknz: 17. HD. 23.02.2010 T. 10319/1442; 17. HD. 11.05.2009 T. 203/3002; 4. HD. 22.06.2009 T. 5788/8420; 17. HD. 16.03.2009 T. 1612/1477; 20.09.2007 T. 3827/2724 Aynı doğrultuda: 15. HD. 28.11.2002 T. 5744/5609; 15. HD. 21.11.2002 T. 4561/5440; 03.10.2001 T. 2054/4297(Kaynak: www.e-uyar.com)
- 14 Bknz: 17. HD. 31.03.2011 T. 6372/2899; 06.04.2010 T. 2043/3166; 20.10.2009 T. 4804/6607; HGK. 11.06.1997 T. 4-322/520 (Kaynak: www.e-uyar.com)
- 15 Bknz: 17. HD. 21.01.2010 T. 9229/181; 17. HD. 16.11.2009 T. 6501/7528 (Kaynak: www.e-uyar.com)
- 16 Bknz: 17. HD. 11.05.2009 T. 318/3005 (Kaynak: www.e-uyar.com)
- 17 UYAR, T./UYAR, A./UYAR, C. İcra ve İflas Kanunu Şerhi, 2014, 3. Baskı, C:3, s:4361 vd; Ayrıca bknz: www.e-uyar.com İİK. mad. 277 - Açıklamalar - İptal Davasını Kimler Açabilir?

RUHSAT ALANLAR

Av. Meryem KARADİREK

Av. Leyla KIRIŞ

Av. Ünal EROĞLU

Av. Aydan KÜÇÜK

Av. Fatih AYDIN

Av. Mihriban ÖZBİLEN

RUHSAT ALANLAR

Av. Mete ŞAHİN

Av. Semih ÖZKÜTÜKÇÜ

Av. Ayşe YANIKOĞLU

Av. Seda Safinaz EKER

Av. Aslihan ALTUNTAŞ

KARE BULMACA

Hazırlayan: Av. Pelin VAYNI

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1																
2																
3																
4																
5																
6																
7																
8																
9																
10																
11																
12																
13																
14																
15																
16																

SOLDAN SAĞA:

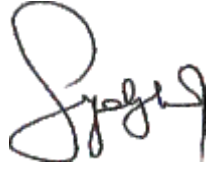
1)Onur kırma,küçültücü söz ve davranış-Anayasa ile ilgili **2)**Ana,temel-Mikroskopta incelenecek maddelerin üzerine konulduğu dar,uzun cam parçası-Başlıca,temel olma niteliğinde olan,esasi-Hangi şey **3)**İstanbul'da Avrupa yakasında bulunan kule-Mağara-Tipik olmayan **4)** Bir göz rengi -Satrançta bir taş -Karışık,renkli-i- fiilin bir şekli **5)** Doğal -Konut-Bir nota **6)** Kazara,yanlışlıkla-Bir şeyi onaylamada "evet" anlamında kullanılır-Bir noktadan çıkan iki yarım doğru arasındaki açıklık **7)**Bir burç-Bir lütuf olarak yapılan -Gizli düşmanlık,garez **8)**Şöhret-Bir dönem Anadolu'da da yaşamış bir uygarlık-Kadınların saçlarını tutturmak amaçlı kullandığı süs eşyası **9)**Saydam,renksiz ve çabuk kırılır cisim -Almanca'da evet-Parlaklığı olmayan,mat **10)**Korunmak içine birine veya bir yere bırakılan eşya -İslam hukukunca öldürme ve yaralamalarda suçlunun ödemek zorunda olduğu para-İridyum elementinin simgesi **11)** Rusça'da evet-Aramak eylemi -Bir ülkedeki halkın bütünü **12)**Çok olmayan-Bir nota-Şehir dışı ,çoğu boş ve geniş yer -Bir nota **13)** Uluslararası Adalet Divanı kısaltması-Adaletle ilgili- aliyyle ilgili-Uzaklık anlatır **14)** Çabuk davranan, çevik-Vilayet-Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü kısaltması **15)**Sodyum elementinin simgesi-Bir çiçek-İşaret,iz-Elin iç kısmı **16)** Yabancı paraların ulusal para cinsinden değeri-Bağfiil-Seslenme veya usanma anlatan bir ünlem.

YUKARIDAN AŞAĞIYA:

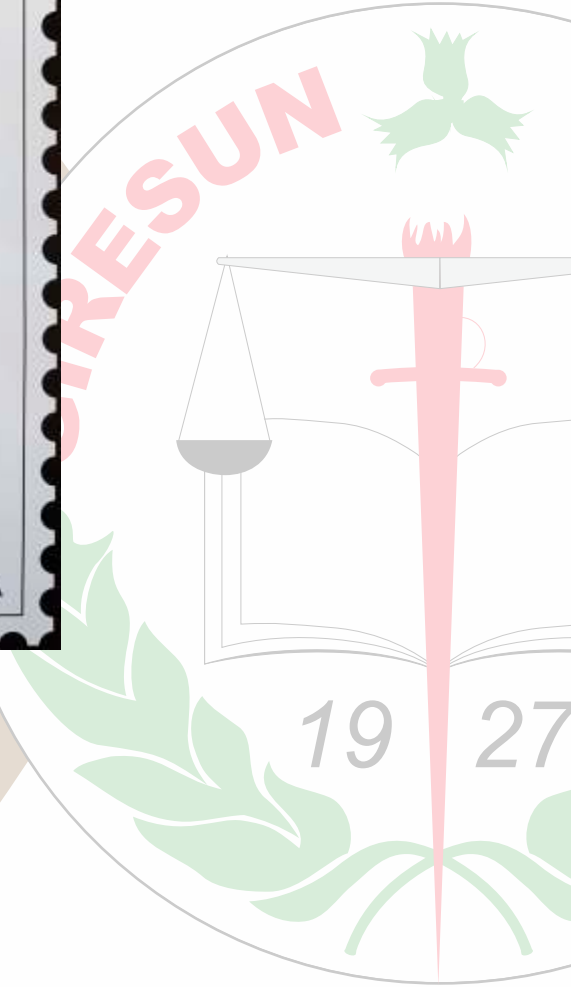
1)Kendi ismini taşıyan düşünce akımına da sahip olan ünlü filozof-Anayasa'nın 148.maddesinin 3.fıkrası uyarınca Anayasa Mahkemesi'nin aldığı sıfat **2)** Ana,temel -Büyük Okyanus ile Atlas Okyanusu'nu birleştiren kanal-Düşüncesizce her işe atılan,gözü pek,cesur **3)** Bölme işleminde bölünenden artan sayı-Eski dilde su-Sıradan hiçbir özelliği olmayan **4)** İhtiyarların yürürken dayanmak için kullandıkları sopa-Beyaz-Cilve,işve-Yanmış kömür veya ateş **5)**Demokratik hak ve özgürlüklerin baskı altında tutulduğu ,bütün yetkilerin bir elde veya küçük bir yönetici grubunun elinde toplandığı demokratik olmayan **6)** Bir göz rengi-Bir meyve -Doğrulama **7)**Uzaklık anlatır-Aratmak işi-Milletle ilgili,millete özgü,ulusal **8)**Milli İstihbarat Teşkilatı kısaltması-Yiğit,özellikle Batı Anadolu köy yiğidi, zeybek-Rusça'da "evet"-Almanca da "sen"**9)**Maddede var olan ve ısı ,ışık biçiminde ortaya çıkan güç-Rüzgar **10)**Sodyum elementinin simgesi-Tuzağa düşürülen ,kendisinden yararlanan kimse-Cinsleri ve türleri birbirinden ayıran ana karakter,fark **11)** Esasla ilgili,asıl ve temel olanla ilgili,esasi-Bir para biriminin veya malın satış ve sürüm değeri **12)** Felç,sakatlık vb .bir sebeple yataktan kalkamayan (kimse)-Devlet tüzel kişiliği kısaltması **13)** Dört Halife Dönemi'nin son halifesi- İstanbul Ticaret Odası kısaltması-Askeri Yüksek İdare Mahkemesi kısaltması **14)** Matematik te sabit sayı-Yazarı belli olmayan ,bilinmeyen-Üç yaşına kadar olan at yavrusu **15)** Cezayı gerektiren eylemden doğan sonucun devam etmeyip derhal sona erdiği suçlar-Büyük toplantı **16)** Kir-Uza-Anadolu Ajansı kısaltması-Kırmızı.

GİRESUN BAROSU 90. YIL HATIRA PULU

*Ulu çınarımız, baromuzun
nice 90 yıllar yaşamasını diliyorum.*

Av. Gültekin UZUNALIOĞLU
Giresun Baro Başkanı

YIL

1927 - 2017